

PARS TERTIA
Continens
BELLICA ET MISCELLANEA
DANIELIS
HERMANNI BORVSSI
SECRETARII
REGII.



Excusa Rige Lironum
Per Nicolaum Mollinum Typogra-
phum Anno 1615.

PARS TERTIA CONTINENS

Bellica

DANIELIS HERMANNI BORVSSI

NOBILISSIMIS

AMPLISSIMIS ET PRUDENTIS-

simis Viris, Burgrabio, Proconsulibus & Consuli-

bus inclita Reip: Rigenfis Dominis

meis benignis & obser-

vandis.

D Ost recuperatam diuinā Stephani
Regis virtute è Moschifaucibus Liuoniam,
cum primum maritus quondam meus ab
expeditione illa bellica, & pace facta, Regem comita-
tus in hanc Vrbem venisset, allectus variis eius oppor-
tunitatibus, & imprimis Ecclesiæ Reiq; Pub: tunc sta-
tu pacatiori, sedem domicilij & vitæ tranquillioris
in ea figendi consilium iniit. Cumq; à Regia Maie-
state Reuerendissimo olim Cardinali Radziuilo Pro-
uinciæ Gubernatori, à consiliis esse iussus, magnam
sæpè huius Ciuitatis humanitatem expertus esset, vict-
us amore eius, quamvis beneficio Maiestatis suæ
alias satis commodas possessiones terrestres haberet,
tamen nunquam ferè, nisi publicis negociis auoca-
tus

A. 1602.
1595.
tus, ab ea diuelli sese passus est. Factum itaq; ut exinde
ordinem vestrum amplissimum, qua decet observan-
tia semper coluerit, & cum singulis conjunctissime
vixerit, donec diem suum supremum, annis abhinc
duodecim in eadem obiens, calamitatibus huius Pro-
vinciæ quas triennio antè in carmine illo de partu
monstruoso Amp V.V. dicato tanquam spiritu fatidico
prædixerat, eriperetur. Cæterum in viuis adhuc existens,
cum editionem adornasset sui operis, Tertiā hanc
eius partem nulli inscribendam duxit merito meliori,
quā Amplissimo vestro Ordini, idq; cum ob causas
supra memoratas, tum quod ipsa libri Stephaneidum
materia de Livonia postliminio restituta, cum an-
nexis miscellaneis, suo quodam iure ad nobilissi-
mam huius Provinciæ Metropolim pertinere videat-
tur. Quis enim non intelligit, quanti eius intersit, pa-
catam esse Provinciam. Quis ignorat Rigam in his
terrīs, primam & Christianæ religionis & nationis Ger-
manicæ quasi matrem, quoties Provincia vel à Mos-
cho, vel aliis vicinis gentibus ceu diluvio quodam in-
undata fuit, aggeris instar obiectam, tutum semper
exulibus præstitisse asylum, & totam serè belli molem
fortiter sustinuisse. Nemo id ibi inficias, nisi alienæ
virtutis & laudis invidus. Extant eius rei documenta
antiqua & recentia. Tellis quoque est omni exceptio-

ne maior Illustrissimus Dominus Chodkieuicius
pro tempore Provinciæ Gubernator & defensor for-
tissimus & felicissimus: Testis Illustrissimus quon-
dam Zamoscius Regni Cancellarius & Exercituum
Dux supremus, primus adversus Carolum Suderman-
niæ Ducem missus cum Exercitu: Testis est denique
ipsa Maiestas Regia, oculata calamitatum huius Pro-
vinciæ & laborum à Ciuitate exantlatorum spectatrix.
Quamvis autem maritus meus animi mœrore &
corporis ægritudine, ex prævisa huius Provinciæ ruina
contracta, prius conficeretur, quam votum suum ab-
solueret: mundo tamen immundo valedicturus, &
animam Christo Saluatori redditurus, inter alia ut
opus susceptum continuarem, huncq; Stephaneidum
librum Amplissimo ordini vestro in perpetuum suæ
erga hanc Rempub. obseruantix monumentum in-
scriberem, mandauit. Hanc postremam eius volunta-
tem iam dudum executam fuissem, sic enim ipsa pietas,
tum merita Amplissimi vestri ordinis in nos collata
postularunt, nisi fatalis calamitas, qua vniversa Pro-
vincia, & pro se quisque conflictati sumus, imprimis
verò aduersa curis & senectute oppressa valetudo mea
conatum toties meum interrupissent. Nunc DEO
gratias ago, qui hucusque me superstitem, quamvis
lecto affixam conservauit, ut editione huius operis &
mariti

mariti memoriam ab interitu vindicare, & qualem-
cunque grati animi mei significationem edere liceat.
Quamobrem Amplissimas D. D. Vestras obnixéro,
go, ut hoc quicquid est opusculi, strenæ & ultimi mu-
neris loco à me benigno vultu accipere, & quemad-
modum Authorem viuum amastis, ita huius post-
humum illius partus tutelam contra novercam obtre-
tatricem suscipere dignemini. *DEVS*, qui accura-
tam Ecclesiæ suæ curam gerit, Patriam meam Char-
issimam in fæda hac Provinciæ vastitate, hospicio pie-
tatis & bonarum artium, ac simul Ordinem vestrum
Amplissimum præsidio bonorum & oppressorum,
subsidio florentissimum semper conservet Rigæ
prid. Decemb. Anno ab incarnatione Filii
Dei, M. DC. XIV.

Ampliss. D. D. V. V.
Observantissima.

*Danielis Hermanni Secretarij quon-
dam Regij Vidus, Vrsula
Kröger.*

DANIELIS HERMANNI
BORVSSI, STEPHANEID;

LIBER I.



*M*agnanimum Regem qui Regna Polona po-
Impertio, & iustis defendit fortiter armis, (tenti
Heroëm Stephanum, Hungaricis qui primus ab oris
Rex Procerum arbitrio, & fatorum Numine lectus,
Arma per horrentes pugnaci milite sylvas,
Viq; viam ad Moschos per inhospita lustra paravit,
Nunc versu graviore canam: Gens sera nepotum
Audiat, & meritos virtuti expendat honores,
Insignem celebrans Regem, qui fortibus ausis,
Cacum illum horrendum fera post Spelaea latentem,
Desertosq; diu Livones vincere suetum,
Nulle necis species tormentaq; mille parantem,
Crueli & cunctos superantem cede Tyrannos,
Qui sunt, quiq; suere, & qui sunt cunq; futuri,
Repressit tandem: & retrò procul ire coëgit:
Livonesq; iterum iussit sperare salutem.
Vera cano: gestis atq; omnia congrua rebus,
Quæ coràm aspexi: hisq; oculis præsentia vidi:
Quæq; fide digna accepi. Quis talia fando

Propositio
Operis

Emphasis.

LIBER I.

*Explicit, aut dignis possit memorare Camænis
Phæbeo afflatu plenus præcordia Vates?*

Difficultas
rei.

*Latum iter ingredior: rem magni tento laboris,
Quæ captum ingenij vires excedit & ipsas.*

In magnis voluisse sat est: conabor in altum

Surgere, & heroo sublimia pandere versu

Regis gesta, Duces, Martisq; horrentia bella, (num.

Molior hincq; gravem memoranda per orsa cothur-

Invocatio di-
vini Numinis

Qui mihi das vires, quiq; es mihi Carminis auctor,

Et bene, quos facio, facis hos me condere versus,

Christe ades, & dictis divinum asperge leporem.

Digressio.

Tu verò columen Regni, ô Auguste Senatus,

Communi cujus decreto hæc bella geruntur:

Vosq; Duces horum: sive estis gente Poloni,

Lithvani ve: alijsq; acciti ex partibus, omnis

In cælum geminis quos Virtus evehit alis:

Deniq; vos quotquot bello servistis in isto,

Nomine seu memoro vos, seu memorare nequivi,

Cuncti animis, cuncti insignes præstantibus ausis:

Esse mihi faciles, captoq; favete labori.

Exordium si-
ve Narratio à
Circumstan-
tia temporis.

Sol erat ingressus signum cæleste Leonis,

Austriacis quando fueram digressus ab oris,

A dulci patria, charisq; vocatus amicis.

Vix ubi contigeram patriæ confinia terra,

Ista-

*Isula quâ glaucus vallatam praterit urbem:
 Me subito ignotas Respublica misit in oras.
 Dum justum Moschos bellum meditatur in hostes
 Rex Stephanus, turmasq, Equitum, peditumq, cohor-
 Luſtrat, & intrepide ſalcitum diripit ensem. (tes.
 Ergo iter emensus, ſpelaæ per horrida longum,
 Perq, viam auditam nunquã mihi, nec quoq, viſam,
 Per ſylvas ubi pagi olim agricolaq, fuerunt,
 Perveni tandem incurvi propè rura Polotta,
 Quem poſita triplici Rex obſidione tenebat
 Iam victum, & fractum nequicquã flumen agentem.*

Rex bellum
 parat,

Rex Polotiã
 obſidet,

Occaſio belli

*Sed prius antiqua revocabo exordia litis.
 Quis tantus furor? & qua fortes cauſa Polonos,
 Arma diu deſueta humeris circumdare tandem
 Impulerit? Moschoq, cruentum indicere bellum?*

*Iagello e verſis ut Chriſtum agnovit Idolis,
 Hancq, fidem amplecti Lithvanos juſſerat omnes,
 Sarmatiae ſummas fuerat Rex naſtus habenas.*

Exin erat Regno Lithuania juncta Polono,

Cujus erant olim longè latèq, patentes

Imperij fines. Quâ Pſcovam praſluit urbem

Pſcova lacu exortus ſimili quoq, nomine dicto:

Quaq, Novogrodiam ſtagnanti flumine lambit

Volchovs: hinc alia quâ parte Borithenis unda

Cauſa belli
 remotiores
 propter quas
 Poloni cum
 Moſchis ultra
 hominũ me-
 moriam ho-
 ſtilibus armis
 diſſenſerunt.

Fines olim
 Magni Duca-
 tus Lithva-
 niae.

LIBER I.

*Currit ad Euxinum pontum: Sive ria tellus
Quàm latè patet Et regio peramœna Mosâisci
Quâ jacet: huc limes Luthvani erat usq; Ducatus.
Quin etiam miseram Livonia passa ruinam,
Oiba suis Dominis tutelam optavit opemq;
Sarmatij Regni. Fatorum numine levo
Regna tot, Et tanta, Et tam florentissima quondam
A Moscho varijs bellis oppressa fuerunt,
Et miserè abductis passim viduata Colonis.
Præsertim proprias dum clara Polonia vires
Nescit, Et trivit sub inertì tempora luxu.*

Causæ belli
propinquo-
res.

Rex ad reprimendū Mo-
schum fato
electus.

*At Deus hanc faciem cælo miseratus ab alto
Non tulit ulterius: fortemq; ingentibus ausis
Excivit Regem, qui fato in Regna vocatus,
Ut formidandum metuendus reprimat hostem,
Et deploratas bellando restituat res.
Venit Et oblata accepit diadema Corona
Rex Stephanus: veterum decus, Et nova gloria Re-
Flosq; reflorescens. Majestas Regia cujus (gum,
Non armis solùm decorata est: sed quoq; pacis
Legibus armata: Et virtutum numine largo
Splendida. Ceu fulget puro Latonia cælo,
Et lucis clarum nocti paritur honorem:
Haud secus illius Regis se gloria tollit*

Regis virtu-
tes.

Comporatio

Cl.

STEPHANEID:

Clarior, & summum virtute affectat Olympum.
 Vix fuit hic Regno rerumq; potitus habenis,
 Cum subito varias Legatos misit in oras,
 Devinxitq; sibi multorum pectora Regum,
 Vicinosq; Duces tranquille munere pacis.
 Inde pari studio Moscho quoq; nuntiat hosti,
 Ausus quo Regno sit, quo cumulatus honore,
 Utq; optet pacem sanciri legibus aequis,
 Ut simul humano parsum cupiatq; cruori.
 Talia Rex. Moschus technis instructus & astu,
 Spem scripto simulat: premit imo in pectore fraudem,
 Hecq; refert: Si sit tractatio pacis habenda
 Mutua legatis, fas esse ut miles ab armis
 Utrinq; abstineat, confiniaq; ipsa quiescant.
 Hic quanquā haud latuit dolus hostis, plenaq; verbis
 Prodedit in Regem duris se infesta Ducis mens:
 Credita res tamen est: & verba indigna relatu
 Dissimulat tacite Rex: praesidiaria mandat
 Arma statim poni: & Legatos mittit ad hostem.
 Nempe Palatinos Kriskum, Masovia tellus
 Cui dedit hostitulos: Saphiam, cui Minscia paret;
 Lithvanaq; simul qui Thesaurarius Aula est
 Skuminum: quos Rex mandatis instruit amplis,
 Et ramum portare jubet pacalis Oliva,

Causa belli
proxima.

Rex studio
pacis mittit
Legatos ad
Moschum.

Moscho struit
insidias Regi.

Stanislas Kri-
 ski Masoviae
 Palatinus, Ni-
 colaus Saphia
 Palatinus Min-
 scen, & Theo-
 dor9 Skumin
 Legati ad Mo-
 schum mit-
 tuntur.

LIBER I.

Moschus in-
terea dum
Rex Legatos
mittit, hosti-
liby armis in
vadit Livo-
niam.

Crudelitas
Moschi quam
in Livonia
exercuit.

Signum Oratorum nulli violabile genti.

*Accipe nunc Moschi insidias, & crimine ab uno
Disce omnes. Namq; ut tangunt consinia missi
Moschica Legati, fas omne abruperat hostis
Promissa fidei, decorisq; oblitus & equi.
Eloquar, an taceam? varium & miserabile cadis
Auditur genus in terra Livonide: sevo
Cum patre deservit natus maturior annis:
Miscetur laniena, & inundant sanguine campi,
Quæq; capi haud poterant armorum viribus arces
Has corruptio, conspiratio fraudq; subegit.
Hæc erat illa fides: à Moscho hic ramus Oliva
Pacifera oblatus: resonat clangoribus æther
Feminei sexus, vel tristi morte cadentis,
Aut ab inhumana turpiq; libidine pressi.
A scelere avertit Sol vultus: conscia Luna
Patrati sceleris, spectatrix noluit esse,
Et niveos oculos atra ferrugine textit.*

Legati Regis
in finib; Mo-
schovæ sub-
sistentes scri-
bunt ad Re-
gem.

*Talibus attoniti subsistunt finibus istis
Missi Oratores: Regi nil tale timenti,
Has referunt clades, pacis violataq; jura.
Inde viam celerant jussi, Moschoq; propinquant.
Cui simulac Regis præstantur voce salutem,
Et porrò inquirunt, quæ sit fiducia pacis*

Pro:

STEPHANEID.

*Promissa, aut rupta Livonum nuper in oris?
 Hostis inaudito fastu, tumidusq; furore,
 A pace excludit Livones cuncta suoq;
 Arbitrio tractat, juramenti q; tenorem
 Ipse sibi gratum scripto componit, in hujus
 Verbaq; Legatos Regis descendere cogit.
 Deniq; mille modis fallendi mille figuris
 Vitur, & nullas voces tractabilis audit,
 Sed magis accensa gliscit violentior ira.
 Nuntius at Regis sua vox ubi verba peregit
 Petrus Haraburda aspectu submotus ab omni,
 Aedibus obscuris par capto clauditur hosti.
 Sed quid id est? Nec se Moschus temerare veretur
 Sanguine Legati, at saepe his scelus aggravat ausis?*

*Tandem Oratores infecta pace revertunt
 Ad Regem, meritò qui justa incanduit ira:
 Infremuit totum contracto milite Regnum,
 Arma Duces rapiunt: omnes arma, arma loquuntur.
 He fuerant causa, moti hac occasio belli.*

*Ergo ubi miles erat varijs conscriptus in oris,
 Diversis constans è gentibus, undiq; multa
 Agmina concurrunt, glomerataq; sede Suiri
 Subsistunt: lustrat Rex belli robur in ista
 Parte loci: hicq; Duces cunctando consulit omnes,*

Quò

Moschus au-
ditis Legatis,
ad omnem a-
nimi impotē-
tiam descen-
dit.

Moschus à
pace vult ex-
cludi Livoniā

Moschus Re-
gis nuntium
in modum
Captivi deti-
net.

Oratores Re-
gis infecta re
in Regnum
revertuntur.

Bellum su-
sceptum.

Rex Suiri co-
pias lustrat.

Quare Polonia ante omnia occupanda.

Quò vires omnes vertenda: quò sit eundum:
 Cunctanti hac tandem potior sententia visa est.
 Agmina ducenda ad sinuati rura Polotte,
 Quòd veluti fauces ibi sint, aditusq; nocendi,
 Sive velit Moschus nostras incurrere in oras,
 Sive (quod ò firmet votum Deus) arce recepta hac
 Hinc atq; hinc pateat medios irruptio in hostes.
 Mens ubi fixa stetit totum huc convertere bellum,
 Ductores primos numero Rex convocat omni,
 Prore pauca loquens, Et talibus ora resoluens.

Regis Oratio
 ad Duces
 belli.

Quaquam immane nefas, Et vis temeraria Mo-
 Sarmatiae Regno multos illata per annos (schi
 Nota sat est cunctis, Et tanta est, ut magis arma
 Sera quis hac dicat, jamdudum Et debita Moscho:
 Quàm vel prepropera, injustis arrepta ve causis.
 Ne tamen ignoret quisquam hujus semina belli,
 Precipue miles varijs adductus ab oris:
 Gesta placet memorari illi, sæ vosq; dolores,
 Et Regno illatos, Et nostro nuper honori.
 Inde palam ut pateat, toti innotescat Et orbi,
 Nil prætermissum jussu conforme quod esset,
 Conveniensq; a quo, faciendaq; utile paci.
 Ipsa modis sed enim cunctis concordia frustra
 Tentata est: siquidem surdas sonus advolat aures

Ho-

STEPHANEID.

Hosti effrenato, & spiranti immania quaque.
 Nuntius ad tantum Lopatinscius ito Tyrannum,
 Perjurum, pacis violantem juraq; Moschum,
 Et nostra hac illi placitura haud nuntia fert:
 Non illum insidijs sed aperto invadere bello
 Propositum nobis: si quicquam cordis habebit,
 Stabit nos contra: latebris nec fidet opertis.
 Hæc ferat ad sævum missus Lopatinscius hostem.

Rex per Basi-
 liū Lopatin-
 scium Mo-
 scho bellum
 denuntiat.

Ne verò quisquam arguerit nos sanguinis esse
 Moschorum cupidos: testamur sidera cæli,
 Hæc sceptrâ, hasq; datas Regni testamur habenas,
 Invitos in bella trahi: sine sanguine nunquam
 Bella geri scimus. Quare per sceptrâ, datiq;
 Imperium Regni, cunctis, quicunq; tenentur
 Legibus armorum strictis, dextraq; fideq;
 Hæc mandata damus: Sic sic moderetur ut armis
 Quisq; suis, ne sit Moschos violare necesse,
 Ni dare sese ausint campo, vel credere pugna:
 Aut in præsidijs hostem defendere nostrum.

Rex jubet
 moderari ar-
 mis.

Nam velut à magno Duce solo injuria magna
 Illata est nobis, data belli occasio & hujus.
 Unus ut hic nostrum oppugnat crudelis honorem.
 Hujus ut unius sitis atq; immensa libido
 Sarmatijs terris magnam subtraxit opum vim:

Rex à solo
 Magno Duce
 læsus in solo
 vindictam
 quærit.

B

Sic

*Ferrens ecce lupo somno olli apparet in alto,
 Quisq; lupos alios centum imo in ventre gerebat,
 Tollentes fremitum ingentem, magnosq; ululatus.
 Excitus é somno Dux somnia visa recenset:
 Explicat hac illi venturi præsciens Auctor,
 Nido Aquila (ut perhibent fasti) Lesdzeico repertus:
 Ferrens ille lupo magna Urbs est, inquit, in ipso
 Ventre lupi centum, collectos undiq; signant
 Gentibus é multis varioq; ex agmine Cives.
 Quare consilium fuerit Dux optime, nostrum
 Errigere hîc Urbem, qua Vilna & Vilia in unum
 Concurrunt amnem: Caput hanc Lithuania dicet,
 Atq; Ducum sedem translatam ex arce Trocensi.
 Consilium exsequitur Dux, Vilnam fundat & urbē:
 Lithvanas inter quæ tantum prominet urbes,
 Quantū inter reliquos noctis micat Hesperus ignes.
 Hinc ortum hoc ducens de consultore propago,
 Si ve á consilio, seu Nido nomina ducit:
 Vis etenim alterutra hæc Radzvila est insita vocā.
 Ille igitur Princeps canis licet obsitus annis
 Agmine Lithvano instructus præit: additur illi
 Pannonia gentis Ductor Beckeschius, armis
 Consilijsq; valens, & docta munere lingua.
 Ambo vix objiciunt sese ad divortia nota*

Vilna condi-
 ta circiter an-
 num Christi

1305.

Palatinus
 Vilnen. &
 Casparus Be-
 keschius iti-
 nera circa
 Polotiam
 claudunt.

*Hostibus, observant fallacis avia sylva
Hinc atq; hinc, omnemq; aditum custode coronant,
Ne quidquam auxilij capiendam accedat ad arcem.*

Subsequitur toto Rex cinctus robore belli. (tus,

*Hic Dux Christophorus Radevilo sanguine cre-
Dum primo incurso trepidantem territat urbem,
Atq; huic se comitem Iulanus jungere gaudet,
Quem Charitum decus, & Musarum enutrijt ordo
Dilectum Regi, secretaq; multa scientem:*

Ecce duo occurrunt fausto velut omine Moschi

Extra Urbis portas palantes mœnia circum.

Ilicò Iulanus laudum percussus amore,

Vectus equo celeri fugientes fervidus hostes

Insequitur jam jamq; manu tenet, & ferit ense.

Saucius alter abit: lethali vulnere at alter

Sternitur, exanimisq; velut procumbit humi sus.

*Egregia hac laudans Princeps Radevilus ausa
Magnanime ô Paule, inquit, Martem jungere Mu-
sic pulcrum est, maiorq; hinc surgit gloria bello. (sis*

*Hæc inter, primo armorum flagrante tumultu,
Et Sithnam, & Crasnam, & Cosianam excursio
Militis aquavit terre, in cineresq; redegit. (sævi*

Trajecto tandem Dhuna vallare Polottam,

Agminaq; agminibus conjungere, castraq; castris.

*Arces Sith-
na, Crasna,
Cosiana, per
excursiones
deletæ.*

Rex triplici
obfitione
Polotiam
cingit.

Rex jubet. Obsidio tripliciq; ex parte paratur.
Quà spirat gelidis Boreas animosior auris,
Castra ibi Rex habuit, positis longo ordine signis,
Pannonες at juncti Lithvanis castra tenebant,
Ad Dhuna ripas quà conditur occiduus Sol.
Quà verò est Orsens, ibi Rosdrasevius agmen
Teutonicum, parte haud sat tuta, Ductor habebat.

Situs Polot-
tia.

Urbs erat in plano: pons illam junxerat arci,
Quas interfecit liquidi brevis unda Polotta.
Arx sibi celsa duos circumdedit aggere montes,
In quibus est sita: quam paries densissimus ambit,
Intus humo aggesta, Et saxorum mole repletus.
Roboribus diversis propugnacula structa
Huc illuc circumspiciunt, aditumq; repellunt
Oppugnanda arcis. Montis fosseq; profunde
Ipse Polotta intrat partem: pars altera Dhuna
Cingitur: at remanet fosse pars tertia sicca.

Polotia Vrbs
igne deleta.

Urbs versa in cinerem est: propriorq; accessus ad
Factus, Et ingenti tormenta explosa fragore, (arcem
Exonerantq; globos candentes, grandiq; arcis
Robora perterebrant, illic meditantur Signem.

Obsidione
durante, ma-
gna pluviarū
iniquitas.

Ecce autem ingentem pingens in nubibus arcum
Nuntia Iunonis pluviasq; imbresq; frequentes
Desuper effundit: soles sine Sole sereno

STEPHANEID:

*Ire jubens multos: multarum obstacula rerum.
Hæc ingens sed enim pluviæ inclementia cæli
Militis haud animos & fortia pectora fregit.
Acrius insurgunt, arcique incendia miscent,
Et magnum oppugnant magnis conatibus hostem.*

Fortitudo
Moschorum
in defenden-
dis arcibus.

*Ille sede contra obluclatur corpore toto,
Lampadaque ardentem qua tignis hæsit adæsis
Securus mortis, densa inter tela globosque
Suffocat, pariterque perit: succedit at alter,
Nec cessare datur, nec respirare potestas,
Conjunctim oppositi hostes stant tela omnia contra,
Inque vicem jubeunt, nec fas statione moveri.*

Comparatio

*Quale ingens saxum, qualis præruptaque rupes
Fluctibus assiduis tumidum quam verberat aquor,
Non cedit retrò sed fundo immobilis hæret:
Talis vis animi est in defensoribus istis.*

*Frustra ergo effuse vires, primoque sub ausu
Sors hosti, facies aspirat & horrida cæli.*

*Gesta sub hæc Vadas præstanti corpore Pannon
Dux peditum egregius, dum septos aggere Moschos
Fulminibus tormentorum, explososque fatigat
Candenti ferro, dum sedulus omnia tractat
Parte illa qua Bekesi munitione stabat,
Fatorum arbitrio immoto, missum eminus alta*

Vadas Mihel
certorum pe-
ditum Hun-
garorum Du-
ctor occubuit
ad Polotnam.

Ar-

LIBER I.

*Arce globum hostilem femore excipit: inde revulsa
Ossa resolvuntur coxendicis, atq; profusa
Vita fluit, tellusq; est largo imbuta cruore.*

*Occidit hei, quem non Turca potuere cetera
Sternere, cum patrijs miles serviret in oris.
Stat sua militibus meta: Et sine sanguine nunquam
Bella solent peragi. Longo dignissimus ævo
Sic cecidit Vadas animosus Martis alumnus.
Fertur eum mœsto gemuisse Polotta susurro,
Incussasse simul nimium properantia Fata.
Pannones at magno cum luctu exangue cadaver
Suscipiunt, tumuloq; volunt componere Vilna.*

Securitas
Germanorū
ad Polotiam.

*Hæc ita dum fiunt, miles Germanicus horto
Proximus indulget poclis, passimq; per herbam
Dispersus dormit: longam custodia noctem
Insomnem ludo ducens sua tadia fallit.
Quæ postquam vidit vallo vigil hostis ab alto;
Nunc aliquid tentandum, inquit, nunc ipsa vocat
Securi rerum, somno vinoq; sepulti, (res.
Et ludo intenti sunt Teutones: ocyus illos
Clam ferro incautos densis superemus in umbris.
Dixerat, adjungens socium sibi protinus agmen
Egreditur porta quæ Solis vergit ad ortum,
Hortus ubi stabat, multorum causa malorum.*

Namq;

Moschi exar-
ce erumpen-
tes aliquoties
Germanos
milites tru-
cidant.

Namq, olus infelix quoties hoc carpsit in horto
 Occubuit miles medijs confixus in herbis.
 Huc ubi pervenit Moschus, videt omnia tuta,
 Et medio ludo intentos stricto obruit ense.
 Hinc alios altum proflantes pectore somnum
 Trasadigit costas, ferrumq, in corde recondit.
 Corripit hinc Iuvenem ad mediam qui plurima no-
 Pocula dum vertit pro belli exhausta salute, (Et
 Par morti obdormit. Felix si nulla vel illi,
 Aut usq, in lucem potatio tracta fuisset.
 Nam similis lethargo, & in experrectus ut altè
 Sterterat, hostilem cum somno fertur in arcem.
 Olli oculos tam dura quies & ferrea preßit,
 Nec motum ut stertens nec sensum redderet ullum.
 Excussus tandem crapula lentoq, sopore,
 Obstupuit media se captum ut vidit in arce,
 Et dubitat num sit, se contemplatur & ipsum.
 Hei miser epotam execratur ut ore salutem?
 Ut circumstantes sua non videt agmina Moschos?
 Quid faciat? vitam precibus pretioq, pacisci
 Incipit, haud precibus pretioq, inflectitur ullo
 Moschus, ad horrendas pœnas cum sanguine poscit.
 O misera & non visa prius spectacula mortis.
 Brachia nam terebro crudelis perforat hostis,

Crudelitas
 Moschorum
 in captivos
 Germanos.

*Traiecit & longum per facta foramina funem:
 Sic vivum muro demissum ventilat alto,
 Tristi voce ululantem, & toto corpore nudum,
 Aethere & in medio implorantem plurima frustra,
 Donec lenta fames, tortura infanda, sitisq;
 Singultantem animam eliserunt ore recluso.
 Hoc de securis monstratum informe trophaum.*

Die 29. Augusti incendi-
 um Polotiae
 illatū hostes
 ad deditionē
 coëgit.

*At tandem caelo discussa nube sereno.
 Exoptata dies fulsit, quae spemq; animosq;
 Hostibus infregit. Nam flamma injecta sub imo
 Propugnaculo arsit, ventis quae plurima crevit,
 Corripuitq; trabes, ut quae connexa fuerunt
 Iuncturis tabulata suis, ea ab igne repente
 Cum sonitu subitam dederint resoluta ruinam.
 Nec sese ulterius tenuit jam militis ardor.
 Quin fossam simul & fluvium superare Polottam
 Ausi omnes, clivo propugnaculoq; potiti.
 Iamq; manu ardentes super ardua culmina tadas
 Coniungunt: alij valvas & concita dudum
 Limina tormentis summa nituntur opum vi
 Eruere, atq; hostem dextra propiore ferire
 Tela per atq; ignes. Sed vi majore repulsi
 Retro abeunt, palmam caeso tamen hoste reportant,
 Et propugnaculi clium tutantur adeptum.*

Ignis

STEPHANEID:

*Ignem viam atq; aditum patefactum vidit ut hostis:
 Ecce nova interiùs se munijs aggere fossa,
 Hasq; moras fecit lethi discrimine parvo.
 Verum nulla quies spatium illi nec datur ullum.
 Namq; tenens cliuvm transversas ducere fossas
 Conaturq; hostem hinc atq; hinc circumdare miles.
 Parte autem ex alia coniecto cominus igne
 Emisissq; globis candentibus ardua rursus
 Arx incensa fuit, fumans radicibus imis.
 Et jam jamq; magis flamma exsuperante ruinam
 Ferre videbatur, cum tandem dedita Regi
 Submittit sese, vitæq; paciscitur usum,
 Gratia quam Regis victo donauerat hosti.*

*Moschi inco-
 lumitatem
 pacti Poloniã
 dedunt,*

*Vestibulo in primo quã propugnacla fenestram
 Vulcano superante dabant, vestigia cadis
 Cernere erat varia, Tres persos sanguine postes.
 Ora virum atro vidi squalentia tabo.
 Pars trabe operta fuit: pars igne absumta inimico
 Hæsit adhuc ossis: sed flammam extinxit ut alter
 Pariete collapsa cerebri fragmenta reliquit,
 Multi semineces spirabant undiq; strati.
 Glans cannis expulsa cavis, quos eminus ictu
 Non pleno tetigit. Nec solos contigit hostes
 Iste dolor: cecidit miles quandoq; peremptus*

*Descriptio
 arcis capte*

*Regius, agnovitq; habitus atq; ora suorum
 Cesorum fratrum inter sparsa cadavera Pannon.
 Quadrupedes etiam per rura hostilia passim
 Procubuerunt, herba siue infelicitis ab esu,
 Siue fame enecti, tormentisq; eminus icti.
 Et latè ingentes albebant ossibus agri.*

*Miles ut ingressus fuit arcem, copia tanta
 Pulveris inventa est, & copia tanta globorum,
 Quanta queat nulla reperiri forsitan in arce
 Principis ullius. Res bello qualibet apta,
 Regi presidio, terroriq; hostibus, omnes
 Arce reservantur, si quis porro exigat usus.
 Cetera pars prada pugnacibus obtigit Hunnis.*

*Primus at in reliquis qui primam lampada ad ar-
 Intulit, ille sibi nomenq; decusq; paravit. (cem
 Obscuroq; loco quanquam satus, esse Polonum
 Intrepidum ostendit, quando tela inter & hostes
 Supposuit flammam, & missam ex arce Sagittam
 Exceptit tergo, pulsusq; repente refugit,
 Telum humeris referens: quem deinde Polotta recepit,
 Ore resplendentem undas madidamq; in veste natantem.
 Ut primum socijs superato est redditus amne;
 Non ille humentes desiccant vestibus undas,
 Eximit aut telum: Regem sed teliger intrat,*

In arce capta
 omnium re-
 rum abun-
 dantia.

Qui primus
 incendium
 Polottæ in-
 tulit à Rege
 magna muni-
 ficentia affe-
 ctus.

*Veste vaporante, & madefacta sanguine & unda.
Rex probat hac ausa: & belli applaudente Senatu
Premia virtuti dat: Nobilitatis honorem.*

Addit agros: addit pagos: pariterq; colonos.

Utq; rei possint seri meminisse nepotes;

Vir medio in clypeo flagrantem pingitur ignem

Ferre manu: supra clypeum galea extat aperta.

Hoc insigne sua peperit virtute Polonus,

Nomen habens ejus quem tunc tranaverat amnis.

Polotinski.

*Haectenus hac. Geminis Turoulia cingitur undis
Anne á quo nomen ducit, Dhunq; profundo,*

Situs Torou-
lia.

Confluxuq; horum pars arcis major obitur.

Qua patet at terra inter ripam utramq; relicta,

Transversus lacus hinc arcem, velut obice, claudit.

Ut jacet hac media interq; Ulam interq; Polottam,

Pluraq; praesidia atrox qua non abstulit hostis

Alii in Dhuna ripis sita: sic facile omnem

Interclusit opem, & quicquid belli exigit usus.

Hinc & defectus frugumq; penuria magna

Orta fuit, pretiumq; auxit per Regia castra.

Ipse Palatinus Vilnensis jusserat ire

Principio huc Zucum, tunc quando Polotia capit

Franciscus
Zucus primus
Toroulia
missus.

Obsidione angi: sed Zucus repperit arcem

Rebus abundantem cunctis, & milite firmam.

*Viribus ergo impar, tormenta minoraq; ducens
Nil agit ex votis, infecta req; recedit.*

*Ecce aliud postquam Turoulia conspicit agmen,
Saltem armatura levis, ipsos nempe Cosacos,
Quorum Ductor erat Lucomscius, omnia credens
Agmina Moschus adesse, ipsis velocior auris
Per portam aversam magno dat terga pavore,
Atq; Palatinos, simul ipsam O deserit arcem.
Sicq; Palatinis desertaq; arce potitur
Miles: at ingenti ingeminat dum júbila plausu
Letitiæ signum tormenta explodere gaudens;
Ecce inter tabulata, atq; inter lignea texta
Flamma ingens oritur, quæ circumfusa repente
Arcem, quam miles modò vix bene ceperat, haurit.*

Socolæ situs.

*Socolæ at longe tristissimus exitit arcis
Exitus. Hæc versus Aquilonem tendit, iterq;
Plescoviam recta monstrat: majoreq; parte
Cingitur irriguis Drissa Nissaq; fluentis.
Huc sese intulerant Moschorum millia quinq;
Quando Palatinus Vilnensis prævia belli
Agmina agens, nec non Caspar Bekeſchius, omnem
Obsedere viam, hostesq; excludere ferentes
Auxilia obsessis ad parva fluenta Polottæ.
Missus ad hanc primum fuerat Voleminscius arcem,
Hinc*

Constantinus
Lucomſcius
Vlenſis Præ-
fectus.

Toroulia ci-
tò occupata
& iterum a-
missa.

STEPHANEID:

*Hinc Dux Christophorus Radevilinus: ambo parati
 Excurrunt, hostesq; armis & voce lacesunt.
 His sed enim tormenta dabant propiore locato,
 Arci intervallo, tutum in loca firma receptum,
 Cedentesq; hostes retrò post tormenta latebant.
 Pugna levis commissa, & velite milite tantum
 Certatum fuerat, paucis utring; peremtis.
 Nulla mora est, mandat majores ducere vires.
 Rex, & Socolam summa oppugnare jubet vi.
 Ergo Palatinus, cui clara Podolia paret,
 Qui quondam ad Nestrum Thracas fuisse feroces
 Dicitur, atq; Scythas agris repulisse Podolis:
 Quiq; fuit bello Ductorum primus in isto
 Meletius famâ præstans, insignis & armis,
 Certa Polonorum ducens peditumq; equitumq;
 Agmina, Germanos quâ Rosdrasevius addit
 Se comitem, & casus Wejerus jungit in omnes:
 Pontem opere effectum celeri ipsis sternit in undis
 Irrigui Drissa, & crebris tunc imbribus aucti:
 Transit aquas, Equitesq; jubet subsistere utrumq;
 Annem inter, qua sylva arcis vicina propinquat.
 Mox mandat ducta ut fiat munitio fossa
 Opportuna loco, & tormentis apta locandis.*

Iussa Poloni explent prope parvi flumina Nissa:

Ten

Christophorus Radevilinus, & Ioannes Volesinicius velitationibus ad Socolam dimicant.

Nicolaus Meletius Podolia Palatinus cum Equitatu & peditatu Polonorum & Germanorum cohortibus Socolam mittitur.

Christophorus Comes de Rosdrasz Capitaneus Zancienensis, &c.

Germanorum Ductor.

Ioannes Sbarasius Palatinus Brassaviensis.

Socola sub noctem incensa.

Moschi ex arce incensa fugam moluntur.

Moschi à Polonis & Germanis in arcem rejiciuntur.

Germani non intelligunt Moschos deditionem inuentos.

*Tentones at Drissa. Effugium qua parte patebat
Hostibus ad Nissam consistit milite certo
Sbarasius cinctus, partes custodit & istas.*

*Iam sese sero condebat vespere Titan
Quando globis altam quatiunt candentibus arcem
Artifices, dantq; ingentem tormenta fragorem.
Fortè alijs miles miscet dum partibus ignem,
Distinct & Moschos, flammamq; extinguere cogit:
En alia glans parte trabes, se figit in imas,
Et primò fumum mox sensim suscitatur ignem,
Qui nulli visus sed tardè cognitus hosti,
Attollens latè vires complectitur arcem,
Deq; sua facit hostem desperare salute.*

*Quà medium Sol parte diem notat exitit illis
Porta patens, parvique ad Nissæ flumina tendens:
Hac globus hostilis confertim crumpere tentat,
Sed frustra: opposita occurrunt nam parte Poloni
Germanis juncti, signo in sublime levato.
Sic Moschi in flammam sic rejiciuntur in Arcem.
Quos premit ut magna vi miles, Signaq; sequi
Porta arcisq; infert: notat hostis deditionem
Supplicibus verbis, nutu illam signat & armis.
At Germana cohors, ut linguæ ignara Ruthena,
Nil capit illorum: verum alto corde revolvit*

Tri-

Triste genus tormenti, quo cruciari solebant
 Captivos Moschi oppugnati ad rura Polotta.
 Ergo furens miles Germanicus omnia replet
 Horrenda strage, & socios ulciscitur omnes,
 Qui capti nuper letho periere nefando.
 Attollitq; animos, furisq; accensus & ira
 Per mediam irrumpt (visu miserabile) flammam,
 Tristiaq; ambustis permiscet praelia dextris.
 Quò non auri ardor mortalia pectora cogit?
 Dum nimium prædam sitiunt, inhiantq; rapina,
 Abstulit ignis edax præstantia corpora quæq;
 Moschys ut incensa Germanos vidit in arce
 Nec precibus flecti, nec deditioe moveri:
 Quando ergo nullam fas est sperare salutem,
 Nunc moriamur, ait, sed non moriamur inulti.
 Sunt etiam nobis arces defendere sueta
 Pectora: sunt animi vitam contemnere sueti.
 Hæc fatus Turri Cataractam mittit ab alta,
 Obstruit & portam: sic partem excludit ab arcis
 Ingressu, partiq; regressum denegat omnem.
 Tristis & infauslo hinc committitur omine pugna.
 Vis etenim flammæ omnes desperare coëgit,
 Inclusos & circum fusos ignibus omnes.
 Ne qua se eripiat, nec qua quisquam exeat arce

D

Mon.

Germani
 crudelitate
 Moschorum
 quam in cap-
 tivos Germa-
 nos ad Polo-
 tiam exer-
 cuerant irri-
 tati, eadem
 acerrimè mi-
 scent in arce
 Socola,

Quidā præ-
 dz cupidita-
 te pereunt.

Moschi Ca-
 taractâ Turri
 imminentem
 demittunt, &
 portam arcis
 obstruunt.

Pugna ex de-
 speratione u-
 triusq; partis.

*Monstratur via: sed junctim sine lege peremptas
 Victores victosq, haurit communiter ignis.
 Corruptum hic flammis densum funale coruscis
 Conjicit in nostros, strictum simul & rotat ensum.
 Hic pilum jacet, hic raptum de pariete tignum,
 Ollasq, patinasq, incurvatosq, lebetes,
 Res epulis quondam, tunc bello & cadibus aptas.
 Ille rotam, ille axem, & quicquid dabat ira, furorq,
 Intentat miser: hic telis sudibusq, praeustis
 Stratus humi quamvis, ictus minuitur inanes,
 Et moritur, moriensq, alios secum injicit igni,
 Sicq, mori medio pulcrum putat hostis in hoste
 Ecce foris stantes connixi corpore toto
 Objectam portae Cataractam avellere certant,
 Et tandem effringunt convulsam limine ab ipso.
 Atq, hic cernere erat nostrorum corpora multa
 Sancia, & ambustis e porta crumpere membris.
 Hinc reliqui effusi stationem rumpere tentant,
 Atq, fugam arripiunt Moschi, queruntq, salutem.
 Sed fuga praclusa est, & glandes grandinis instar
 Convolitant: nulli mortem evitare potestas.
 Hei quanta miseris cades fugientibus instant?
 Gliscit pugna atrox: sternunturq, obvia quavis
 Agmina, foemineis resona ululatus intus*

Milites foris
 stantes Cata-
 ractam a por-
 ta avellunt.

Moschi ex ar-
 ce effusi om-
 nes trucidan-
 tur.

STEPHANEID:

*Arx ardens: clauso nam multa in fornice matres
Dum vitam querunt, has fumus strangulat ater.
Iamq; ignes superant: tenebrosa nocte fit aër
Lucidus: ipsa procul flammassq; Polotia vidit.
Occidit hostis atrox: domus occidit: occidit ignis.*

*Sussa lacu spatiosa, Et campo cincta palustri
Integra stabat adhuc, hostemq; inimica tenebat.
Sed quia tempestas pluviarum, Et crebrior imber,
Omnia replebat, potiorq; occasio rerum
Iam fuit exacta, Et jam fessus militis ardor,
Tempore difficili hoc Sussam oppugnare vetabat
Consilio Rex ipse gravi: sed protinus arci
Dispositus turmis hinc atq; hinc claudere mandat
Accessum auxilij. Nec fallit spes sua Regem.
Nam neq; Sussenses, amissa Polotia quando
Iam fuit, in longum poterant defendere tempus
Seq; arcemq; istam. Quin Magnus scripserat ipse
Littera ceu docuit casu intercepta Polonis,
Melecioq; Duci cum capto reddita Moscho)
Defossis tellure sacris scriptisq; librisq;
Deletisq; igni tormentis, pulvere Et omni,
Ipse fuga miles sibi vita ut quæreretur usum.
Mox etiam scripto Dorohostaiscius hostem
Edocet, ut sibi sit commissa Polotia cura,*

Sussa sita.

Rex non jubet Sussam oppugnare, sed saltem omnem accessum auxilij præcludere.

Litteræ Magni Ducis Moschoviz ad Sussenses datæ interceptantur.

Nicolaus Dorohostaiscius Palatinus

Comparatio.

*Fretus equo, & fruges passim proculcat agrorum.
Tollere quæ secum nequit, igni perdit iniquo,
Cultori mæsto collectasq; haurit aristas.
Qualis ubi aggeribus perruptis Istula liber
Amplius includi non vult, non arte domari,
Fertur in arva ferens camposq; potitus aper te
Insula quos claudit Gedano vicina virentes.
Haurit agros, pecudes, pagos, sata lata, hominesq;
Nunc finis belli. Moschorum millia multa*

*Ex Socola
deleta Capti-
vi nonnulli
servati & ad
Regem ducti.*

*Occubere: quibus melior fortuna pepercit,
Ex deflagrata Socola quiq; relictæ,
Hi ducti ad Regem manibus post terga revinctis
Ibant, & veniam pariter vitamq; rogabant.
Ipse ego cum præsens horum spectator adesset,
Non homines rebar, sed agrestia bruta ferasq;
Et tamen his tanta est regnandi innata libido.*

*Votum pro
Continua-
tione belli.*

*At vos ô Proceres, vos Primoresq; Poloni
Concilium magnis Regni de rebus agentes,
Consulte in medium, & conjunctis viribus ac vi.
Nunc agite, & Regi unanimes succurite vestro.
Bellum opportunum hoc, & fausto nomine gestum,
Successusq; urgete istos, urgete laborem.
Nulla diu melior fuit hac Occasio belli.
Sæpe quidem premitur sperata gloria palma*

Sed

STEPHANEID:

Sed iusto in bello tandem bona causa triumphat.

*Has inter voces, mea q̃, inter talia vota
Dum volat ad Regem auratis victoria pennis:
Ille animum in partes convertit providus omnes,
Præsidium firmum captas q̃, locavit in arces
Regrediens, plenos q̃, ferens ex hoste triumphos.
Cujus in occursum tendit promiscua turba,
Matres atq̃, viri, pueri, innupta q̃, puella
Lithvana gentis, latum Paana q̃, tanto
Victori ingeminant. Sed enim numerosior Ordo
Civicus, egreditur Vilna, Regem q̃, salutat,
Crebra q̃, displodit tormentis grandibus ara.
Latitia exultant montes: cælum q̃, fragore
Intonat: ipsi amnes & Vilna & Vilia lati
Excepere suum gratanti flumine Regem,
Ocyus & sacri duxere ad limina templi.
Quò simulac venit Rex, grates pectore dignas
Vota Deo q̃, egit: non Numinis immemor unquam
A quo certa salus: á quo victoria pendet.*

*Concilium interea generale indicitur, omnis
Incluta quò veniat Procerum q̃, Ducum q̃, corona.
Mox coijt Regni cum Nobilitate Senatus,
Istula Varsovios quà præter labitur agros.
Huc igitur Rex tendit iter: sed flumen ut ipsum*

Rex præsidio
captis arcibꝫ
imposito in
Regnum re-
greditur.

Regi reduci
omnia con-
gratulantur.

Rex in Temp-
lis Supplica-
tiones fieri
jubet ob cap-
tam Polotiã.

Rex Comitia
Varsoviæ ha-
benda indi-
cit.

Con-

Rex Grodnæ
paulum sub-
sistit, sed nū-
quā ociosus.

*Contigit, antiquam Grodnæ quod præterit arcem:
Rex subiectorum causas auditq; iuvatq;
Rex nunquam curis vacuus: nisi si qua quietem
Nox dare consuevit: sed & hæc brevis esse putatur.
Venatum interdum egreditur, cornuq; sonanti
Inmanes excire feras, & sternere novit
Vectus equo. Haud illi sese ulla impune tulisset
Obvia venanti fera: seu pedes iret in illam,
Seu spumantis equi foderet calcaribus armos.*

Caspar Beke-
schius mori-
tur Grodnæ
menſe No-
vembri An-
no Christi
1579.

Corpus Be-
keschij iussu
Regis Vilnæ
in excelſo
monte sepe-
litur.

Rex curat Be-
keschio in
monte arci
Vilnensi pro-
pinquo, qui
Calvus di-
citur, moni-
mentum ex-
strui.

*Fortè sub id tempus morbo consumptus acerbo
Vitales liquit Caspar Bekeschius auras.
Cujus reliquias & lamentabile corpus
Rex Vilnam ferri jubet, atq; in vertice montis
Servari: haud procul à tumulto, quo conditur unus
Ductorum belli Vadasc, quem Pannonis ora
Ediderat Marte egregium, nulliq; secundum.
Parca sed à tergo veniens rapuitq; tulitq;
Tempore quo cinctus fuit obsidione Polotta.*

*Fortunati ambo: quos Regis cura perire
Non finit, ast illis vitam post funera prabet.
Nam sanum fieri supremo in culmine montis
Rex jubet aterni, signum memorabile honoris.
Hei pietas, hei prisca fides, & Regia virtus
Laudibus attollenda polo: Bekeschius olim*

STEPHANEID.

Obliqua invidia stimulisq; agitated iniquis
 Ausus in hunc fuerat bello consurgere Regem.
 Rex tamen hunc bis victum, dare terga coactum
 Erexit rursus, summis & honoribus auxit.
 Gloria non minima in Rege est qui cetera vincit,
 Idem animos, iramq; suam si vincere norit.
 Et jam fama volat totum vulgata per orbem,
 Dumq; fluet liquido commistus Vilis Vilna,
 Lambet aquis Calvum dum parvus Vilnaq; montē:
 Semper honos, Regisq; decus, laudesq; manebunt:
 Aeternumq; locus Bekeschi nomen habebit.

Ecce autem paucis affertur Epistola verbis
 Scripta Palatino Vilnensi, Volvicioq;
 Eustachio: haud illam Magnus, misere sed illam
 Romano vicinus Sacharinus, Mscislavusq;
 Legati Magni Ducis. Olli hortantur ut omnes
 Lithvani Proceres Regni intra limina deinceps
 Contineant Regem, nova ne rursus induat arma.
 Magnum namq; Ducem summo exarsisse furore
 Fama ubi sparsa fuit victum occubuisse Polottam.
 Ergo ipsum clades volvisse ulciscier istas:
 Sed tandem votis victum precibusq; suorum
 Christiadam imprimis optantem parcere cadi
 Arma repressisse, & saevum domuisse furorem.

Rex seipsum
 vincens.

Literæ é Mo-
 schovia per
 nuntium Mo-
 schicum affe-
 runtur á duo-
 bus Legatis
 Novogrodix
 Duce Ioanne
 Theodori F.
 Mscislavienſe,
 & Mikita Ge-
 orgij F. Ro-
 manovicio
 Sacharino ad
 Nicolaum Raz-
 devilú Pala-
 tinú Vilnen:
 & Eustachiú
 Voloviciú
 Castellatum
 Trocensem.

E

Qua-

LIBER I.

*Quare opera Proceres simili efficiantq̃ labore
Abſiſtat bello Rex: intra limina Regni
Contineat ſeſe: Legati mutui eunto:*

Qui pacem, & pacis poſſint componere leges.

*Hac inerant ſcriptis. At Rex inſtante Decembri
Concilium petit: & res geſtas ordine pandit.*

Rex ad Co-
mitia ſe con-
fert.



DANIELIS HERMANNI BORVSSI STEPHANEID:

Liber secundus.



*Eclytus ut coijt Regni de more Senatus,
Augusta gravitate sedens, atq; ordine longo,
Regis verba facit Samoscus ore deserto.
Qui veterum exemplo Martem conjungere Musis
Audet, & hinc gemina virtute in utrumq; paratus,
Aut tonat eloquio, & facunda flumine lingue,
Concilio in medio quoties Respublica poscit:
Aut pro communi fert & regit arma salute.
Hic igitur tali alloquitur sermone Senatum.
Augusta gravitate viri, qui casus agat res,
Et quo sit fortuna loco novistis abunde.
Quod faustum felixq; igitur sit & utile Regno,
Septem arces nuper felici Numine captas,
Inq; potestatem Regis redjisse subactas
Iam nulli obscurum est. Ergo praestantibus ausis
Bellum aequum & justum hoc, & dextro sidere cap-
Successusq; urgere istos, urgere laborem, (tum
Consultum Rex ipse putat: Nam quod bene cepit,
Non bene deseritur tanto hoc in cardine rerum.*

E 2

No.

Ioannes Zamoiscki de Zamosczie Regni Poloniae Cancellarius Capitaneus Bekzenfis, Medzericenis, Garvolinens, Knisinen, ac Zamohen, in Comitibus Regis nomine ad Senatum verba facit.

Oratio Cancellarii in qua & hactenus suscepti, & deinceps suscipiendi continuandiq; belli causae recensentur.

Propositio.

Ratio.

A natura ho-
stis.

*Nota artes hostis. Semper cui frigida bello
Dextera: ad insidias habitus sed callidus Auctor.
Promissam violare fidem, pacemq; sequestram
Rumpere religio nulla illi: fasq; nefasq;
Et dolus & virtus nullo discrimine habentur.
Ille quidem pacem exoptat: sed pace sub ipsa
Saepe datam confirmatam quoq; juramento
Haecenus abruptaq; fidem, multosq; fefellit
Sarmatiae Reges. Nec longè exempla petantur.
Namq; Sigismundo Augusto olim scripsit, ut ex pers
Securusq; mali Oratores mitteret amplos,
Mutua non dubia facturos fœderapacis.
Hec simulans simul invasit cepitq; Polottam.
Fraude pari Henrico Regi imposuisse videtur,
Facta ubi spe pacis Livonum irrupit in arva,
Parnovia & capta loca sanguine multa replevit.
Talibus insidijs perjuriq; arte Mosochi
Fortè moram extremis ut Regni in finibus egit,
Circumventus erat Rex. Nam fiducia pacis
Ut data ei fuerat: Legatos misit, at illi
Vix ubi Moschovia fines tetigere propinquos,
Livonum in terris passim per rura per arces
Fervere cade nova Moschum audire furentem,
Vastantem & latè vacuos cultoribus agros.*

Ab Exemplis,
ijsq; varijs,
nunquā ser-
vasse Moschū
fidem.

Mens

*Mens meminisse horret: quas ille immanibus ansis
 Christi adum ediderit tunc strages ense cruento.
 Sanguine casorum impletas suxisse papillas
 Credibile est illum: puero quaq; ubera mater
 Præbuit, Hyrcana quiddam de Tigride suxit.
 Non hujus stirpis Romana ab origine quisquam
 Auctor: at hunc genuit duris sub cantibus horrens
 Caucasus, Hyrcanaq; admôrunt ubera Tigres.
 Hic tamen à quodam genus audet ducere Prusso
 Caesaris Augusti (sis fas sit credere) fratre,
 Qui quondam Arctoas latè possederit oras,
 Istula qua fluit, & qua Balthica littora stagnant,
 Nomine deq; suo dedit ipsis nomina Prussis.
 Scilicet egregium Romana ab origine Prussum,
 Quem rerum natura parens non protulit unquam,
 Sed sola effinxit regnandi immensa libido,
 Ut quodam quasi jure mare affectare Boreum
 Se probet: hinc illi Livones, hincq; petuntur
 Curetes: Lithvani etiam pars magna Ducatus,
 Quiq; legunt pretiosa in littore succina Prussi.
 Hinc petitur pax: sed qua Regem excludat ab harum
 Terrarum jure: ut ferus omnia transferat hostis
 Ad sese & qua vis possit ditione potiri.
 Quæ quò respiciant: quis casus & ista sequatur*

Moschi cru-
delitas.

Moschus ge-
nealogiam
suam deducit
à Prusso Cæ-
saris Octavij
Augusti frat-
re.

Moschi Ge-
nealogia stu-
diose conficta
ad vendican-
das sibi pro-
vincias mari
Balthico vici-
nas.

Moschus à
pacis tracta-
tione vult ex-
cludi Livoni-
am, Churlan-
diam, & par-
tē Lithvaniz.

*Luce patet clara. Siquidem satis omne superq;
 Vidimus exitium. Quanto ergo impensius equum est
 Consulere in medium, dum nondum saevior hostis
 Latius imperium nostras extendit in oras.
 Cujus fastus iners, tumidaq; superbia mentis
 Ut semper, nuper sic visa & cognita multis.
 Namq; sub id tempus quo Regnum ingressus erat Rex,
 Quoq; frequens populus populosa affluerat urbi
 Croce tua, auspicio Regis gratansq; favensq;
 Venerat hanc etiam Moschi Legatus in urbem,
 Qui procerum egregia hinc atq; hinc astante corona
 Regis in aspectum veniens, nimis orsa superba
 Prosequitur, Regiq; omnem detrectat honorem,
 Nec multa effatus, tenet os, rupesq; velut stat,
 Verbaq; nulla facit, pileoq; immobilis haret.
 Rex jubet ut fari hunc, respondit: Seria Magni
 Verba Ducis facio, cui ni Rex cedat honorem
 Ipse prior, non iussa mei Ducis ulla profabor,
 Et patrias potius remeabo inglorius oras.*

*Ergo suos meritò dum Rex tutatur honores,
 Ille sed e contra obdurato permanet ore,
 Indictis rebus discessum est: e q; Senatu
 Moschus abit, secumq; infecta negotia portat.
 O gentem immanem: speluncis abdita in atris*

Du.

Exemplum
 insolentis su-
 perbiz in Mo-
 schico Lega-
 to.

Moschicus
 Legatus e Se-
 natu Regio
 indictis reb;
 discedit.

STEPHANEID:

*Ducere quæ vitam assuevit, feritate ferasq;
 Exsuperat, mores faciles mitesq; perosa.
 Nam quid dissimulo? aut quæ me ad majora reservo?
 Nonne sibi à nobis oblatum sensit honorem
 (Principibus qualis datur) intra Regia tecta?
 Num contra Regem est ullo dignatus honore?
 Num Ducis admonitus mandata peregit? amicos
 Num flexit vultus? num vocem reddidit ullam?
 Quæ quibus anteferam? manet, æternumq; manebit
 Infixa hac animo contemti injuria Regis.*

*Nunc habeat tectæ fallax quid Epistola fraudis
 Expediam, & paucis (animos adhibete) docebo.
 Insidia, & scriptis latitat dolus omnis in istis,
 Longa quibus trahitur mora: belli occasio ut omnis
 Deficiat Regem: causæ nectuntur inanes
 Commoti Ducis, & repressi deniq; belli.
 Si quam etenim sumtis spem Moschus forsân in armis
 Ponit adhuc, non is vindictæ oblitus, & ira,
 Cessabit deinceps, quam querit, rumpere pacem.
 Nulla fides pietasq; illi qui jura fidemq;
 Sæpius abruptit, fraudem ingeniosus ad omnem.
 Verùm esto, cupiat non ficto pectore pacem,
 At nec dum reddet Livonum quas tenet arces,
 Avulsa & Regno per multa Boristhenis arva,*

Declaratio
 Epistolæ à
 Legatis Mo-
 schicis missæ.

Ho.

Horum etenim immemorem gerit omni tempore men-
 Tantum *Et* abest ut sponte ablatas restituat res, (tem,
 Ut majori etiam plura ausu acquirere certet.
 Parcere Christiadam quod cadi, quodq; cruori
 Expetit: ô utinam ut hæc est sera optio, vera
 Sic quoq; sit Myscho: humano qui sanguine nunquã
 Hactenus expleri potuit: Livonia testis,
 Ingenti campos quæ monstrat cade rubentes.
 Quod monet ut sese Rex intra limina Regni
 Contineat deinceps, Legati mutui eantq;
 Legatis tentata diu res. plurima frustra
 Fecimus, *Et* vacuas labor irritus i vit in auras.
 Vix igitur spes ulla datur meliore futurum
 Hostem animo, qui tam longo jam criminis usu
 Consenuit, furtis vel Verrem vincit *Et* ipsum.
 Ceu canis hinc inde assuetus discurrere liber
 Frenari nequit in senio, atq; repugnat habenis.
 His ergo atq; alijs causis impulsus honestis,
 Rex bellum ut nuper per juro indixerat hosti,
 Sic bellum sumtis renovandum existimat armis:
 Si modò consilio unanimi atq; assensibus omnis
 Concordet Regni summa gravitate Senatus,
 Et adeò reliqui Proceresq; Ducesq; viriq;
 Nobilitate sati, Nec tantum assensibus omnes,

Comparatio,

Conclusio
 bellum esse
 continuan-
 dum, & ner-
 vos conqui-
 rendos,

Ære

*Ære sed auxilioq; simul succurrere par est.
Cætera fert Regnum: sunt illi fortia multa
Agmina: sunt animi: Et rebus spectata juvenis.
At qui cuncta oculis summus Deus aspicit æquis,
Ille sit in bello Ductor fortissimus isto,
Ille sit in causa vindex justissimus ista,
Et meritas pœnas scelerato ex hoste requirat.
Hæc postquam Regis mandato verba peregit,
Desierat facundo Cancellarius ore.*

Clausula habens Verum pro æquitate causæ.

*Continuò inter se collectis undiq; votis
Consensere Duces, Proceresq; Enobilis ordo
Arma remoliri, Et renovari bella jubentes.
Auxilia hinc cogunt: certatim accurrere Regi
Pro se quisq; suo cupit: ad bellumq; parat se.
Qualis ab æriæ præcelso culmine turris
Campanæ sonus incensam denuntiat urbem,
Iamq; ignis superat commoti turbine venti
Auctior, alta ruunt tabulata Et tecta domorum:
Undiq; concursus tota densissimus urbe
Exoritur, summis certatur viribus ac vi.
Hic cuneis audet partem divellere muri,
Quà latet ignis edax: summi hic fastigia tecti
Conscendit, largasq; effundit desuper undas.
Ille facultates perituris adibus aufert*

Status & Ordines Regni promittunt nervos ad bellum, & auxilia.

Comparatio.

*Ocyus: alter aquas varia urna & vase ministrat.
 Pars coit armata: atq; explorat nequa coorta
 Seditio ciues hostilia tradat in arma:
 Talis erat concursus cum Rex iret in arma.
 Undiq; convenere Duces, ruit omnis ad unum
 Sarmatij Regni Regem bello apta juventus.
 Ille etiam qui nunc referebat Nestora voce,
 Conscribit turmas Equitum peditumq; cohortes
 Consilio eloquioq; potens Samoscius: olli
 Dat clypeum Pallas: dat cetera Mulciber arma.
 Ipsa sui sed enim monimentum insigne favoris
 Sophrosine genitrix oculatum ferre dedit Cor.
 Pectore conspicuum quod semper gestet ubiq;
 Quo circumspiciat casus prudentior omnes,
 Quo motus animi regat, & moderetur eosdem.
 Sol erat in Geminis, cum Vilna Nancecus esset,
 Non Moschi Orator, magis Explorator at idem.
 Ille refert: Adsum Magno Duce missus ab ipso,
 Qui dirum humano dirimi sine sanguine bellum
 Optat, Legatosq; tuos Rex affore sperat
 Olli (sensit enim fucato corde locutum)
 Rex nihil: at jubet hunc sua rursum ad tecta reduci.
 Forsitan hinc fuerint ejus quæ facta requiras?*

Oscicus egregia stirpe, & genere ortus Equestri

De.

Regni Can-
cellarius con-
scribit militē.

Symbolum
Regni Can-
cellarij: Ocu-
latum Cor.

Nancekinus
Moschicus
Nuntius Vil-
næ à Rege pe-
tit, ut Lega-
tos ad Mag-
num Ducem
mittat.

Gregorius
Oscicus col-

Degenerē aſt animo vir erat: qui ſe q̃ ſuam q̃
Auro vendiderat patriam: hic arcana receptus
Sape ad conſilia, arcanaſ res prodidit omnes,
Cum q̃ hoſte atroci longos colluſerat annos.
Clam cunctis, donec Sol crimina tanta reſexit.
Cetera & hic inter ſcleratus proditor, auct̃or q̃
Hoſti erat, ut ſaltem traheret tempus q̃ moram q̃,
Non acie campo nec congregaretur aperto:
Caſtra modò & tutas ſervaret providus arces.
Sponte ſecuturum ſic belli poſtea finem,
Aut pacis leges faciles utrinq̃ futuras.
Nancecus hunc igitur precibus corrumpit & auro:
Conſulit is conſulta prius: plura inſupper addit.

At celata diu tacito tot crimina corde,
Sol oculus mundi ſub apertas protulit auras.
Conſcius ipſe ſibi Vilna exijt Oſcicus Urbe,
Molitus q̃ fugam medijs eſt captus in auſis.
Et quia nec potuit, voluit nec facta negare,
Ergo erat à toto damnatus jure Senatu,
Morte luens pœnas. lacet ingens proditor ille,
Avulſum q̃ humeris caput, atq̃ infame cadaver.

Non tamen incepti ceſſit fiducia belli
Sarmatio Regno: quin Explorator ut ipſe
Regis in aſpectu ſtetit, illi litera ſcripta

cludit cum
Moſcho.

Oſcici neſa-
ria conſilia
deteguntur.

Oſcicus capi-
te pleſtitur.

Rex dimittit
Nuntiũ Mo-
ſchicum cum
literis, quibus

LIBER II.

hosti bellum
indicitur.

*Fit comes indicti belli: simul ipse iubetur
Ire iterum, & Moscho bellum portare cruentum.
Sic dimissus erat: sed lux ubi postera fulsit
Improvvisus adest: & inexpectata profatur:
Non ulli Regum, non ulli audita priorum,
Magnus, ait, faciet: Legatos mittet in ampla
Atq; potestate in majori, si queat ullo
Lis dirimi pacto. In dubium Rex talia noli
Verba vocare: moramq; aliquam ne ferre recusa.
Credit: bis denosq; dies Rex pace sequestra
Ire jubet: jam jamq; sacratum suscipit ensem
(Quem Papa Gregorius vagina incluserat aureâ)
Insignemq; auro galeam gemmisq; micantem.
Hæc Regi egregio præstantia munera missa
Per Paulum Uchanum genere & virtute potentem.
Rex iter ingreditur tandem, Vilnamq; relinquit,
Acta ubi lux fuerat post Idus tertia Iunij.*

Munera à
Pontifice Re-
gi missa.

Rex Vilna
discedit.

Lustrationis
locus.

*Est locus ad silvas situs, amni proximus Ula,
Dives agri, pecorisq; & pinguis semine gleba,
Caspicum vulgus communi nuncupat ore.
Huc delecta virum concurrunt corpora, equorumq;
Agmina, lustraturq; suis hinc miles in armis.
Quos ego tunc & equos, & fortia pectora vidi?
Quando recensebat Rex millia multa Lucomle.*

Pars

STEPHANEID.

*Pars hastas tulit: Et maculosa tegmine Lyncis
Circum humeros cooperto fuit: pars gesserat alas,
Alite vecta in equo: pars pila minora ferebat,
Arcumq; Clypeumq; sagittiferasq; pharetras.
Venit in hos etiam tunc Farensecius agros,
Martia progenies: Equitumq; adduxerat agmen
Lectorum, quos ipsa dabat Livonia tellus,
Et conquesta suum distractum Et flebile Regnum,
Reliquijs istis Regi servare volebat.*

*Parte alia Rex iustrat equos, peditesq; pererrat,
Quos sibi collegit patrijs Samoscius oris, (cor,
Vir magno ingenio, atq; oculatum in pectore habens
Sophrosynes matris clarum Et venerabile donum.
Ille ut erat consorte thori privatus, Et una
Parte sui cordis (fuit hac, reor, Heroïna
Christias, illustri Radevilo é sanguine nata)
Omnia sic viduo tunc signa nigrore notabat.
Terribile hoc, visuq; horrendum apparuit agmen.
Omnibus hasta nigra, Et nigra vestis, nigraq; signa.
Stabant, atq; aciem referebant ordine structam
In certasq; alas distinctam dispare forma;
Stabant, atq; hesit pede pes, junctusq; viro vir.
Haud secus ac si quis pugna configere aperta
Iam velit, adversumq; invadere cominus hostem.*

Descriptio
Exercitus iu-
strati

Georgius Fa-
renbecius ad-
ducit secum
turmā Equi-
tum Germa-
norum.

Rex iustrat
Exercitum
Cancelarij
Regni.

Exercitus in
morem aciei
instituitur.

*Certatim explodunt manuales undiq; cannas
Turba virum peditum, crebris micat ignibus ether,
Exoritur fumus, nebulaq; involvitur omnis.*

*A dextra laevaq; Equitum ruit agmen, & hastis
Concurrit, celeriq; in gyrumvertere habena
Certat equum, vacuas pulvis volat actus ad auras
Quadrupedum cursu, cælumq; obducitur umbra
Pulverea. Hicq; aliquis miles non segnior altam
Ingeminat vocem: tali proclamat & ore:*

Epiphonema
militare.

*O cur non omnes uno datur agmine Moschos
Proterere, atq; ipsum in primis consternere Magnū?*

Lustrato Ex-
ercitu itur
Vitepsciam.

*Hoc ubi magnanimus Rex perlustraverat agmen,
Imus in umbrosus nemus & stabula alta ferarum,
Compluresq; dies lucis erramus opacis,
In quibus apparent vestigia rara domorum,
Sed magis apparent vestigia crebra ferarum.
Moschus enim ut quondam vires sumebat cundo,
Hac latè grassatus erat, pagosq; hominesq;
Hos tristi exilio flammis subvertit at illos.
Hinc silva est ubi pagus erat quondam populusq;.*

*Ut primum in celso Vitepscia condita monte
Extulerat visu sese, campiq; patentes
Ostensi cælo, populoſa culminaq; urbis,
Miles, io, clamat, tandem nemoralibus umbris*

Egres-

STEPHANEID:

*Egressi, hinc fessos dapibus recreabimus artus,
Antè prius silvas quàm rursus intremus in altas.*

*Postquam convenere locum cuncta agmina in
Sive ea Pannonio constabant milite, sive (unum,*

Sarmatio, seu Libyanorum signa ferebant:

Hinc abit, inq, duas partes exercitus omnis

Dividitur: bello Ductorum primus in isto

Atratum agmen agens cunctos Samoscius anteit,

Millia cui septem data præstantissima quæq,

Pectora: in egregijs it Covalevius armis

Prævius: Hungaricis it Bornemissa catervis:

Drojevius turmam Thomas hinc ducit equorum.

Christophorus comes hinc illustri è sanguine natus

Rosdraseviadum: cui Farensebecius ultro

Germanos ducens Equites socia agmina jungit.

Hinc Seberdovius: illinc Urovecius ibat:

Multi præterea quorum mihi nomina desunt.

Wæjerus sed enim claris celeberrimus armis

Nil ævo graviore, Et nil obstante senecta,

Eminet in reliquis, miles spontaneus: illum

Consilij adhibet Samoscius, Et sibi jungit

Velissam hi dextra, sed enim Rex parte sinistra

Usvatam tendit. Cuncti clamore feruntur

In cælum: atq, iras animis audacibus augent.

Vitepsciæ
Exercitus in
duas partes
dividitur.

Regni Can-
cellarius cum
septem milli-
bus præit Ve-
lissam.

Rex Usvatam
petit.

Hic

Difficultas
locorum sil-
vestrium.

Milites viâ
parant per
silvas densis-
simas.

Regni Can-
cellarius Ve-
liffæ propin-
quans in sil-
vis prohibet
usum tym-
panorum &
tubarum.

Non procul à
Veliffa cap-
tus Moschus
examinatur.

*Hic verò ingentes dumis densasq; frutetis
Utrinq; in silvas ventum est: ceu cetera nusquam
Lustra forent, & ceu silva nulla antè fuissent.
Nec datur ire ultra: frondosa est undiq; sepes
Arboris objectu assiduo, ramisq; plicatis.
Non tulit hanc speciem cordato pectore miles,
Et sese medium silvas iniecit in istas
Edoctus prompta lucos aperire securi.
Fit via vi: rumpunt aditus: silvasq; recludunt
Pannones immissi, & latam dant ore fenestram.
Mox ut aperta fuit via, Cordis Dux oculati
Ordine quemq; sequi, simul alta silentia cunctis
Imperat: abstineant clara voce, atq; tubarum
Clangorem ponant. de prima nocte sit unum
Indicio lumen: duo lumina quemq; paratum
Esse jubent: tria sed, sub motis cedere castris.
Talia signa sui in tentorij vertice figit,
Quà cancellatata est galea atq; albedine fulget.
Utq; propinquabat Veliffæ, substitit alto
In memore, ad Dhuna ripas: atq; ecce repente
E numero levis armatura Eques advolat unus,
Et captum adducit Moschum: Samoscius illum
Accipit, hortatur fari, quo sanguine cretus,
Quid sciat, aut porrò quæ sit fiducia Moschis.*

*Ille autem: exigui numero sunt arce locati,
 Nec parte hac hostem expectant, nec posse venire
 Hac per lustra putant, perq; hac spelæa ferarum.
 Dicta fides sequitur. Mandat Samoscius omnes
 Accelerare viam, à tergoq; relinquere currus.
 Ventum erat ad sylvæ extrema. Hic hastilia terra
 Demissa inclinant, hostis ne cernere possit.
 Iamq; locumq; situmq; omnem propè cernimus arcis
 Arboribus tecti. Sed non omninò latere
 Fraus hostem poterat: docuit mox exitus ingens.
 Oppidulum à Moschis nam totum incenditur ipsis,
 Machinaq; è turri pariter disploditur alta.
 Proruit è latebris Equitum peditumq; caterva,
 Atq; hinc ingenti se Farensbecius ausu
 Omnibus ostendit: bifores ruit acer ad usq;
 Presidij valvas, & glandem explodit in hostem.
 Unà omnes ruere, & vocem ingeminare videres.
 Considunt castris tandem, arcemq; undiq; vallant.
 Hac stat inaequali aggeribus circumdata monte:
 Altius insurgit clivus quàm fossa profunda est,
 Cetera pars declivis Dhuna cingitur undis.
 Protinus erecti multa tellure replentur
 Sub noctem corbes, quaq; hos accedere tutò
 Monstret, in obliquum transverso tramite fossa*

Velissenfes
 nihil de hoste
 metuunt.

Velissenfes
 improvisi obsi
 dentur.

Insigne Fa-
 rensbeci fa-
 ctum.

Munitiones
 fiunt.

*Ducitur, ac magnis tormentis mox geritur res.
 Sarmatica exortum Solis munitio spectat,
 Hungarica occasum: trans flumen ponitur agmen
 Quod negat auxilia hosti, quodq; intercipit undam,
 Atq; omne effugium, ut victis fuga nulla supersit.
 Ipsi intus parte ex omni pro turribus astant,
 Arces assueti invicta defendere dextra,
 Multaq; displodunt tormenta minora frequenter.
 Pannonες utq; globis candentibus, utq; Poloni
 Instant certatim, in rima trabis ortus utrinq;
 Ignis erat: Moschi subito extinxere sed illum,
 Deditioq; arcis necdum ulla apparet in hoste.
 Ecce autem casus improvise res bene gesta.*

Casus me-
morabilis.

*Qui primus docuit candentem explodere glandem
 (Inventa hac sed enim res hoc á Rege putatur)
 Ligneaq; ignito rimari mœnia ferro,
 Inventor jussit modico tormenta replere
 Pulvere, parietibus qui sic infixere glandem
 Posset, ne partes penitus transcurreret imas,
 Sed potius trabibus medijs infixa maneret.
 Inde fore ut latitans sensim intus cresceret ignis,
 Nec facile ignitum foret intus tollere ferrum.
 Ergo Polonorum dam quidam ex partibus implet
 Pulvere tormentum exiguo nimis & pauxillo,*

Per.

Perfacilis velut est mensura & ponderis error,
 Non valuit glans missa arcem terebrare trabesq̃:
 Incidit in pontem: sic pons incenditur igne,
 Qui circum fundens sese arcis extrema minatur,
 Præcipue ut miles tædam supponere certat.
 Territus his rebus Moschus se dedit, usum
 Sed pactus vita. Sic nullo sanguine fuso,
 Omine sed fausto Samoscius arce potitur.
 Quæ dedit hanc tantam felici fidere palmam
 Lux erat Augusti post actas proxima Nonas.
 Mox celebratur honos sacrorum: publica fiunt
 Vota Deo, cui soli omnes tribuuntur honores.

Iamq̃ tubæ lituiq̃ sonant: Samoscius omnes
 Quos belli secum ipse Duces habet, ordine longo
 Excipit, & dapibus latos solatur opimis.
 Cratera ingentem pro Regis & ipse salute
 Ebibit, & Proceres verbis inuitat amicis.

Hæc ita dum fausta fatorum sorte geruntur,
 Rex belli audito eventu mox ad volat ultrò,
 Et paucis stipatus adest; gratatur, & arcis
 Præsidium imponi citius jubet; inde Surassum
 Regreditur, triplicemq̃ in Dhuna flumine pontem
 Roboribus junctisq̃ scaphis insternere mandat.
 Ecce autem venit longinquis littera ab oris

Veliffenses
 sexto die Au-
 gusti se de-
 dunt.

Convivium.

Rex Surasso
 Veliffam ex-
 currit.

Regi Surasso
 Viuatam pe-

renti literæ à
Moscho affe-
runtur.

*Missæ Duce à Magno, atq; humili per scripta tenore,
Qualem credideris simulato é corde profectum.
Namq; refert sese Legatos mittere, præter
Majorum, moremq; suum; mandata dedisse
Talia, quæ optata essent consentanea paci.
Sed siquidem dubia in diversum mente trahatur,
Quid velit, aut in quo perstet sententia Regis,
Ergo istis forsan contentum vix fore Regem.
Rex igitur sua sensa animi declaret abundè,
Quid velit, aut in quo perstet sententia fixa.
Interea expectet Legatos: finibus inq;
Se Regni teneat, nec Moschica miles in arva
Excurrat: sitiaturve insontem haurire cruorem
Christiadam: memori repetat Rex pectore vocem
Iesidæ Vatis. Reges namq; ille potentes
Qui populo præsent, qui terræ juraq; dicunt,
Admonet ut sapiant, Et pulsus erudiantur
Errorum tenebris, Domini ne sæviat ira.
Hæc scripto inseruit Davidis carmina Moschus.*

Silvarū den-
sitas,

*Rex his perlectis cæpto haud desistit, iterq;
Propositum accelerat, stratosq; in flumine pontes
Transit. At hæc oritur non ulli pervia silva:
Quocunq; aspicias, nihil est nisi contigua arbor:
Nulla pedum apparent vestigia, nulla rotarum.*

Fit

Fit fragor, evertunt pinus radicibus altas,
 Arboribusq; plicatos tollunt undiq; ramos
 Pannonες electi. Rex ut via facta patebat,
 Signa Palatini Vilnensis praevia mittit.

Qui postquam Vsvatam venit Radevilus heros,
 Lithvanorum agmen ducens, videt igne crematum
 Oppidulum à Moschis jam, vulgusq; arce receptum.

Arx jacet in tumulo, lacubusq; est cincta duobus,
 Alter in Occasum vergit, petit alter at Ortum,
 Ex quo Vsvata fluens nomen tenet, atq; Surassum
 Tendit, ubi Dhuna mistis conjungitur undis.

Obsidione feros cingens Radevilus hostes
 Hortatur, Regi ut dedant maturius arcem,
 Una salus illis placidi clementia Regis.

Hec per eum, cui Mercurij dat nomina virga.

Illi mente quidem inflata vultuq; feroci

Respondent primum: at postquam tormenta moveri

Conspiciunt, unaq; Hunnos sub nocte propinquas

Ad portam fossas celeri duxisse labore,

E quibus adversos hostes sine fine petebant,

Stantes pro turri & caput exsertare timentes:

Ergo paciscuntur vitam: dedant simul arcem.

Atq; ita Dux praestans Radevila gloria gentis

Vsvatam Victor sine vi capit, atq; relinquit

Dux Nicolaus
 Radevilus
 Palatinus
 Vilnensis
 praemittitur
 Vsvatam.

Situs Vsvatae.

Palatinus
 Vilnensis obsi-
 det Vsvatam.

Palatinus
 Vilnensis Vsva-
 tam deditione
 accipit.

*Vitam, fortunâq; hosti quas tollere possit.
 Qui volet, is Moschi, volet & qui, Regis is esto,
 Libera nam cuiq; est permissa à Rege facultas.
 Hec equidem vera est, hæc Regia & inclita virtus:
 Bis vincit Victor, qui sese vincere novit.*

Vrovecius
 jussu Regni
 Cancellarii
 pontem Dhuna
 ad Velif-
 sam insternit.

*Interea jussu Samoscij Vrovecius alta
 Robora casa ligat, trabibus per mutua nexis,
 Et Subitò Dhuna pontem confibulat amni.
 Transierant celeres Equitum peditumq; caterva,
 Ceteraq; impositusq; iterum religatur aquis pons.*

Viarum ini-
 quitas.

*Hic rursus cœnosum iter, & densissima quæq;
 Obvia erant lustra, & cœnum undiq; & undiq; pon-
 Quos tutò haud ulli poterant transire jugales (tes,
 Curri ferri: flentemq; aurigam per sæpe videres
 Ulva in limosa fractas reparare quadrigas.
 Illic plaustra jacent, illic temone revulsus
 Axis, in hac radij fractarum parte rotarum.
 Quid lacrymas frustra infelix auriga profundis?
 Nequicquam & quereris laceri vestigia currus?
 Imbresq; pluviâsq; lutosasq; undiq; silvas?
 Sors eadem Dominos Regem cum milite tangit.
 Perfer, & obdura: non semper lustra per alta
 Ibmus, optatum dabit at Deus his quoq; finem.
 Et jam jamq; magis rarescunt undiq; silva,*

STEPHANEID:

*Apparent agri, congestiq; horrea fœni
Plurima, terra ferax dat largos frugis acer vos.
Fallor, an ostendunt se mœnia Velcoluci?
Hic reor, hinc Urbs est magna pranomen adepta.*

*Ergo animum in partes rapit has nunc rursus in
Et numero electos sumens Samoscius omni (illas,
Lustrat equo fossas, aditumq; per avia querit.*

*Aspicit eversam à Moschis urbem, aspicit arcem,
Quam liquidis ima Lovatus parte alluit undis.
Quà medio in cœlo Sol stat, geminum facit illic
Alveolum Lovatus, sitq; insula: rursus in ima*

*Parte arcis coit, & quondam amplam intersecat ur-
Hinc versus lubricis Aquilonem labitur undis. (bem:*

*Ambit fossa lacusq; arcem: prae grandibus altus
Et trabibus paries mira compage paratus,*

*Cespitem vimineo sic condensatur, ut extrâ
Contiguum vallum sit, quod non ulla globorum,*

*Muralis neq; tormenti quod disijciat vis:
Planicies circum, secundi & gramine campi.*

*Fortè adventabant Legati Principis illo
Tempore: quanquam ergo totis Exercitus omnis
Iungitur agminibus, vallatamq; obsidet arcem,
Pax tamen est utring; habita: atq; impune licebat
Ferre pedem hinc atq; hinc: sed postquam copia fandi
Est*

Regni Can-
cellarius cum
certo nume-
ro excurrit, &
Velcolucum
lustrat.
Velcolucum
à Moschis an-
te Regis ad-
ventu exusta.
Situs Velco-
luci,

Legati Mo-
schici Velco-
lucum adve-
niunt.

Legati ad Re-
gis alloquiū
admissi.

*Est data Legatis: Olli auro ostroqꝫ superbi
Vestibus Et pictis subeunt Tentoria Regis
Arrexere aures, intentiqꝫ ora tenebant
Sarmatij Proceres, graviumqꝫ negotia rerum
Audire optabant, certa fiducia pacis
Cuiqꝫ fuit. Moschi at verborum ambagibus actis
Ut primū expediant solito de more salutem,
Mox ita: Rex ista rursus Regione recedat
In Regnum regressus, ibi tractatio rerum,
Illic pacis erit. Nec plura effantur: in istis
Persistunt verbis, iterumqꝫ iterumqꝫ rogati.*

Insolens ne-
gotiorum Ex-
positio.

Regni Can-
cellarius cum
parte castro-
rum Reginū
Lovatū tran-
siens oppug-
nare instituit
arcem Velco-
lucensem.

Petrus Clot-
zevius Castel-
lanus Zavi-
choffenſis, &
Capiraneus
Malogoffenſ.
globo trajici-
tur.

Velcolucum
tormentorū
vi quatitur.

*Continuò transit Lovatum Samoscius amnem,
Solis ad exortum fossas ducit, simul altos
Attollit corbes, tormenta his insuper infert.
Solis ad occasum hoc faciunt quoqꝫ Pannoni ipsi.
Ecce per obscura tenebrosa crepuscula noctis
Dum fossa egressus Clocevius omnia lustrat
Securus, volat ecce altis jaculata latebris,
Atqꝫ illi mediam glans ictu trajicit alvum.
Procubuit moriens, Et humum semel ore momordit.
Hunc infelices properataqꝫ fata querentes
Exanimū servi flentes in castra ferebant.
Et jam tormentis vastam muralibus arcem
Parte ab utraqꝫ petunt; sed nec rescindere vallum,
Nec*

SETPHANEID.

*Nec valuere globi flammarum attollere vires.
Terra obstat, pariesq; aggesto cespite tectus
Altè harens intus, non ulli pervius igni
Stat contrà obnixus: statq; ictu immunis ab omni.
Hic animis calcar Dux Cancellarius addit,
Atq; hunc in medium cunctis proponit honorem
Militibus: Iuvenes, inquit, fortissima corda,
Qui vestrum ante alios animosior ibit, ut ignem
Supponet primus tectis, feret ille triginta
Facti auri minas, & factis prædia digna,
Idem humili si stirpe sit ortus, Nobilis esto.
Nec reliquis etiam deerunt sua præmia certa:
Nemo ex hoc numero mihi non donatus abibit.*

*His dictis incensum animi, atq; honor addidit iras:
Sarmata proruit hinc, celerem simul admo vet ignem,
Fumiferasq; faces alia parte Hungarus infert.
Hoc in conatu atq; hoc in certamine rerum
Occubuerunt virum lectissima corpora quæq;
Pannonæ in primis, jacta inter saxa globosq;
Qui saltu fossam superantes, corpore in ipsum
Incumbunt propugnaculum: & vi cespitis omnem
Connixi inter se certant abradere molem,
Atq; viam flammis avulsa sternere terra.
Quos operi intentos lapidum circumvolat imber,*

H

Emis-

Regni Can-
cellarius præ-
mijs invitat
milites ut ig-
nem manibus
arce inferant,

Milites ac-
currunt ad
arcem, & ig-
nem suppo-
nunt.

Hungarorum
p'criq; oc-
cumbunt.

Rufsinus,
Gorgel, &
Ioannes Lief-
ki, alias Na-
chtigal di-
ctus, occum-
bunt.

Hungari &
Poloni in if-
centes incen-
dia repellun-
tur ab arce.

Moschorum
in defenden-
da arce forti-
tudo.

Rex iubet cu-
niculum sub

*Emiffiqꝫ globi: fic non impunè laborant,
Sed pereunt alij: fubeunt alijqꝫ viciffim.
Tunc quoqꝫ Rufsinus florentibus occidit annis,
Stans tormentorum intra corbes: glande peremptus
Gergelinus perijt; fimul audaciffimus ille
Pruffiace gentis, femper cui mutua cura
Pugna erat, & nullo poterat qui vulnere fterni
Lefcius. Hic illum voluere occumbere fata.
Non tamen incaffum cecidit labor: ortus utrinqꝫ
Ignis erat: vires nequijt fed fumere cundo.
Nam quia vimineus pendet de pariete ceſpes
Non flamma ſuperare illum aut abſumere poſſunt.
Vidiſſes propugnaculi faſtigia ſummi
Ardere, & vallum conſcendere Pannonas altum,
Miſcentes flammis tadarum alimenta ſubortis.
Viſ tamen obtinuit Moſchorum, & reppulit acres
Pannonas, ad verſoqꝫ furentes igne Polonos.
Quin etiam ſi quæ valli radice ſub ima
Tada fuit ſuppoſita ardens, vel ſiquis adhaſit
Igne globus candens tignis trabibusqꝫ ſub imis,
Demiffum lapſi per funem ſapius hoſtes
Tadam undâ vicere: globum exſecutere ſecuri,
Aſſueti longo flammâs extinguerè bello.
At Rex conſilio celeri res adjuvat iſtas*

Scrutariq; jubeat mox propugnacula sub ima
 Radice, atq; trabes rimari contiguatas,
 Pulvere & incenso terrenam avellere molem.
 Consilium exsequitur praesenti pectore miles,
 Et paries tandem flammis propioribus ustus
 Corruit ad medium, & latum dedit ore foramen.
 Iamq; omnes avidi scalas in mœnia poscunt,
 Magno animo atq; ausis arcem oppugnare parati.
 Ipse inter primos se Farensebecius audet
 Proripere, & scalas fieri jubet, & probat illas,
 Quàm longæ & late, sint, an bini ordine juncti
 Stare simul possint, simul & conscendere in altum.
 Quin Equites ipsi, quos leges juraq; belli
 Efficiunt immunes à conamine tali,
 Cum ductore suo cupiunt conscendere muros

Moschorum Ducis Oratores hæc ubi cernunt.
 Audiri cupiunt, admitti rursus & optant
 Regis ad alloquium, quâ postquam facta facultas,
 Nil nisi verborum ambages, & syrmata ducunt
 Haud Regi acceptanda, & justo dissona, & equo.
 Rex jubet ergo illos sua sub Tentoria duci,
 Permittitq; suo ut perscribant talia Magno:
 Nè volet à totis Livonum cedere terris,
 Plura ipsum deinceps gravioraq; bella manere.

pro pugna-
culo ad pa-
rietem usq;
duci.

Oppugnatio
instituitur.

Moschici Le-
gati cupiunt
iterum ad al-
loquium Re-
gis admitti.

Rex jubet
Legatos scri-
bere Magno
Duci.

Talia Legati: Rex ipse at talia scribit.

Rex ipse scri-
bit Magno
Duci.

Decorum.

Refellit obje-
ctionem Mo-
schi.

*En qui nuper eram tibi verbis spretus iniquis,
Sarmatiae Stephanus Rex coram interritus adsum,
In via per lustra has tandem delatus in oras,
Pro lege & grege pugnaturus fortibus armis.
Si quicquam ingenui sub pectore Martis habes Dux,
Meque laceffito si tantas concipis iras,
Sume animum, & pugna campum decerne, diemque.
Non ego Christiadam fitro cademque cruoremque,
Ausint se temere nisi si qui opponere in armis,
Sol mihi ad haec testis: Livonia terraque testis,
Quam propter tantos potui perferre dolores.
At ceu facta est mihi atrox injuria solo,
Sic in te solo hanc ulcisci ante omnia mallet.
Ergo vel sponte à terra Livonide cedas,
Aut ades, atque omnes bellorum contrahere vires,
Ut mecum adductis pugnam experiare catervis.
Sin magis consultum multorum absistere cade,
(Ut potius vellem) miles collectus utrinque
Stet procul, & nostro dirimamus sanguine bellum.
Unum pro multis pereat caput, & cadat unus,
Atque hoc quaratur tellus Livonia campo.
Cursor avi similis per Moschica rura veredo
Præpete provolat atque hac perfert nuntia Magno.*

Generositas.

In-

*Interea haud certant praestantes Marte Poloni,
Candentesq; globos jaculantur murmure magno,
Tandem horum aspirat melior fortuna labori.*

E munitioni-
bus Polono-
rum arx in-
cenditur.

*Namq; ingens ortus magno cum turbine ventus
Ivit in oppositum directo flamine vallum.*

*Flamma igitur subjecta prius, quam credidit omnis
Exinctam prorsus, sopitos suscitatur ignes.*

*Parva quidem primo, mox ventis aucta sit ingens,
Ingrediturq; solo, & valli depascitur alta*

Culmina, & in gyro flagrantem circuit arcem.

Moschi igne
superante
proclamant
deditionem.

*Iam jam nulla mora est, conclamat ab aggere Mo-
Dedo arcem: vicistis, victum tendere palmas (schus,
Aspicitis, vestra est arx isthac, vestra Poloni.*

Moschi se des-
dentes petunt
vitam.

*Unum oro, si qua est pietas, qua talia curet,
Si qua manet miseros etiam clementia victos,
Hanc finite hanc animam, & dulcem mihi linquite
Talia dicta dabat, cum viribus ignis adauctus (vitā
Iam summas pinnas, jam valli tecta, trabesq;
Abstulerat. mediasq; arcis properabat ad ades.*

Invocatio.

*Vos mihi nunc Musa versus dictate canenti,
Quis tandem e ventus fuerit? quis ve ultimus arcis
Exitus? & qua sors Moschorum quemq; secuta?
Hac Musa meministis: & haec memorare potestis.*

Nova narra-
tio.

Arcis ubi incensa casum convulsaq; vidit

Culmina tectorum, atq; ire é penetralibus hostem,
 Tristia flammato meditatatur pectore Pannon.
 Necdem ille oblitus clades stragesq; suorum
 Glande peremtorum inter mista incendia fratrum,
 Occursatq; animo revocatum á morte nefanda
 Ut toties servavit captis arcibus hostem
 Dimissum incolumem: qui postquam hanc venit in
 Notitia belli majore instructus, & usu, (arcem.
 Iam melius poterat vim pellere viribus omnem.
 Quin etiam præda partem videt igne perire,
 Integra qua cunctis in deditioe fuisset
 Matura. Has Hunnus furiato corde volutans
 Irarum Causas, fixumq; in pectore vulnus;
 Irruit, & strictum vagina diripit ensen,
 Obvia quæq; metens Moschorum corpora ferro.
 Pars arcem petit, & quicquid datur ocyùs aufert,
 Dum nondum sedem venit ferus ignis ad illam,
 Sulphuri ei nitri qua copia larga latebat:
 Cætera pars tristi laniena fertur in hostes,
 Quà descensus erat de summo & semita vallo.
 Seditioe potens Vieico, insignis & astu,
 Dilectusq; Duci, medios pertransijt Hunnos
 Non animadversus: quem noto ut viderat ore
 Accipit, & vitam linquit Farensecius ultro.

Causæ prop-
 ter quas Hú-
 gari in Mo-
 schos sævie-
 runt,

Pars Hunga-
 rorum ex ar-
 ce incensa
 prædam au-
 fert: pars
 exeuntes ho-
 stes obtrun-
 cat.
 Iuvan Vieico
 á Farenseb-
 cio agnitus
 servatur: sed
 postea ad la-
 tus Farenseb-
 cii ab Hunga-
 ris interfici-
 tar.

STEPHANEID:

*Illum habitus, vestisq; intexto discolor auro
Prodidit insignem: cui sæva percitus ira
Pannon ait: Tune hostis veste indute superba;
Eripiare mihi? Pannon te hoc vulnere, Pannon
Sternit, & exsutum corpus sine honore relinquit.
Hoc dicens jugulum petit, & terra applicat ipsum,
Avellitq; humeris caput, ex uviasq; reportat.*

*Fortè duo induti nigro per terga cucullo
Exibant Monachi, quibus Hunnus cade pepercit,
At miseros fossa mediam deturbat in undam,
Crure tenuis stantes mox arripit (arc crumenam
Namq; gravem sensit Monachos ex arce tulisse)
Excutiensq; sinum, nil invenit: ocyùs ergo
Unda in limosa hærentes huc versat & illuc,
Rostratasq; ocreas, quales gens barbara gestat,
Sedulus explorat, partes rimatur & imas.
Nec spes fallit eum: reperitur copia nummum,
Celatumq; ocreis argentum, quod rapit Hunnus, (mos,
Atq; ita: Lex Monacho data nullos querere num-
Nostrum opus hoc: vade, hanc jamq; obliviscere gazam.
Hæc Monachos, sed fors reliquos diversa manebat.*

*Parte alia globus Hunnorum collectus in unum
Perfurit, & Moschos junctim jugulatq; secatq;
Haud secus ac si quis matura papavera summo*

Duobus Mo-
nachis spo-
liatis vita ser-
vatur.

Comparatio.

Verti-

Laniena mi-
ferrima mis-
cetur.

Vertice decutiat, truncetve olus, aut secet herbas.
 Hic ictus clava capitis per tempus utrumq;
 Labitur, & sparsa rigat arma inimica cruore.
 Huic ensis medio infixus pulmone tepefcit.
 Huic recludit iter vocis gutturq; securis,
 Quæ prius & silvas & lustra recluserat alta
 Ille petens vitam, sua, seq; oppignorat ipsum:
 Nil omnes valere preces cadit ictus & ille
 Pannonia dextra: fossa gemit alter in uda,
 Vestibus exsuto cui vitæ usura relicta est.
 Forte senex quidam nato comitante putabat
 Cademe va surum se jamq; evasit ut illam,
 Ecce furens miles venit obvius, & petit ambos,
 Illi autem subito in terram cecidere pavore:
 Dissecat os nati, jugulumq;: at terga parentis:
 Alter enim in faciem, resupinus concidit alter.
 Quocunq; aspicias nihil est nisi mortis imago
 Plurima: semineis resonant ululatibus aura.
 Illic inæsta suum querit matrona maritum,
 Inter semineces, & mista cada vera vivis.
 Hinc alia de parte suos laniata capillos
 Capta puella dolet, malletq; abrumper vitam.
 Talis erat facies ad capta mœnia Troje,
 Victores Danaï victos ubi Troas agebant.

Comparatio.

Ira-

*Irarum in tanto fremitu, tantoq; furore
Militis Hungarici, cunctis omnino puellis
Matribus, & pueris parsum est, nisi femina siqua
Non armis, sed enim sevo exanimata timore
Concidit, atq; animam subito simul exhalavit.
Aut infans aliquis durante hoc turbine turba
Excidit e gremio, & tritus pede, desijt esse.*

*Ecce propinquante igni tormentarius ille
Pulvis in alta volans summas diuerberat auras,
Dans crepitum horrendum, fulmenq; imitatus Olym-
Iamq; omnis visa arx solos considerare in ignes. (pi.*

Pulvis tor-
mentarius in
arce servatus
incenditur.

Pathos.

*Tunc ore ambusto illacrymans sparsusq; cruore,
Fronte niger, barbaq; niger, pede curvus utroq;
Unus Moschorum, dulci vescatur ut aura
Sic petit. O fortes, o magnis Pannonες ausis
Per vos, per qui vos tales genuere parentes
Oro, me finite hac jucunda vescier aura,
Me dedo, servus nec vobis esse recuso.*

*Quamvis sim laesus, quamvis pede curvus utroq;
Pannonες huic: Sera nunc deditioe precaris:
Namq; recordamur cum nostros glande necares,
Dedere quod nec te, neq; tunc servire volebas,
Tunc quoq; eras rectus, nec eras pede curvus utroq;
Bestia curva, via hac morere: hac in strage tuorum.*

Sax casmus,
& execratio

LIBER II.

Vngarica la-
tinis verbis
in voluta.

CurviSin.
Execratio
Polonica La-
tinis verbis
in voluta.

His ita respondēt, simul ipsum ante ora trucidant.

Noluit his quidam se va feritate Polonus

Cedere; Et hic alium fugientem corripit hostem

Sorte fere Et forma simili: cui turbidus inquit:

Qua te olim genuit furtivo ē semine mater,

Tota hac curva fuit, curvi gibbiq; sinusq;

Inq; sinu curvo puerum te lacte sovebat.

Omnia tu curva similis, gibbumq; sinumq;

Es curviq; sinus, gibbiq; homo pessime curvi.

Nunc morere, inq; sinu terra ne post homo curvi

Esse sinus dicare. Hoc dicens perfoxit ense,

Qua curvus sinus altē cor sub veste tegebat.

Ille cadit, proprioq; suo se in sanguine volvit.

Quis cladem totam? quis casos dicat Et omnes?

Millia Socola vix tot cecidere cremata.

Discite nunc Moschi miti vos dedere Regi,

Discite res omnes, oblataq; reddera Regna

Manē sub Auroram, exorti sub lumina Solis

Has ita dum Moschi meritas dant sanguine pœnas,

Et scelus expendunt hinc passim, atq; inde patratum

Livonum in terris, Lithvanis finibus atq;

Vectus equo spumante venit Rex, Et videt agmen

Pannonium nimia cade atq; cupidine ferri

Vallum obvelare, Et spissas facere undiq; strages

Cla-

Cladibus his miserorum Tristi morte cadentum
 (Quamquam ita promerere omnes uno ordine adu-
 Rex motus, jubet astineant, ensesq; recondant (num)
 Pannonες eductos, multoq; cruore madentes.
 Penarum exhaustum satis est: fratresq; necatos
 Ulti sat sumus: edidimus tot stragis acervos
 Miles ait: nunc cessemus, jaceantq; inhumata
 Corpora tot, proprioq; suo se in vulnere versent
 Alter in alterius mactati sanguine Moschi.
 At reliquos, pietas quos Regis vivere jussit,
 Servemus servos simul usu mancipioq;.

Commisera-
tio.

Exitus hic tristis Moschorum: hic exitus arcis
 Ex deflagrata solum vallum arce remansit.
 Abstulit ignis edax permultos frugis acervos,
 Arma, enses, hastas, nitrum, tormenta, globosq;
 Unica servata est saltem Falcone notata
 Machina, quam palma rursus Samoscius auctor
 A Rege eterni monimentum sumsit honoris:
 Atq; à Septembris Nonis sunt omnia gesta.

Postera Phœbea postquam lux lampade fulsit,
 Rex pietate gravis posirata cadavera mandat
 Reddere humo, auctores cadis jussa ista facessunt
 Ocyus, & raptatos funibus undiq; fossis
 Injiciunt ductis, & verba hæc insuper addunt:

Rex jubet ex-
los sepeliri.

Epitaphium
cætorum.

*Hic cæsi recubant Moschi, quos Hunnus ut ense
Fulmineo stravit, sic contumula vit eosdem.*

Rex instaurat
arcem.

*Interea instaurare jubet Rex ocyus arcem
Partitis operis: una de parte laborem
Sauromata sumunt, alia sed parte laborant
Pannonæ, ast illic Lithvanæ copia gentis.
Sic celeri effecta est satis arx munita labore.*

Nova Narra-
tio de Mo-
schis ad Tor-
petiam con-
gregatis.

*Has operas inter medias, mediosq; labores
Præpes fama volans hostem propè nuntiat esse.
Et nostrum multos quæsitum pabula missos
Excipere insidijs, & tristia quæq; minari.
Ergo mora rupta omni Rex jubet ocyus ire
Torpetiam versus selectos ordine ab omni
Sexcentos Equites, quibus Hunnorum optimus unus
Barbelius, longo belli celeberrimus usu
Præficitur: postquam mox fama increbuit auctum
Esse hostis numerum, & majorem his viribus esse;
Mille & quingentos diverso ex agmine lectos
Sarmatiae, Hungaricæ, & Germanæ deniq; gentis
Rursus in auxilium Rex suggerit, agminaq; armat
Sbarasio Ductore, simul mandatq; jubetq;
Se reliquis jungant: optata occasio si qua
Occurrat, Marte hosti congregiantur aperto,
Atq; acie structa præsentis corde suo stent.*

Rex mittit
Exercitum
Torpetiam
versus.

Georgius
Barbelius
unus ex Du-
ctorib; Hun-
garorum.

Ioannes Sba-
rasius Palati-
nus Brassavi-
ensis.

STEPHANEID.

Post noctem mediam reliquos Kirallius anteit
 Bis denis stipatus equis, quibus agmina jungens
 Se comitem Samuel Sborovius addidit ultro.
 Ala ducentorumq; Equitum hinc terga secuta
 Barbelio ducente, comes Philipovius illi,
 Nec non Sibiricus; reliquum longo ordine at agmen
 Sbarasius ducit, Moschosq; in pralia poscit.
 Non procul ecce aliquot Kirallius aspicit hostes,
 Inq; fugam hos vertens loca per lutulenta vagatur,
 Angustasq; vias, necat hos, intercipit illos
 Dejectos ab equis; ad pontem ut pervenit usq;
 Fossa palustris ubi rara fuit arbore strata,
 Exoritur Moschorum illic ad sidera clamor,
 Qui sese abdiderant illa regione viarum,
 Pontem ut servarent, ullis ne transitus esset.
 Acris utring; fuit magna contentio voce.
 Namq; hostes crebro sclopeta explodere, nostris
 Majores numero, & frustra Kirallius alta
 Voce vocare suos longè post terga sequentes.
 Fortè errore via, obliquisq; ambagibus acti
 Hisce superveniunt Hanni sclopeta gerentes
 Quatuor, exiliunt ab equis, reliquisq; parati
 Auxilio veniunt. Tandem Kirallius altum
 Clamorem attollens, omnis quasi miles adesset,

Albertus
 Kirallius Hú-
 garici equita-
 tus Vicecapitaneus.

Albertus Ki-
 rallius in silva
 cum hostibus
 dimicat.

Casus fortui-
 tus.

Moschi fugantur.

Moschi altero die ad flumen Torpetum instructa acie cernuntur.

Germani Equites Sclopetarii sub Sabotio militantes disturbant aciem.

Albertus Kirallius hastato agmine hostes alia parte disturbat.

Hostes fusi.

*Irruit in pontem atq; hostes dare terga coëgit.
 Insidias horum at veritus jam nocte propinqua
 Substitit. Ut verò pulsus Hyperione stellis
 Postera lux venit: stabant in margine ripa
 Torpetij fluvij Moschorum millia multa
 Structa acie, tanquam certam intentantia pugnam.
 At Germani Equites tunica quibus nomina rubra
 (Quorum operâ insignis bello Kurzbachius olim
 Usus erat, quibus Hispanos persæpe fugabat,
 Belgarum afflictis dum miles agebat in oris,
 Qui tandem moriens Equitatum tradidit istum
 Sabotio, & dixit: te nunc habet iste secundum)
 Flumine transmissio primi fausto omine primam
 Incipiunt pugnam, & sclopetis eminus actis
 Disturbant aciem. Hastatum Kirallius agmen
 Parte alia adversos acer direxit in hostes.
 Principio ergo licet steterint tela omnia contra,
 Non valere tamen tantis se opponere turmis,
 Arripiuntq; fugam: quos omnes undiq; sparsos
 Insequitur miles, multos demittit & Orco
 Dum fugiunt: multos captos servatq; tenetq;
 Torpetia urbs inter gesta hac incenditur: ades
 Desflagent, populusq; pavens fugit omnis in arcem.
 Regius hos postquam victos Exercitus hostes*

Con-

STEPHANEID:

Contudit, inq̃ fugam vertit: spolia ampla, trophæaq̃
Omnis iô clamans Lucana ad castra reportat.

Gratatur, captosq̃ duos Rex accipit omni
E numero insignes: quorum ditissimus alter
Demetrius Cerevestinus, duce missus ab ipso
Ut Ductore sub hoc miles constantior esset:
Nancens aſt alter, qui Vilna nuper in urbe
Non Moschi Orator fuit, Explorator at idem.

Captivi duo
Regi tradun-
tur.

Hæc ad Terpetiam: procul hinc diversa geruntur.
Nam prope Smolenscum gelidasq̃, Boristhenis undas
Hostis major adest, horrendumq̃ intonat armis.
Obvius huic Philo progreditur, sed viribus impar
Mille & quingentos qui denis millibus ausus
Objicere est, animasq̃ in aperta pericula ferre.
Stant acies structæ, ad pugnamq̃ utrinq̃ paratæ
Ac primùm inclinat victoria prona Philoni,
Irruit, atq̃ virum permultos mittit ad Orcum.
Sed tandem novies acie majore petitus,
Dum numero inferior frustra luctatur in armis,
Quotquot habet captos aspectu obtruncat in hostis,
Bis tribus amissis tormentis & redit Orsam,
Linquens palmam hosti, perpeſſo damna cruentum
Ferratum Regi miſit Thoraca, paratum
Insigni forma, insignem qui prodidit hostem.

Philo Cmita
Capitaneus
Orſanenſis
cum Moschiſ
ad Smolens-
cum congre-
ditur.

Spolia Regi
miſſa,

Ad.

LIBER II.

*Addidit & clavam, fuerat qua ferreus hostis
Mallens, & vexillum hostili ex strage receptum.*

Nevela diu
obfessa á Pa-
latino Polo-
censi se defe-
dit.

Situs Neve-
læ.

*Ne velam at quanquam longa obsidione tenebant
Castra Palatini Polocensis: non tamen illa
Marte capi poterat, nec viribus expugnari.
Namq; lacu ingenti istius circumdatur arcis
Pars media major; qualis, cum crescit inesse
Forma solet Luna: sicca pars cætera fossa.*

Ioannes Bor-
nemissa Equi-
tum Hunga-
rorum Capi-
taneus.

*Mittitur auxilio mox Bornemissa recenti,
Marte potens, inq; adverso vir strenuus hoste.
Ille igitur simulac obfessam venit ad arcem,
Tormentis propius fossam actis alta frequenter
Mœnia dum quassat, viresq; effundit inanes,
Consilio tandem celeri sibi subjicit arcem,
Et jubet ut tacitus tellure cuniculus ima
Ducatur, propugnaculum qui tendat ad ipsum.
Fit via sub terra, fossam rumpuntq; facesq;
Pannonæ incensas arcis sub pariete ponunt.*

Nevelenses
dedunt se
Bornemissæ.

*Hoc insperato casu perterritus hostis
Usus depactus vitæ se dedit ultro,
Suppositos ignes in vita extinxit & undâ.*

Rex præsidio
Lucanæ arcis
imposito No-
velam se cõ-
fert.

*Instaurata arce, & curatis undiq; rebus,
Mille & quingentos Equites, totidemq; relinquit
Rex pedites Velcoluci: Cmitamq; Philonem*

Præ.

SETPHANEID.

*Præficit, eximium bello: petit inde profectus
Ne velam, atq; illic paulum subsistere gaudet,
Donec, quæ reliquas maneat fors, audiat, arces.
Restabat stagno Savoluta arx condita in alto,
Et sita propter aquas turrita Oferiscia, pulcræ
Quam decorant turre, fabrefactaq; cuncta recenter.*

*Hanc quia Præfectus vidit non posse teneri
Amplius, hinc atq; hinc quòd circumclusa remansit
Arcibus in reliquis quas Rex jam Marte subegit:
Ergo Palatinum Vilnensem ut conspicit ire
Agmina ducentem, florentesq; ære catervas,
Non vult stare Ducem hunc cōtra, sed dedere se vult,
Dummodò vitali queat aura & lumine vesci.
Annuit, atq; ultrò vitam Radevilinus heros
Donat habere viro, & sine viribus occupat arcem.
Illam autem medijs quæ fortior exstat in undis
Mox adit instructus Samoscius agmine forti.*

*Consilio capto ad speculandam mittitur arcem
Præviis, insignis virtute & fortibus armis,
Rosdraseviadum veteri comes editus ortu
Christophorus, sequitur lentis Samoscius illum
Passibus: ad latus huic se Farensbecius addit.
Hinc Gabriel fortes ducit Bekefchius Hunnos
Sexcentos numero pedites, Equitesq; ducentos.*

K

Dum

Oferiscia
dedit se Ni-
colao Rade-
vilio, Palati-
no Vilnensi.

Regni Can-
cellarius Sa-
volutam con-
teudit.

Christopho-
rus Comes
de Rodzdra-
zen, Capita-
neus Lanci-
ciensis, du-
rum turmarū
Ductor præ-
mittitur Sa-
volutam.

Christophorus de Rodzdracen Sacerdotem captū explorat.

Situs Savolotæ.

Regni Cancellarius Savolotenſes alloquitur.

Ferox hostis ſi reſponſum.

Obſidio.

*Dum reliquos comes anteit Rosdrase vius omnes,
En capitur Myſles illi nigricante cucullo,
Qui Comiti poſita formidine ſponte fatetur,
Sunt quadringenti, inquit, ſeqꝫ arcemqꝫ tuentes,
Cetera turba autem promiſcua mille virorum.*

*Arx Savolota lacu tota eſt circumſlua vaſto
Quam mediam flumen liquidis interſecat undis.
Haud aditu facilis: ſtant propugnacula ubiqꝫ:
Ripa qꝫ prærupto & ſpatio breviorè relicta eſt.
Hanc illuſtris ubi luſtrat Samoſcius arcem,
Ipſe hoſtes intus latitantes voce canora
Admonet, ut ſeſe maturè dedere diſcant,
Lucani exempli memores, cadisqꝫ recentis,
Ni faciant, omnes pariter ſubvertere certum eſt.
Quantò ergo melius ſervarint deditiōe
Vitam, reſqꝫ ſuas. Reſpondent eminus illi:
Hoſtis amare quid increpitas? nil iſta moramur
Verba, minasqꝫ tuas: medijs habitamus in undis.
Nil tua vis faciet, tua nilqꝫ potentia nobis.
Quin age & hinc procul abducto cum milite abito.
Non hîc Lucanam, Savolotam hîc aſpicias arcem.
Talibus auditis jubet ordine cuncta parato
Agmina circum arcem fixis conſidere ſignis:
Caſtra, dies medijs calidis qua exaſtuat horis,*

Tor.

Tormenta ad Solis ponit Samoscus ortum

*Et jam jamq; magis quatitur Savolota frequenti
Tormentorum ictu: latet imperterritus hostis.*

Savolota tor-
mentis quati-
tur.

Dant animos propugnacla, & facit Insula fortes.

*Quocunq; at mentem convertas, sensaq; mentis,
Consilium apparet nullum, nisi ponte parato
Irruere, atq; manum simul ignemq; addere tectis.
Nulla via est alia hostes expugnare latentes.*

Obsidionis
tempus aspe-
rum.

*Temporis asperitas fuit hujus maxima: namq;
Scorpius infesta metuendus acumine cauda
Solem habuit, laevo contristans lumine cælum,
Crebraq; nix cecidit, pluviaeq; frequenter oborta,
Et venti magno perflabant frigore terram.*

Constantia
militum.

*Histamen in rebus duris fuit una voluntas
Militibus, mentisq; eadem constantia mansit.*

Pontem omnes uno ore volunt, arcemq; subire.

Pons sterni-
tur.

*Fit ratibus junctis pons, sed breviorq; minorq;
Quàm lacui impositus qui ripam attingeret arcis.*

*Hanc solam meruit fabrorum incuria culpam,
Quam nulli videre, fabri sensere nec ipsi.
Ergo labor perijt: miles cum clade recessit,
Cisq; lacum in solita est ripa pons parte revinctus.*

Pons solutus
duos Polo-
nos ad arcem
portat,

*Qui subito magni concussus turbine venti
Solvitur, atq; duos ad versam portat ad arcis*

Duorum Po-
lonorū egre-
gium factum.

Regni Can-
cellarius libe-
rat pontem.

Christopho-
rus Comes
de Rodzdra-
zevia, Capi-
taneus Lancie-
cieſi, duarum
turmarū Du-
ctor ſegmen-
to ferri ex
arce miſſo &
in frontem il-
liſo perit.

Comparatio.

Nuntium de
interitu Co-
mitis ad fra-
trem Hyero-
nimum Co-
mitem de
Radzdrzen,

*Sauromatas ripam; exultant hoc omine Moſchi,
Erumpuntq; ſcaphis, pontemq; & prendere certant
Sauromatas: tollunt hi magno pondere contos,
Ejectosq; hoſtes ſtagnanti in flumine mergunt,
Ambo ſcaphis contrà potiuntur, ponte relicto
Ac ſalvi evadunt. Riſit Dux optimus ollis,
Collaudatq; animos, & dignos cenſet honore.
Ipſe hoſtes ſed enim ſclopētis ſepe petitos
Rejicit à ponte, & pontem vi liberat ipſum.*

*Res iſtas inter vario certamine geſtas
Chriſtophorus comes in foſſis dum forte laborem
Egregium meditans huc ora ferebat, & illuc,
Ecce ex arce volant diſiſa ſegmina glandis,
Dextrum oculum ſupra Comitſq; illiditur unum
Allapſum ſegmen, cerebroq; infigitur imo.
Hoc icū cecidit, vitamq; efflavit in auras.
Ceu roſa ſepe ſolet naſci cum lumine Solis,
Et ſolet hæc eadem cum ſole cadente perire.
Utq; cadunt verno proſtrata grandine fruges;
Sic, ab ſic immaturo comes interit ævo.*

*O dolor, & fratri lacrymoſa hæc nuntia fama.
Huic ſimulac patulas percellit nuntium aures,
Caſtra ferant magnum quòd Rodzdraſevia luctum
Interitu Comitſ, cui Parca parca dederunt*

*Fila brevis vite: hac stupefactus imagine rerum,
Ad sacra (volvebat qua sortè) volumina Patrum
Pallore obrigit, qui nunc quoq; pallor in illo est.
Attonitusq; diu stetit, interceptaq; vox est.
Ut tandem potuit fari, has dedit ore querelas.*

*Frater amabilior dulcis mihi munere vita,
Me, me ergo mactum potuisti linquere fratrem?
Sic igitur moreris nostræ spes maxima gentis?
Sic cadis ante diem? Ceu flos succisus aratro
Manè perit, quem ros vicina nocte creavit.*

*Tu puer à primo tenera lanuginis ævo
Virtutem quam vis didicisti: Caesaris Aula,
Gallicaq; erudit te multos Aula per annos,
Egregio Iuvenem ingenio, & præstantibus ausis.
Sarmatia Regumq; Aula velut antè probabas
Teq; tuamq; fidem: sic Regi deditus isti
Totus eras, qui jam bis Moschos ixit in hostes,
Hostibus & victis retulit bis ampla trophæa.*

*Vidit Ductorem te capta Polotia vidit
Socia ex imis tunc diruta fundamentis,
Testes vos anima, combustaq; casaq; turba.
At post tot casus, post tanta pericula rerum
Num ubi Velissa Velcolucoq; subactis
Te fratrem expecto, reduci dum gaudia multa*

Episcopum
Cuiaviensem
&c. Vilnam
perfertur.

Propositio
cum commi-
seratione ab
ætate.

Comparatio.

Enumeratio
annorum à
pueritia trās-
actorum.

Querela ple-
na affectuum.

LIBER II.

*Prædicator, vanas mea vota abiere per auras.
 Te Germanum omnis cura ærumnaq; levamen
 Amitto infelix: te nunc suspiro, gemoq;.
 Te superesse velim: tua vita dignior ætas.
 Deditus utq; sacris ego Christo meq; meumq;
 Curriculum vitæ statui traducere calebs:
 Sic erat ô frater spes te post Martia bella
 Gaudia legitime subiturum Hymenæia amoris.
 Ut tibi juncta foret generosi sanguinis una,
 Qua tecum longos animis concordibus annos
 Viveret, & pulcra faceret te prole parentem.
 Parvulus atq; aliquis tibi natus luderet Aula
 Rosdrafæ violus, qui te balbo ore vocaret,
 Paulatim & crescens patrem virtute referret.
 His ego sic animi curas solabar iniquas:
 Hæc ita sperabam: sed ventis reddita vota
 Irrita, spemq; omnem tua mors mihi frater ademit.
 Nunc sine te nihil est mihi dulce, at vivere acerbum.
 Quàm vellem (si fas) crudelem abrumperæ vitam:
 Morte unâ ut vellem cunctos finire dolores:
 Dulce mori foret, & te fratrem querere dulce.
 Dijs aliter visum: qui te super astra tulêre,
 Me superesse volunt, donec cum venerit hora.
 Te sequar, & fratres cælo jungamur eodem.*

Ab inconces-
 so votum.

STEPHANEID:

*Interea é castris vebitur dum triste pheretrum,
Portaturq; mihi, tibi manè & vespere sero
Vota precesq; feram, lugubri indutus amictu.
Exequiasq; tibi, supremaq; iusta parabo
Et lacrymas lacrimis & luctus luctibus addam.*

Lugubria
signa.

*Talia questus erat: famuli toto ore trementem
Aspiciant, illum soliq; in sede reponunt,
Unà omnes mæsto ducunt suspiria corde,
Indiciumq; mali mutant nigredine vestes,
Induiturq; domus nigro intus tota colore.*

*Nec tu carminibus Martine tacebere nostris
Wejere: Ernestus senior tibi patruus: arma
Qui docuit Iuvenem te prima ferre Iuventa.
Occidis ante diem. Hostilis namq; avia silva
Dum petis, abducit te solum semita fallax
In medios hostes: quâs dum tu viribus impar
Congrederis, vita dulcis defendis & usum,
Dividit ecce tibi frontem lunata bipennis.*

Martini Vej-
ri interitus.

*Sicut messor agens viridanti in gramine falcem,
Prataq; demetiens florum populatur honorem,
Et sine lege ferit flores, aequatq; viretum,
Et modò vix genitum exorto cum Sole tenellum
Cauticulum ferro secat, & falce haurit adunca:
Sic miserè est casus primis florentibus annis,*

Comparatio.

Ora-

Oraq̃, adhuc prima signans intonsa iuventa.
 Hæc inter senior morbo correptus acuto
 Wejerus Dhuna ager decumbebat ad arcem;
 Qui simulac audit perijsse ex fratre nepotem
 Infando letho: Non inquit, lugeo mortem,
 Sed casum tristem. felix si fata dedissent
 In pugna aut acie hunc medijs occumbere telis.
 O vocem egregiam, & grandævo milite dignam.

At casu miles quamvis concussus acerbo
 Demittit tamen haud animum: speratq̃, egressum
 Fortune, & pontem melius cupit instaurari.

Pulsa nocte dies ubi rursum fulserat alter,
 Ordine Dux jubet omnes stratum inscendere pontem,
 Et monet egregijs sortem experiantur ut ausis.

Ac bene sors cecidit: superant pontemq̃, lacumq̃,
 Incolumes omnes. sed dum sub pariete miles
 Misturus flammæ spreto hoste licenter oberrat,
 Rejicitur vi telorum, & dat terga repulsus.

Et clade haud parva afficitur. Nam casus ab hoste
 Dum fugit ad pontem, sociorum accurrerat agmen
 Auxilio, sic pons glomeratam utrinq̃, cateruam
 Inq̃, fuga simul inq̃, occursum præpedit omnem.
 Ergo scopum velut ad certum hostis dirigit ictus,
 Quæ globus ille virum densum cumula verat agmen.

Ful.

Ernesti VVe-
 jeri senioris
 vox militaris

Ponte refe-
 cto postridie
 oppugnatio
 instituitur.

Miles cum
 clade rejici-
 tur.

*Fulmina ab arce volant crebra. Haud secus aëre mo-
Culminibus super increpitans salit horrida grādo. (to
Pars trajecta globis ripam arcis sanguine tingit,
Parsq; colorat aquam Et pontem rorante cruore.*

Comparatio.

*Hanc post adversam sortem desistitur omni
Conatu, tenet anceps consultatio fortes*

Consultatio
post acceptā
cladem.

*Quosq; Duces belli: sunt qui desistere nolint:
Quiq; velint: fertur studia in contraria miles.*

Regni Can-
cellarius suos
belli Duces
consultit.

Postquam ad consilium cuncti venere vocati,

Dux belli primus sic Regis nomine fatur.

Præstantes virtute viri, Martisq; potentes,

Quos voluit mecum Rex casus ire per omnes,

Quosq; habui fidos comites dura omnia contra,

Audite, Et paucis aures advertite dictis.

Captatio be-
nevolentia.

Non frustra toties undas pugnamus ad istas,

Causa subest gravis, hac quod Rex velit arce potiri.

A necessario.

Namq; lacu ex isto, ceu cernitis exsilit amnis,

Qui paulatim auctus vires acquirit eundo,

Etq; ingens flumen naves quod portet onustas,

Plescoria muros tandemq; allabitur Urbis.

Ergo si forsan tumefacta superbia Moschi

Perflet, ut á terris Livonum cedere nolit:

Hinc via erit, qua non erit opportunior ulla,

Decursu fluvij variarum mittere rerum

*Bellica subsidia, & quicquid vita exigit usus.
 Sum Ducis officio functus: fortuna sed ipsa
 Obstetit, & levi certavimus omine fati.
 Non tamen hisce malis frigescat militis ardor,
 Non animi vigor intereat, nec pristina virtus.
 Mutabit fortuna vices, nostraq; labori
 Tandem aspirabit, vultus sumetq; serenos.
 Nunc agite in medium, quod quisq; probabile sentit,
 Consulite, & rerum justas expendite causas.*

Regni Can-
 cellarius cō-
 folatur ani-
 mos militum
 in rebus ad-
 versis.

Ex Ducibus
 belli quidam
 suadent obli-
 tionem sol-
 vendam, qui-
 dam oppug-
 nationem re-
 dintegranda.

Rembovij O:
 ratio à Cir-
 cumstantia
 temporis.

Respondet
 ad Argumen-
 tum de neces-
 sitate arcis.

*Olli sedato respondent pectore contra,
 In partesq; duas duplici ratione feruntur,
 Quos inter senior canis notissimus annis
 Horum qui suadent sublati cedere castris
 Consilium probat, & causis confirmat honestis.
 O Dux egregie, & rebus spectate, fideq;
 Magna intempestas, ait, inclementia cœli
 Maxima, & instat hyems, sumus & tot stragis
 Passi, quot nulla prius occubere sub arce. (aceruos
 Et tot equos insignes his amissimus oris.
 Arx equidem hac magni momenti: ultroq; fatemur
 Recluso hoc aditu, loca per via quaq; futura;
 Sed jactura hominum adverso sub Marte cadentum
 Momenti forsan majoris. Fidere sorti
 Militis est: habet at sors magnū in tempore pondus.*

Er.

STEPHANEID:

*Ergo abſiſtendum, conatuq; ulteriore
 Poſthabito caſtris cedendum hac arce remotis.
 Ne verò, ne talem animo Dux concipe mentem,
 Hinc quaſi diſcedas fractis inglorius armis.
 Sunt tibi parta prius jam clara trophæa: duabus
 Arcibus es magnaq; hoſtis cum clade potitus.
 An nova res obſeſſa iterum diſcedere ab arce?
 Dedecus hoc ullum? Turci obſedere Viennam,
 Et tamen inſectare deſervere Viennam.
 Agria ſublimis quæ vertice ſurgit in auras
 Reppulit hæc etiam Turcorum millia multa,
 Ejus deſenſor cum Bornemiſſa fuiſſet,
 Milite non magno obtinuit qui fortiter arcem.
 Olim ultra Herculeas extendit regna columnas
 Carolus, at poſtquam obſedit Leptimq; Metimq;
 Reppulit hunc tantum Heroëm Leptisq; Metisq;
 Cantaber invictis tam formidandus in armis
 An varò à Belgis adverſo eſt Marte repulſus?
 Hic quoq; qui noſtra Moſchus cum gente tot annos
 Bella gerit, quoties miſſa obſidione reliquit
 Revaliam, Et Vendam? quoties vi pulſus ab illis
 Urbibus amiſſis belli quoq; rebus abiit?
 Non tamen hic ſtatus noſtrorum formaq; rerum.
 Vicinus, atq; duas jam Marte ſubegimus arces:*

Concluſio.

Occurrit ta-
cita Cogita-
tioni.

Rembovius
experientia
& exemplis
docet tempo-
re iniquiſſi-
mo honeſtè
poſſe ſolvi
obſidionem.

Enumeratio
Exemplorū.

*Plura sequens tempus melioribus affceret auris.
 Quod Reges igitur summos decuitq; Monarchas,
 Dissimili casu nostro quod contigit hosti;
 Id quoq; dedecori tibi erit, Dux optime, nulli.
 Temporis asperitas te nunc excusat, hyemsq;
 Has hostis latebras dabit astas altera nobis.
 Talia discessum suadentes voce ferebant.*

At Ductor turme Germanæ talia contrà.

*Cuncta equidem quaecunq; alij dixere, Senexq;
 Vera, inquit, fateor. Sed tanti ponderis illa
 Non puto, ab incepto ut jubeant desistere victos.
 Acceptum quicquid damni, cladisq;, necisq;
 Hactenus, id peperit rerum infelicior ordo.*

*At necdum torpent animosæ ad prælia vires:
 Saxit adhuc miles, memori seq; excitat ira.
 Quin latebris assueti hostes fracto esse videntur
 Pectore jam, pavidoq; inter se murmure fari.
 Nec magno clamore fremunt, velut ante, superbi,
 Nostrum reditum rursum incursumq; timentes,
 Solamenq; mali media absconduntur in arce.*

*Concussæ turres & propugnacula fenestram
 Latam in se præbent, & per via jam loca monstrant.
 Quantum ego conjicio, referes Dux optime palmam,
 Tu modò sume animum oppugnatumq; ire jubeto.*

Clausula habens promissionem commo-
 dioris temporis.

Georgius Fa-
 rens becicus
 Equitū Ger-
 manorū tur-
 mæ Ductor
 suadet Op-
 pugnacionem
 redintegran-
 dam.

A constantia
 militis.

Ab hostium
 pavore.

A facili &
 possibili.

Incitatio.

*Si semel atq; iterum nobis fortuna serenos
 Subduxit vultus, terna vice convenit illam
 Querere, ut hanc latis tandem inveniamus in armis.
 Non semper vincent hostes, vincemus Et illos
 Bis jam Victores, venietq; in pectora sanguis
 Militibus nostris, ardebuntq; ire per hostes,
 Tandem expugnata lati potiantur ut arce.*

A fortunæ
 varietate.

*Quòd si adeo reliquis sua stat sententia fixa,
 Statq; animus planè infectis discedere rebus,
 Non tamen assensu sine Regis castra movere
 Nos decet. Auxilio quid si Rex fortè recentes
 Suppeditet pedes, rebusq; occurrat egenis?
 Auxilia ast hostes videant si plura venire,
 Credibile est nobis sese ultrò arcemq; daturus.
 Rex igitur fiat de rebus ut omnibus istis
 Certior, omninò decet, atq; ante omnia par est.*

Conclusio
 habens Em-
 phasin, non
 licere neq;
 posse solvi
 obsidionem
 absq; Regis
 consensu.

*Hac ita Farnsbecus: per se Samoscius ultrò
 (Talia jam dudum meditans in pectore) scribit
 Magnanimo Regi Nevelæ castra tenenti.*

*Evolat extemplo Nevelam prapete cursu
 Publica qui portat gestarum nuntia rerum.
 Rex animo in partes dubio diducitur omnes,
 Naturaq; loci munitam intelligit arcem.
 Et modo perpendit frustra conamine magno*

Regni Can-
 cellarius scri-
 bit ad Regem

Rex delibe-
 rat dubius.

Oppugnatam illam, modò seve instantia Bruma
 Tempora dinumerat, casusq; examinat omnes.
 Extremum at Cancellarij constantia vicit,
 Factaq; pollicitis ipsi spes maxima Regi.
 Ergo Polonorum Hunnorumq; ex agmine lectos
 Rex mandat Saevolotam ire: implent jussa parati
 Mille viri levis armaturæ: ast è peditatu
 Quadringenti Hunni præstantes Marte feroci.
 Quorum Ductor erat Carolinius Hunnus & idem.
 Ut primum socijs gemino certamine sessis
 Addiderant sese missa auxiliaria signa:
 Ore omnes fremere, ac rursus omnes poscere pontem.
 Ipse boni Ducis officio hoc in turbine rerum
 Fungitur, & sese, & reliquos Samoscius omnes
 Extimulans, ausint tantos perferre labores,
 Ausint rursus adire, & spe præsumere pugnam.
 Quin etiam multos verbis in vitat amicis
 Nobilitate satos, armis circumdati ut ipsi
 Propatria vadant in duri prælia Martis,
 Ite, ait, egregij Iuvenes, & sanguine nobis
 Afflictam patriam tot jam labentibus annis
 Reddere in antiquam formamq; statumq; studete.
 Ite cili in pontem: data flammâ: irrumpite in arcem.
 Fortunati eritis, fama super æthera noti,

Rex Cancellarij
 constantia motus
 mittit auxilia

Regni Cancellarius
 acceptis auxilijs,
 & ponte effecto
 redintegrat
 oppugnationem.

Adhortatio
 ab honesto.

Et vestrum toto nomen clarescet in orbe.

*Vix bene desierat placido Samoscius ore,
Incendunt animos tantarum premia laudum,
Exoptantq; omnes pulcram per vulnera mortem.*

*Nec mora, disponunt Farenseccius & Bekeſchus
Agmina, quisq; suo certo stat in ordine miles,
Structa acie tanquam: cernens procul hostis ab arce
Stantia sub signis geminatoq; agmina ponte.
Et timet, & secum turbato pectore mussat.*

*Dedere mox suadet miles promiscuus arcem.
Ferte moram exiguam conclamant eminus hostes,
Consulimus nostra pariter vestraq; saluti.*

*Audit, datq; locum precibus Samoscius istis.
Ergo Duces quanquam totis conatibus ac vi
Proposito obstabant, dedunt reliqui tamen arcem.*

*Sic equidem incolumes ut conserventur, & ire
Sit fas in patriam, & de victa excedere terra.*

*Accipit hac arcem sub conditione, Ducesq;
Quatuor illorum retinet Samoscius, omnes
Insignes armis: reliquos permittit abire.*

*Atq; hinc venit honos terne illi gloria palma,
Lux quando Octobris bis dena & tertia fulsit.
Scorpius exhibat Sole, atq; Sagittifer arcum
Fortius intensum cælo monstrabat in alto.*

Alacritas mi-
litum ad op-
pugnationem

Georgius Fa-
renseccius &
Gabriel Be-
keſchius or-
dinant mili-
tes in ponte
ad oppugna-
tionem.

Regni Can-
cellarius dat
hostibus spa-
tium deliber-
andi.

Savolotenſes
cum condi-
tione se de-
dunt.

Regni Can-
cellarius 23.
Octob. Savo-
lota potitur,

Post-

Georgius Si-
bricis Savo-
lota præfici-
tur.

Rex Nevela
discedit quæ
Regni Can-
cellarius se-
quitur.

Rex laborum
& adverstica-
tium toleran-
tissimus.

Georgius Fa-
rensbecius
Savolota O-
pociam mit-
tantur.

Postquam hujus fuerat custodia credita castris
Sibricio: ad Regem hinc gressum Samoscius effert,
Ne vela tandem qui castris arce remotis
Per silvam horrendam pastuq; herbisq; carentem,
Quamq; trium spatio reliqui superare dierum
Consuerunt, transit spatio Rex ipso duorum
Vectus equo celeri, & currus post terga relinquens.
Nullaq; ei fuerant tentoria, nulla virorum
Copia, quæ Cererem paret, aut qui pocla ministret.
Vina ferunt in equis, & pauca cibaria servi
Im gelidæ carnis jam dudum & ab igne remota.
Rex bello assuetus varios tolerare labores,
Fæmineum putat in duris languescere rebus.
Turbidus Auster ubi pluvijs desævit obortis
Interdum éramis congestum ignobile culmen
Consult ille boni, & viridi requiescit in herba,
Exercetq; famem, desuescitq; ore sitire.
Regreditur tandem, Vilnaq; advertitur urbi,
Publica vota Deo templisq; effundit in altis.

At Farenbecus Savolota missus ab arce
Mille viris instructus abit (Tomicius illi
Cumq; alijs jussu Strussus, Carolinius ire,
Se comites jungunt) undas scrutatur, ad urbem
Plesco viam ut tendant paulatim, ut sintq; profunda.

Ve.

SETPHANEID.

*Venit ubi Opociam, populosam funditus urbem
 Subvertit flammis, bis sexq; intercipit hostes.
 Cetera turba pavens vallata est arce recepta,
 Pars quoq; diffugit. Loca per deserta viasq;
 Hinc redit angustas, ventis Et frigore magno
 Læsus, egestatem in silvis quoq; passus iniquam
 Optatum tandem Vilnae defertur ad amnem.
 Quem Rex egregio laudum decoravit honore,
 Præmia decernens, dat gazas largus opimas
 Et dat equum siccis Arabum quem fudit in arvis
 Mater equa insignis. Quà terminat ungula cornu
 Atq; pedem solidat, teriti se candida circolo
 Fascia subnectit, maculam quoq; frons habet albam.
 Cetera castanei Sonipes fert membra coloris:
 Insignis sonipes quo non generosior alter,
 Sive velis illo adversos incurrere in hostes,
 Seu celerem hinc atq; hinc facili convertere habena.
 Hoc Farensbecum egregio Rex munere donat.
 Hunc etiam hospitio exceptum Samoscius ultrò
 Muneribus magnis ornat. Nam Thracius illi
 Fertur equus dono, volucrem prævertere ventum
 Qui potuit cursu: orbiculi cui summa minuti
 Per terga excurrunt, mista nigredine sparsus
 Argilla qualis color est, qualisq; luporum,*

M

Frons

Farensbecius
Opociam in-
cendio delet.

Farensbecius
redit Vilnam.

Rex Farens-
becium Regia
liberalitate
dimittit.

Equus á Re-
ge Farensbe-
cio donatus
qualis.

Equus á Reg-
ni Cancellar-
io Farensbe-
cio donatus
qualis.

Frons tenui distincta albo: juba nigricat ipsa:!
Inde usq; ad caudam notat armos linea nigra.
Addidit huic etiam pretiosas munera pelles,
Qualibus ante alios pradiues Moschus abundat,
Qualibus ille solet summos donare Monarchas,
Ferre sui has dederat monumentum Et pignus amoris.
Ille istis donis Et gazis letus opimis
Inuictum ad Regem qui Danica Regna gubernat
Carpit iter longum glacialis tempore Bruma.

Iamdudum verò meditatur iusta suprema
Fraterno cineri, nec Rosdrafseviunquam
Immemor est fratris: sed lucem Et sidera mæsto
Incessit gemitu. Aëria sic ales ab ulmo
Noctes atq; dies gemitum miserabilis edit,
Et se turbatum vocat ipso carmine turtur.
Exequias ergo, Et funebria debita fratri
Persolvit tandem: portatur flebile funus
Impositum curru qui panno involvitur atro.
Ordine quem juncti bis tres traxere jugales,
Lugubri pariterq; nigro velamine tecti.
Succedit Sonipes Dominum qui ferre solebat
Præcipuiq; alij quos omni semper habebat
E numero charos, cuncti lugubria signa
Ceu vidui gestant. Quàm vellent vivere posse

Rur-

Parensbecius
 à Regni Can-
 cellario libe-
 raliter dimis-
 sus ad Regem
 Daniæ profi-
 ciscitur.

Hieronymus
 Comes de
 Rodzrazau
 Episc. Cuia-
 viensis fratri
 peremto exe-
 quias Vilnæ
 peragit.

Hypotyposis

STEPHANEID:

Rursus herum? atq; illum medios portare per hostes?
Obstant fata fera, & mors irremeabilis obstat.

Heu miseri mæsta nequicquam fronte caballi
Ut caput in terram inclinant, crura agra trahuntq;
Ut titubant gressu, ut suspiria naribus efflant?

Pathos á lu-
ctu Equorú.

At memini hos nuper pugnacem attollere frontem,
Et sublime caput, gressumq; & crura tulisse
Composita ad saltum, facilesq; imitata choreas.
Scilicet est etiam luctus animalibus istis:

Orba suo Domino lugent animalia bruta.
Quid mirum ergo alto fratrem concussa dolore
Corda fatigare, & justum depromere fletum?

Illum incendentes luctus solantur amici,
Illustres fortesq; Duces, & nobile quotquot
Nomen habent, claraq; gerunt insignia stirpis.
Prosequitur mæsto Rex ipse hæc funera vultu.

At varix gentes ad templi limina lugent,
Sarmata, Germanus, cumq; Ausone Gallus, Iberus,
Lithvanus, junctusq; illi regione Ruthenus.

Deniq; qui socios sese profitentur Iësu
In templo divi Iohannis tristitia mæsto
Lumina demittunt vultu, suspiriaq; imo
Corde trahunt, subit hæc miseranda voce susurrus.
Hic ipsis foribus varium & miserabile carmen

Fratres socie-
tatis Iesu car-
mina lugu-
bria vario
idiomate fo-
ribus templi
affigunt.

Christophori
Comitis de
Rodzdrazeu
Capitanei Lā-
cicieñ. duarū
turmarum
quondā Du-
ctoris corpus
in templo D.
Ioannis Vil-
næ sepelitur.
Arma perem-
ti Comitis in
templo su-
spensa.

Epiphonema

*Inscribunt socij. fraterq; Hieronymus ista
Æde sacra fratrem defunctum condit in urna,
Supremumq; Vale tumuli super aggere fatur,
Triste gemens, lacrymisq; irrorans grandibus ora.
Parietibus templi galeæ munimen abena
Arma simul fuso argento fulgentia & auro
Applicat, & signū quod Ductor in agmine habebat
Hæstatum infigit muro: monimenta doloris
Exigua ingentis, charo sed debita fratri.*

*Fortunate comes; si dici vivida possunt
Carmina: si vivunt illis post funera Reges,
Tu quoq; forte meis vires Comes optime Musis.
Semper honos, semper tua laus, nomenq; manebit,
Vlla nec hoc unquam memori lux eximet ævo.*

Cómiseratio

*Raptus es hen, bustumq; tuum, tumulumq; recentem
Aitonitis flet Vilna undis, flet Viliag; amnis,
Et caput in fluvio lacrymans abscondit honestum.
Ipse ego quando meas tristis mihi nuntius aures
Perculit, illisa in frontem te glande perijisse,
Tempore quo Dhuna paulum versabar ad arcem,
Pectore suspirans rorantia lumina terfi,
Et liquidis Dhuna turbavi fletibus undas,
Iamq; illas lacrymas hæc mœsta in carmina verto.
Multa mihi dederas propensi signa favoris,*

Lacrymæ au-
toris in ver-
sus commu-
tantur,

Me

STEPHANEID.

*Militia ut turmas & Regia castra sequebar.
 Raptus es ante diem: vivit tamen incluta virtus,
 Servat honos nomenq; tuus, laudemq; perennem,
 Hæcq; in morte tua cunctis solatia restant,
 Pro patria afflicta quod Martia bella secutus
 Communem ob patriam communi occumbis ab hoste.
 Mors tua mors dici nequit: est tibi fama superstes,
 Per quam magna tui in terris discursat Imago.
 Nunc quando placida composuit pace quiescis,
 Te lubet affari extremum atq; has fundere voces.
 Salvete ô Cineres, & Rosdasevia busta,
 O Cineres & Rosdasevia busta valete.*

Gloriosa, ho-
 nestâ, & im-
 mortalis
 Mors.



DANIELIS HERMANNI BORVSSI STEPHANEIDOS.

Liber tertius.



*Postquam res Moschi servamq; evertere
Vindicibus visum Superis, ceciditq; superba (gentem
Arx clausa ingenti stans Velcolukia vallo;
Nuntius é castris fuerat qui missus ad hostem,
Ecce redit, secum magniq; voluminis instar.
Scripta affert Regi: longo quibus ordine Moschus
Majorum quendam Iurgum regnasse revolvit,
Qui Iorgorodum Dorpatum tempore at isto
Dictum, atq; Estones magna ditione tenebat.
Cujus post stirpem extinctam Livonidos ora
Se probat heredem Moschus. Sed numine Divûm
Nunc quoniam Regno arridet fortuna Polono,
Luget at e contra versis Moschovia fati:
Communem titulum, & partem Livonidos optat:
Cetera dat Regi. Rex arma reponere sumta
Abnegat, à titulo & tota Livonide terra
Ni tandem cedat, Livones reddat & omnes.
Atq; hac Concilio Rex cognoscenda relinquit,
Quò simul & Moschi Legatos tendere mandat.*

Ptolomæus totû Livoniæ tractû in tres populos distinguit; in Curetes, qui Churlandi putantur; in Livonos qui ultra flumen Dhunâ latè habitant: & in Estones, qui ab una parte mari, ab altera flumine Narva, & huic admissio lacu Peibas, à tertia fluvio Finbeco ex lacu Peibas se derivante, Dorpatum & Felinû prætereunte, & ad Pernaviâ in mari se exonerante, quasi insula quadam clauduntur.

STEPHANEID:

*Ilum indignantem interea male suada cupido
Iussit inire novos abjecta Uxore Hymeneos,
Tristit jamq; animi renovato pelleret lecto.*

*Namq; haud Conciliū indixit, quo confluat omnis
Turba Ducum & Procerum, deq; ipsis consulat armis.*

*Convocat at tota multas ditioe puellas
Aptas conjugio, & formis prestantibus auctas.*

*Iussa omnes faciunt (nec enim contemnere iussa
Eas Moschi) coram se per cœnacula sistunt,*

*Bis senos instructa toros quæ singula præbent
Pulcra modis miris, auroq; micantia & Ostro.*

Ante torum sed enim stat quem libet una puella.

*Quas simulac avido Dux lumine circumspexit
Uno stipatus Sene tantum: considet alto*

In solio. Varijs decorata ornatibus inde

Quæq; venit Virgo, & sperans certamine forma

Conjugium tantum, in gremio Ducis & sua ponens

Gemmis atq; auro sudaria texta, recedit.

Harum quæ forma est pulcerrima deligit unam

Conjugio, reliquas dimissas donat abundè.

Mos Moscho, Uxorem ut quoties vult ducere, ducat:

Mos & ei, Uxorẽ ut quoties vult relinquere, linquat.

Hæc ita dum varia fatorum sorte geruntur,

Turba Cosacorum Staridubum vastat, & imos

Mo-

Moschus in
dolore abji-
cit Vxorem,
& novâ du-
cit.

Consuetudo
Moschi in
ducenda V-
xore.

Cosaci vastât
fines Moscho-
viæ.

LIBER III.

*Moschorum fines: nec tu Pocepora relictæ es
Tuta satis sed enim multis afflictæ periclis.*

Rigenſes ſu-
biciunt ſe
Regi

*Hoc ſe Sarmatia ſub tempus Riga potenti
Subdidit imperio: quam libertate potiri
Rex certa juſſit, quæ publica commoda poſſet
Ferre ipſi Regno, privataq; commoda ferre.
Sic ſalva ut maneat tanti faſtigia Regni,
Salvaq; permaneat Majeſtas Regia in illis.
Miſi ergo quamvis Legati multa rogaffent
Temporibus priſcis ſervata, indultaq; ab ipſo
Rege Sigismundo, in quorum uſu urbs ante fuiſſet;
Hæc tamen ut magni decus impugnantia Regni,
Non habuere locum. Cunctorum proq; ſalute
Rex ſiquidem adverſus dirum crudelior hoſtem
Bella gerat Regni ſumtu, magnoq; labore,
Ereptos tandem ut cunctos éſſe faucibus hoſtis
Rurſus in antiquam pacemq; ſtatumq; reducat:
Cumq; mari undoso floreſcat ci viciſa turba,
Dhunaq; jam longè lateq; patentior æquor
Influat, & varijs beet ipſam mercibus urbem:
Fas Regem tantorum operum quoq; præmia ferre.
Fas etiam certos proventus reddere Regno.
Annuit urbs tandem, geminas & cedere partes,
Ex his quæ fluvio Dhuna pelagoq; redundant,*

Portorium
Regium Regis

De.

Decrevit Regno, pars tertia mansit at urbi.

*At quæ Relligio Romana dissona in usus
Longè alios vertit, quàm priscum sanxerat ævum.
Sacratos fundos sibi templaq; cuncta reservans,
Aliùs hæc deinceps Rex expendenda relinquit,
Victor ubi Rigam superato advenerit hoste.
His super in Regis jurarunt verba, fidemq;
Astrinxere suam longo omnes ordine cives.*

Relligionis
negotium in
adventu Re-
gis rejicitur.

*Rex hinc primores Regni Proceresq; Ducesq;
Ocyus accitos conventum cogit in unum.
Olli convenère. Sedet Rex optimus aureo
Altior in solio, Et tantum inter prominet omnes,
Corporis atq; animi donis, atq; ore disertio,
Quantum sidereo Sol clarior exstat Olympo.
A dextra Et læva Seniorum amplissimus ordo
Cingit utrumq; latus Patrum, quos inclyta virtus
Et gravitas ævi, Et sermo prudentior ornat.
Ponè patres primos stat Undiq; circumfusa
Maxima Nobilitas Regni insuperabile robur,
Si modò sit concors secum, Et se suscitet armis.
Ut tandem in toto sunt facta silentia catu,
Talibus exorsus solio Rex fatur ab alto.*

Rex Comitia
indicit.

Confessus
Senatorum.

*Rem nulli obscuram loquimur, nec lucis egentem
Regnicola magni: quia nam sententia nuper*

Regis Oratio
ad Ordines
Regni.

LIBER III.

Moschi victi
& retrò pulsi

Natura Mo-
lchi,

Rex pollice-
tur sibi certā
victoriam,

*Vestra fuit, Moschis bellum renovare cruentum,
Nec sinere arma prius quàm cunctas restituat res,
Insidijs Regno ablatas jura omnia contra.
Ivimus, & magnis fortes pugnavimus ausis.
Ac bene habet: Superi firment omenq̃, secudent.
Fracti hostes tandem bello, fatisq̃, repulsi
Secessere retrò, & nobis sua terga dedere.
Restat adhuc Magni sola obdetrata Ducis mens,
Vincere qui suetus prius omnes cedere nescit,
Nescit & offenso contraria Numine ferri
Vota sua, & scelerum meritas se expendere pœnas.
Nec tamen in lucem egreditur, neq̃, pralio aperto
Remperagit, recti tanquam sibi nullius unquam
Conscius, abducit retrò caput, & fugit arma.
Totq̃, animas sævæ obstrictas formidine pœna
Arcibus includens medio in discrimine linquit.
Ipse usq̃, extremas ponti glacialis ad oras
Avia per profugit, tutos queritq̃, recessus.
Este ergo Proceres animis opibusq̃, parati
Ire hostem contra: qui formidabilis ipsi
Antè fuit mundo: quem Regna externa ferebant
Invictum, hunc victū mox Regna Polona videbunt.
Dent saltē auxilia, & dent ara, manusq̃, ministrent,
Hi quibus est Regni decus & Respublica cura.*

Sic

Sic bene quod cæpit bellum, bene desinet esse.

*Talia facundo postquam Rex edidit ore,
Regnicolæ cuncti, quamvis insigne gravamen
Passim exhausisset miseros hinc inde colonos,
Assensere tamen, nervumq; ad bella dedere
Visi omnes magno Regi valedicere plausu.
Omen cum plausum dixit Samoscius esse:
Nimirum Regem Victorem mox rediturum.*

*His dictis Urovecium jubet ocyus ire,
Progeniem ut Regni Mavortia pectora cogat,
Præcipuos omnes, & Equestris nominis omnes.
Nec mora fit densus cunctis concursus ab oris
Belligeræ turba, Martisq; ad prælia nata.
Omnibus unus amor: omnes arma, arma, loquuntur.
Utq; fremunt aura cum venti quatuor orti,
Quatuor é magni diversis partibus orbis
Connixi inter se certatim prælia miscent,
Silvarumq; comas, & terras turbine perflant: (æther.
Murmure cuncta sonant, totus quoq; murmurat
Haud alia est facies furibundo Marte vagante
Præstantum juvenum, ad bellum properare volentium.
Quisq; virum quantum potis est accurrere certat
Magnanimo Regi, per mille pericula vita
Quem virtus ductum claris insignijt armis,*

Ordines Regni
promittunt
Contributionem.

Præfagium
Samosci.

Nicolaus
Urovecius
conscribit
Equitem Po-
lonicum.

Comparatio.

*Bellorum ingenito totumq; implevit amore.
 Hinc illum multi stimulos quibus amula Virtus
 Indidit, é Regni non tantum corpore nati,
 Sed quoq; longinqua procul é regione profecti
 Sponte sequebantur. Nec te Rhedere pudebat
 Slesiacas terras patriamq; relinquere dulcem.
 Tuq; domo illustri sate Lichtensteine Baronum
 Austriacæ gentis, postquam te Thracia vidit,
 Inde Asiæ populi, nec non altissimus É mons,
 In quo hausit superas Moyses mandata per auras
 Dictata ore Dei, deniq; inscripta tabellis.
 Qui Calabros, Siculos, flagrantemq; ignibus Ænâ.
 Quiq; peragrafti populosæ mœnia Romæ
 Pluraq; quæ versu nequeo comprehendere Regna:
 Venisti huc etiam tot tempestatibus actus,
 Et studio Virtutum, É tanti Regis amore.
 Addit se comitem Vicetumius, alter Achates
 Qui tibi ubiq; fuit per tot discrimina rerum,
 Perq; tot ambages terra pelagoq; emensas.
 Tu quoq; Minguiciæ gentis generosa propago
 Cui Caspar fuerat consanguinitate propinquus,
 Bis Byzantini quem viderat Aula Tyranni
 Pro grege Christiadam, É pro Casare Maxmiliano
 Multa perorantem facundo pectore verba:*

Extranei
multi ad bel-
lum suis sum-
tibus accurrunt

Nicolaus
Rhederus.

Baro á Lich-
tenstein Au-
striacus.

Vicetumius.

Caspar Min-
kuiz.

Im-

STEPHANEID.

Imberbis Iuvenis, primoq; in flore Iuventa
 Huc quoq; te confers flagrasq; cupidine belli,
 Ignarus fatiq; tui sortisq; futura.
 Omnibus ad bellum datur ire: aſt inde redire
 Non dabitur cunctis: Mors certa, incerta ſed hora,
 Quoq; loco minimè credis, morieris in illo.

Tu quoq; Dhonano Fabiane é ſanguine nate,
 Gallorum aſſiduis toties exercite bellis,
 Hæc etiam ſequeris miles ſpontaneus arma;
 Exemplo fratris, qui quondam fortibus auſis
 Pro Regno atq; ipſa pugnans Livonide terra
 Pervævia in campis tormenti concidit ictu.
 Dum ſic diverſæ concurrunt undiq; gentes,
 Rex Tranſilvanas jam dududum miſit in oras,
 Atq; novos iterum pedites Equitesq; coëgit
 Fratris ope: hinc Grodnam mox Vilna tendit ad am-

At Farensbeco peregrina in Regna proſecto (nem.
 Cura datur certi conducere militis agmen,
 Quem belli multo edocuiſſet Cantaber uſu:
 Dum Belgæ afflicti Hiſpano cum Rege tot annos
 Bella gerunt, diſcuntq; cavas explodere cannas
 Eminus, & longis diſtantes paſſibus hoſtes
 Haud fallente globo atq; ictu proſlernere certo
 Edocti norunt. tales Rex optat habere.

Fabianus
 Burgrabius
 á Dhonæ.

Rex in Tran-
 ſilvania Equi-
 tes conſcribit

Farensbecius
 in Germaniã
 proſectus pe-
 dites ſelo-
 peditarios cõſcri-
 bit.

DANIELIS HERMANNI
POEMATA MISCELLANEA
Quorum quædam antehac separatim,
quædam verò nuper, & nunc cum prioribus
iis conjunctim sunt edita.

VOTUM NUPTIALE Dño: HIERO:
nymo Colero Sac. Cæs. Maj. in Camera Aulica ab
Epistolis: & Magdalena præstantis viri
Matthæi Mulich Senatoris Norim-
bergenfis Filia

Novis Sponsis.

Anno 1578.



Isurus patrios nuper Colere penates
Quando é Cæsarea sede profectus eras:
Istria des Nymphæ magno gemuere do'ore,
Danubius mœstum condidit amne caput.
Pegnesus contrà læto sese extulit antro,
Norica qui liquidis mœnia transit aquis.
Diversos diversa movent. Hic lætior inde,
Gaudia conjugij quòd tibi Sponsè ferat.
Tristior hinc alter, quia quem dilexit abundè,
Huic mallet socij vincla parare tori.

Di-

Discordes natale solum componit: & ipsi
 Colero Sponsam se dare jure putat.
 Gratulor ergo tibi de tali Sponse puella,
 Quam decorat miris gratia multa modis.
 Vivite concordēs una duo vivite carne,
 Sit vester felix, & sine lite, torus.
 Quiq; olim in Cana sacris Galilæide tædis
 Affuit, is vobis Christus adesse velit.
 Scribere plura quidem volui: sed tædifer Hymen
 Non tulit, ac dixit: cætera Amoris erunt.

*MUSÆ MARTI CONIUNCTÆ
 ex Regijs ad captam Polotiam castris missæ Clarissi-
 mo Viro Dño. Iacobo Monaw Uratislaviensi:
 Et Susanna nata in honestissima*



*Vogtorum familia
 Novis Sponsis.*

*Striacis postquam nuper digressus ab oris
 Vix bene contigeram patriæ confinia terra,
 Istula qua glaucus Gedanam præterfluit urbem:
 Me subito ignotas Respublica misit in oras,
 Dum justum Moschos bellum meditatur in hostes
 Rex Stephanus, turmasq; Equitū pedumq; cohortes
 Lustrat, Et adversum fidens fert pectus in agmen.
 Er-*

Ergo iter emensus longum per inhospita lustra
 Perq; viam auditam nunquam mihi, nec quoq; vi-
 Per silvas ubi pagi olim agricolaq; fuerunt, (sam,
 Perveni tandem incurvi prope rura Polotta,
 Quem circum circa Rex obsidione tenebat
 Iam victum & fractum nequicquā flumen agentem.

Quā stetit urbs, cinis est: injecto cominus igne
 Arx quoq; aperta fuit fumans radicibus imis,
 Corruitura simul: sed tandem dedita Regi
 Submisit sese, vita servavit & usum.

Hic primo ingressu dum propugnacula fenestram
 Vulcano superante dabant via facta fuit vi,
 Ora virūmq; atro vidi squalentia tabo.

Pars trabe operta fuit: pars igne absumta inimico
 Hæsit adhuc ossis: dum flammam extinxit: at alter
 Pariete collapsa cerebri fragmenta reliquit.

Multi semineces spirabant undiq; strati,
 Glans cannis expulsa cavis quos eminus ictu
 Non pleno tetigit. Nec solos venit in hostes

Iste dolor: percunt passim per compita & herbas
 Quadrupedes, campiq; ingentes ossibus al bent.

Sors eadem reliquas captas quoq; contigit arces,

Quas memorare foret breviori hoc tempore longum.
 Tristior at longè Sokolam sustulit arcem

Exi.

MISCELLANEA.

Exitus. Hic miles furijs accensus Et ira
Per mediam irrupit flammam, ipsa incendia Et inter
Tristia miscebat combustis praelia dextris.
Quò non auri ardor mortalia pectora cogit?
Dum nimium prædam sitiunt, inbiantq; rapina,
Abstulit ignis edax nostrorum corpora multa.
Moschus ut incensa nostros conspexit in arce,
Nunc moriamur, ait: sed non moriamur inulti.
Sunt etiam nobis, sunt cedere nescia cuiquam
Pectora, sunt animi vitam contemnere sueti.
Sic fatus flammis densum funale coruscis
Conjicit in nostros, strictum simul Et rotat enssem.
Hic pilum jacet, hic raptum de pariete tignum,
Ollasq; patinasq; incurvatosq; lebetes,
Res epulis quondam, tunc bello Et cadibus aptas.
Ille rotam, ille axem, Et quicquid dabat ira, furorq;
Intentat miser. hic telis sudibusq; præuulsis
Stratus humi quamvis ictus minuitur inanes,
Et moritur, moriensq; alios secum injicit Orco.
Sicq; mori medio pulcrum putat hostis in hoste.
Hinc arce effusi stationem rumpere tentant,
Atq; fugam arripiunt alij, quaruntq; salutem.
Sed fuga clausa fuit, tormentaq; grandinis instar
Crebra volant. nulla est moriem evitare potestas.

DAN. HERMANNI

*Heu quante miseris cades fugientibus instant?
 Gliscit pugna atrox, sternunturq; ob via quævis
 Agmina, sæmineis resonatq; ululatus intus
 Arx ardens. clauso nam multa in fornice matres
 Dum vitam quarunt, has fumus strangulat ater.
 Iamq; ignes superant. tenebrosa nocte fit aër
 Lucidus, ipsa procul flammæq; Polotia vidit.
 Occidit hostis atrox: domus occidit: occidit ignis.*

*Hic finis belli Moschorum millia multa
 Occubère: quibus melior fortuna pepercit,
 Hi ducti ad Regem manibus post terga revinctis
 Ibant, & veniam pariter vitamq; rogabant.
 Ipse ego cum præsens horum Spectator adesssem,
 Non homines rebar: sed agrestia bruta, ferasq;
 Et tamen his tanta est regnandi innata libido.*

*At vos ô Proceres vos Primoresq; Poloni
 Concilium magnis Regni de rebus agentes,
 Consulite in medium, & conjunctis viribus ac vi
 Nunc agite, & Regi unanimes succurrite vestro.
 Bellum opportunum hoc, & fausto numine gestum,
 Successusq; urgete istos, urgete laborem.
 Nulla diu melior fuit hac occasio belli:
 Sæpe quidem premitur sperata gloria palma,
 Sed iusto in bello tandem bona causa triumphat.*

Hos

*Hos inter motus armorum interq; tumultus
 Dum volat ad Regem auratis victoria pennis:
 Ecce mihi venit longinquis littera ab oris
 Missa novo á sponso: quem, dum per fata licebit,
 Semper honoratum (sic virtus poscit) habebo.*

*Clare vir, atq; viros inter notissime doctos,
 Monavie stirpis decus, & laus magna Iacobe:
 Tunc ille antiqua mihi consuetudine junctus
 Fœdus inire paras tade de more jugalis?
 Tènè ego praterream nota celebrare Camœna?
 Non ita me docuit nostra conjunctio vitæ.
 Te novit Rhenus, Rhodanus te novit, & Ister,
 Et Nicer, & Padus & cum mœsto Sequana Mosa,
 Istula cum Viadro, cumq; Albi Sala refracto, (lo.
 Bregela cum Mœno, & Sprea parvo mistus Have-
 Quosq; referre mora est. nec opus quos dicere cunctos.
 Ergo forem quanquam extremo sub cardine mundi,
 Semper ubi spirant immanes turbine Cori,
 Et terras, concretum & perflant frigore pontum.
 Si qua tamen patulas mihi grata veniret ad aures
 Fama viro á tanto, projectis pectore curis
 Latarer, faceremq; ignoto carmen in orbe.*

*Salve Pieridum Cultor: Sponse optime salve,
 Quem decorat virtus, quem comi Gratia vultu*

Ornat, & insignes vita promittit honores.
 Te quoq; Sponsa meis jubeo salvere Camænis;
 Vogtorum celebri Susanna é sanguine nata.
 Laude pudicitia, formaq; insignis, & annis.
 Quæ tantum lucet Matronas inter honestas,
 Inter nocturnos quantum Hesperus emicat ignes.
 Conjux digna viro tali: vir conjuge tali
 Dignus es, & tada rectè vos copulat ista
 Auctor conjugij Deus, auctor fœderis hujus.
 Par salve optatum: par sancto fœdere junctum
 Quod solvat nemo: quod nulla & separet hora,
 Nulla nisi é vita quæ sanctos evocat, hora.
 Vi vite felices, facundo crescite lecto,
 Nec dirimat vestros unquam lis improba amores.
 Tuq; Iacobe tuo cresce auctus sanguine, & annis
 Sæpius elapsis precor ut tibi parvulus ade
 Mona vius ludat, te patrem appellet, & ulnis
 Infundat se sæpe tuis, tibiq; oscula portet.

Quod sperarest dilecte vale, salveq; Iacobe,
 Hocq; tibi missum longinquis carmen ab oris
 Accipe, amicitia ceu munus amabile nostræ.
 Hoc ego non genui Aonia projectus in umbra
 Carmen, inest illi nec docta forma Camæna
 Ut facerem versus doctos, & nobile carmen,

MISCELLANEA.

*Copia nulla fuit, librorum copia nulla.
 Imò quòd hæc scripsi media inter praelia Martis
 Pierides risère Dea: risitq; Cupido,
 Scribentiq; manum mihi sæpe retraxit Apollo.
 Ausus sum tamen has Marti conjungere Musas.
 Ergo meo veniam dabis ignoscesq; labori.
 Multa viatorem impediunt incommoda: vel quod
 Seu pedes incedat, curru ve vehatur, equove.
 Sæpe tenebrosa sub sera crepuscula noctis
 Excipit hunc durus jejuna rusticus æde,
 Hospitium prabens doctis inamabile Musis.
 Nec cibus ora juvans prabetur, copia potus
 Qui juvet, haud semper de dulci affertur Iaccho.
 Ex lupulo coctus tenuis liquor ora fatigat,
 Sternitur & vili congestus stramine lectus.
 Sæpe ego decubui sub cælo stratus aperto,
 Et metuens frigus radice sub arboris ignem
 Extruxi, atq; aliquis me risu affatur, & inquit:
 Tu quoq; disce novos, veteres dediscito somnos.
 Hæc propter veniam des, atq; has Sponse Camænas
 Hospitio excipias facili. & jam cardine moto
 Oculas reclude fores, dextraq; benigna
 Accipe portantem gratantia Carmina Musam.
 Nam pertæsa viæ tremulis & passibus hærens*

*Longius ire nequit, requiemq; exoptat amicam.
Nunc taceat tandem, factoque hic sine quiescat.*

DNO. IACOBO MONAVV,
ET SVSANNÆ VOGTIN. S.



*(Sannam
Um natam ē celebri Vogtorum stirpe Su-
Elysijs ambis clare Monave jugis:
Mæonide accurrunt Musæ, tadasq; morantur,
Teq; sibi obstrictum Sponse Monave ferunt.
Iuppiter auditor causæ est: causam orat Appollo:
Mercurius rursus mutuatur ora reo.
Exagitat factum Phæbus, pœnamq; reposcit:
Indignum in Musas clamat esse scelus.
Pernegat id Maja genitus, crimenq; refellit.
Quin factum summa cum ratione probat.
Namq; beatorum Sponsa hæc ē sedibus orta est:
Nil malè fit quo sunt cuncta beata loco.
Nil quoq; decedet Musis. Nam ducta Susanna est
Majore ut Musas cum pietate colat.
Hæ sepe ingenium obtundunt, viresq; fatigant:
Defessum cur non recreet Elysia?
Tum sacra Musarū per inhospita rura frequentans,
Dum procul à patrijs exul oberrat agris:*

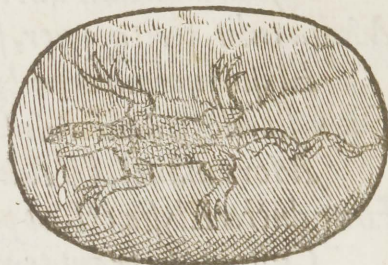
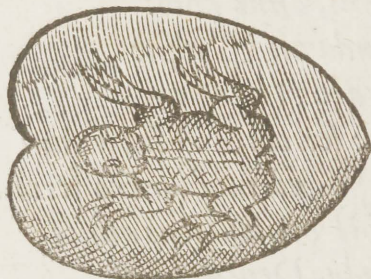
Dum

MISCELLANEA.

*Dum Salā, Rhodanumq̃, bibit Rhenumq̃, Padumq̃,
 Arnobam & Iubam dum petit, atq̃, Adylam:
 Dum cælo elatos Alpes miratur, & haret
 Affixæ mancant nubibus, anne Polo:
 Multa tulit, fecitq̃, puer, sudavit & alsit:
 Elysio suerant membra fovenda sinu.
 Quin steriles semper Musæ: sed certa Monarum
 Mors manet, & Musis quis modò sacra feret?
 Hinc ducta Elysia est, ut post venientibus annis
 Cultores habeant templa, Deusq̃, suos.
 Talia Mercurius: placuit sententia: moxq̃,
 Votum conjugio quisq̃, dedere novo.
 Quin data lex cælo est: ut quem sors æqua fatigat
 Præsidium campis expetat Elysij.*



DAN. HERMANNI
 DERANA ET LACERTA
 Succino Borussiaci insitis,
 Discursus Philosophicus.



In Ranam & Lacertam Succino inclusas.



Antonius Queringus Patavinus.

Rificis fabricata manu simulacra latentis,
 Ore loquax tacito Ranæ spirantis imago,
 Tuq; sub angusto præclusam carcere vitam
 Faucibu efflantis, species miranda Lacertæ,
 Dicite, quis tanto lætæ vos munere sortis
 Demeruit? fragili ut spolio membrisq; caducis
 Exemptas rutilo Electri concluderet orbe?
 Nunquid ubi in glaciem solidam se fluxilis humor
 Cogeret, & gelida ponti concreferet unda
 Devinxit lento interceptas glutine casus?

An

MISCELLANEA.

An potius Natura parens, ut nobile Paulo
Exprimeret donum Iasco, primordia rerum
Miscuit, & vivis animavit Succina formis?
Quicquid in effigiem vestros hanc transtulit artus,
Fortunatae ambæ, quibus ipsa morte perennem,
Insigni vitam licuit reparare sepulcro.
Sed mage felices tanti quod sede receptas
Hospitis, æterno vos dulcia carmina cantu
HERMANNI decorant famæ immortalis honore.

Romæ fac. Anno 1583.

DE RANA ET LACERTA
Discursus Philosophicus,

ad

ILLVSTRISSIMVM DOMINVM
DN. IOHANNEM DE ZAMOSCIO
Regni Poloniae Cancellarium su-

preum, & Exercituum
Generalem.



*N*itam in Electro Ranã, tremulamq; Lacer-
Quæ Iascus Gedani monimenta insignia servat (tam,
Digna Monarcha aliquo, Et totum memoranda per
Fert animus celebrare. Veni nunc dexter Apollo, (orbẽ,
Dum mihi natura canitur mirabilis ordo.

P

Nam

Nam quis fortuitus parva & reptilia casus
 Intrare hæc quondam pellucida Succina iussit,
 Has intrare domos? Facile olim intraſtis in illas,
 Sed re vocare gradum, superasq; evadere in auras,
 Vos vetuit natura iſti mira inſita Naphtæ,
 In qua veſtra manent æternum corpora clauſa,
 Quæ nec putredo abſumit, nec longa vetuſtas:
 Tantum robur ineſt huic Naphtæ, tantaq; Virtus.

Descriptio
 Ranae Succini
 inſitæ.

Aspicis ut ſtet adhuc illæſo corpore Rana?
 Rana gerens viridem cœu nuper nata colorem.
 Ut pedibus diſtenta eſt? ut torvumq; tuetur
 Lumine diſtorto? & ſaltum velut uſq; minatur.
 Et quaſi contendit patulas exire ſub auras.
 Abnegat Electri maſſa indurata reſſum.

Descriptio
 Lacertæ Succini
 inſitæ.

Fructo alio exiguos tremebunda Lacerta lacertos
 Nequicquam extendit, ſinuatq; volumina caudæ
 Tortilis, & ſquamæ apparent per terga minuta,
 Et parvi unguiculi: deformes pandit hiatus
 Os, in agone olim lucta q; in mortis apertum,
 Quando animã evomuit crebris ſingultibus actam:
 Sanguinis hinc ſparſi veſtigia viva ſuperſunt.
 Heu miſera, ut voluit caveam evitare futuram?
 Sua viſ odor pinguis terræ penetrare cavernas
 Impulit: hinc illam liquido implicuitq; Electro.

Vix

MISCELLANEA.

*Vix ambas melius Cœus depingat Apelles:
Viva representant sic vivi membra colores.*

*Fœlices ambæ, atq; æterno nomine clara,
Quas talis succus tumba tumula vit odora.
Nobilius nullum poterant reperire sepulcrum.*

*Hunc ego non dicam manare ex arbore succum,
Aut maris é spuma, Heliadum lacrymis vé gelatis,
Eq; alijs causis, multorum somnia Vatum,
Quas passim memorant: majori indagine digna
Res ea, me cogit genitalis viscera terra
Rimari, abstrusas propiusq; inquirere causas.*

*Terra parens rerum quas machina continet orbis,
Intus habet varios mira ratione meatus,
In quibus arcano effingit natura labore,
Diversas species res, & diversa creata.*

*Hinc tot opes, hinc effodiuntur totq; metalla:
Hinc venit argentum, stannũ, plumbumq; chalybsq;.
Quaq; referre mora est. hinc ferrum prodit & aurũ.
Sic oleum exesa destillat nobile petra.*

*Sic quoq; Prusiacis quæ multa leguntur in oris
Succina, credibile est fluidum illa fuisse bitumen,
Tunc ubi materies stillans ab origine prima
Igne tepebat adhuc, & succo fluxit odoro.*

Quem simulac mare suscepit, gelida ocyûs unda

Epiphonema
pro tumulo
Ranæ & La-
certæ,

Varia de oris
gine Succini
Opinionis
Poëtarũ, sed
vanæ.

Terra omniũ
rerum parens

Omnis gene-
ris metalla ex
terra.

Petrolei ori-
go.

Prima opi-
nio de Succini-
no Prusiaco.

DAN. HERMANNI

*In lapidem & concretam vertit frigore massam;
 Quæ tandem gravitate sua descendit ad imum
 Aquoris. hinc illam exorti cum turbine venti
 Eruclat natura maris. Tunc rustica turba
 Hamo instructa levi, nudataq; corpore, saltu
 Littoribus vicina vada intrat, subter & undas
 Hanc haurit massam, rursumq; ad littora prodit.
 Nec tantum ratio, verum experientia ipsa
 Crebra docere potest, obscura nocte per umbras
 Sulphuream velut imis flammam exiisse cavernis
 Montosum ad littus, miseris Sudavisq; propinquum.
 Sive ergo illa fuit projectum è viscere terra,
 Exeſa aut rupis vena interiore bitumen:
 Sen vapor, internum designansq; halitus æſtum;
 Communis sensus tamen hoc concedere cogit,
 Non nisi præpinguis generari in viscere terra,
 Multus ubi vapor, & multus calor æſtuat intus,
 Materiam hancq; coquit, coctamq; extrudere certat.
 Proprietas manet hinc illi: facile arripit ignem,
 Et naturali attractu stipulam eminus haurit
 Hac ubi materies manibus tractata caleſcit.*

*At quod arenosa in tellure Electra reperta
 Nonnulli referunt; in agris Germanidos ora
 Fossa quoq; interdum: hac preciosi muneris inſtar*

For

Succinum
 Pruſſiacum
 ubi & quan-
 do hauriatur.

Montes Su-
 davi in Pruſ-
 ſia ſæpe exha-
 lant vapores
 ſulphureos.

Proprietas
 Succini na-
 turalis.

Succinũ in-
 terdum in
 arenosis locis
 inventum,
 ſed non ibi
 genitum.

MISCELLANEA.

Fortè quis infodit belli flagrante tumultu.
 Illa autè tumidis procul arbitror acta procellis (tus.
 Ad loca, quæ quondã mare erant, nunc campus aper-
 Verùm esto; invenias terra in Germanide Naphtã,
 (Sed non invenies) queras siccisq; in arenis.

Montes Gedanenses inter
 Habum, mare, & Istulam;
 olim non fuerunt.

Non tamen hanc gustu, forma, virtute, colore
 Equiparare queas isti, quam continet aquor,
 Aquor in Arctoïs quod Prussos alluit oris.
 Nunc si displiceat terra aut é monte cavato
 Littoribus vicino tale exire bitumen,
 Inde mari injectum solida indurescere massa:
 Ad fundum maris arcanas bullire scatebras
 Pone, vel aquoreis sub rupibus assere easdem,
 Arcano pinguem intus Naphtam agitare calore:
 Iphis quæ tandem ebullit protrusa scatebris,
 Et protrusa statim gelidis durefcit ab undis.

Altera opinio
 de Succino
 Prusiaci.

Ergo maris fundo hanc siquidem scrutamur in imo,
 Alterutrum ex illis certum & verum esse duobus
 Non sum animi dubius. Sed qua ratione modoq;
 Bestiola hæc intrent pellucida Succina multe,
 Dicere difficile est. Si summis innatat undis
 Naphta recens, & adhuc fluidus liquor, appetere illu
 Credibile est & apem, parvumq; volatile muscam.
 Littus in extremum sin Naphtam vena rejecler,

Conclusio de
 Origine Succini Prusiaci

Causæ externæ, quomodo reptilia aliqua aut volatilia Succino obliui possint,

*Margine in extremo glomeratur parvula quæq;
Bestiola, & tali succo oblectatur odoro.*

*At simulac venit cumulo præruptus aqua mons,
Obruit has omnes & littore lambit ab alto.*

*Sic in viscosum illapsum reptile bitumen
Heret, & inflexa raptu (velut arbitror) unda
Materia, simili super affuso vé liquore,
Volvitur in præceps, cavea tumulatur & ista.*

*Res patet exemplo. Nam quadam ingentia Naphta
Frusta videre licet, quibus unda includitur intus,
Huc illuc refluens: crescitq; ubi Delia, crescit
Intus aqua: haud unquam penitusq; absumitur intus.
Ergo aliquis casus succo isti fortè fluenti
Hanc infudit aquam, massæ involvitq; cavata.
At quòd non unda exsiccetur: res ea mira.*

*Sive quòd Electrum putredine prorsus ab omni
Immune, inclusa in sese incorrupta reseruet:
Sive sit haud vulgaris aqua, at quæ forsitan hujus
Participet causam Naphta, arcaniq; floris.*

*Quicquid id est: certè non est sine Numine Divùm.
Hactenus externa, per quas animalcula parva
Hæc intrare queant pellucida Succina, causæ.*

*Sin magis arridet sententia, forsitan in imis
Visceribus terra perfectè hæc omnia nasci:*

Probatio per
Exempla.

Succinum nō
admittit pu-
trefactionem.

Causæ inter-
næ, quomo-
do reptilia a-

MISCELLANEA

*Naturam arcana statuas virtute creare
Res intus varias. Sic quando Eruca putrescit,
Papilio vernam pinnis emergit in auram,
Cumq; æstate perit. Putrefacto viscere tauri
Florilega nascuntur apes. Spina èq; medulla
Exoritur serpens, homo quando putrescit humatus.
Crabroq; fertur equi putrefacto è viscere nasci.*

*Sed quid in his moror exemplis? hoc occidit, illud
Exoritur rursus, unius corruptio & Entis
Alterius nova fit versa generatio forma.
Non igitur dubium, gremio telluris in imo
Esse vias aliquas, sparsasq; hinc inde cavernas,
In quibus effingit putredo animalcula parva,
Quæ loca si tangant tepidis vicina scatbris,
In quib; Naphtha recens generatur, & è quibus exit,
Illam adeunt facile, & facile involuntur in illa,
Solamenq; mali tumulto conduntur odor.*

*Tertia restat adhuc, gravis hæc & opinio restat,
Quæq; suis firmis innititur argumentis:
Fingere naturam tantum has per Succina formas,
Cælitus impressos, & inanes esse colores,
Quos plenum formis cælum naturaq; fingunt.
Quotquot enim in partes massam secernere minutas
Rem perscrutati, vestigia nulla, nec ullas*

liqua aut volatilia, aliq;
Succino insint.

Generatio varia in terra & extra terrâ

Vnius corruptio est alterius Generatio.

Tertia conjectura de ijs quæ in Succino apparent.

Experimentorū Exemplum.

Rel-

DAN. HERMANNI

In fodinis
metallicis
Misenensibus
reperiuntur
lapides qui
dissecti re-
presentant
genuinā pis-
cium figuram

Quæstio de
transforma-
tione unius
substantiæ in
aliā, forma
manente.

Quæstio de
Diluvio &
Submerſione
totius mun-
di.

*Reliquias potuere ullius cernere membri.
 Sed solidum vidēre intusq; extraq; bitumen.
 Sic lapides nigri fossi in Germanide terra
 Per medium dissecti, intus (mirabile visu)
 Sepe representant natiui squamea piscis
 Terga: sed hæc credunt impressas esse figuras.
 Me tamen hic dubie torquet sententia mentis,
 Dum cruor ille intus pressæ sub ventre Lacertæ
 Et visus fluere, & sese hinc atq; inde movere:
 Apparetq; intus spatium restare fluoris.
 Sic & aqua in medio Electro quæ fluctuat intus,
 Efficit ut dubius sensa in contraria ducar.
 Quid sic ea sit Naphtæ (neq; enim vis illius omnis
 Nota sat est) virtus? ut dum calet, atq; prehendi
 Bestiolas tales, ceu Sol tenuissima quæq;
 Atq; atomos transit: sic se transfundat in illas
 Arcana virtute sua, arcanoq; calore:
 Transmutetq; potest quicquid putredine obire,
 Ac tantum restet de corpore inanis Imago.
 Cetera at in solidum conversa abeant Electrum.
 In nova mutatas sic ducunt corpora formas.
 Sic quoq; quando olim cælesti Numine læso
 Totus erat mundus vastis submersus in undis,
 In tanto pelago, tantoq; in turbine aquarum*

Cum

Cum foret haud aliud visum nisi pontus & aër
Credibile est montes, cum montibus oppida & arces
Sede fuisse sua motas sursum, atq; deorsum.

Atq; ita congeries rerum revoluta remansit,
Ad quem pulsa locum fuit: & sic credere fas est,
Disiectos inter montes & saxa, & arenas,
Collisum piscem lapidi impressisse figuram,
Inq; aliud corpus forma transisse manente.

Sic sita Rusiacis per amœna Leopoli oris
Non procul à sese effossa tellure repertas
Vidit saepe ollas, patinas, curvosq; lebetes,
Arte velut figuli factos. Argilla sed olim
Quæ fuit, in lapidis naturam versa putatur.
Aut ergo hæc rerum genitrix Natura creavit,
Aut Chaos aquore cum terra contextit operta,
Quæ quondam fuerant hominum collecta supellex.
Insita sunt sed enim gremio telluris in imo
Omnia, quæ mundi diversus postulat usus.

Diverso at cæli tractu diversa creantur.
Sic quoq; dum vallo Zamoscia cingitur alto,
Res mira effossa triplicem tellure videri
Materiem, Calcis, Saxi, Argillæq; tenacis,
Quæ tria subsequitur tandem fundo unda sub imo.
Quatuor his à se secretis arte magistra,

Q

Ater.

Circa Leopoli in Russia multa reperiuntur in terra quasi arte facta.

Diversus Regionum tractus diversa generat.

Constitutio terræ Zamosciana.

*Aeternum & magni monumentum in signe laboris
 Surget, erit q̃ suis murus circumflans undis.
 Hoc opus in patrijs Zamoscius erigit oris,
 Nulla dies unquam memori quod supprimet ævo.*

Scatebræ
 quædam Vn-
 garicæ trans-
 mutant ferrū
 in Cuprum.

*Quin etiam nostro fama est memorabilis ævo.
 Pannoniæ in terris undas exstare scæcentes,
 In quibus intinctum ferrum, stannumq̃ repente
 Vertitur in Cupri naturam: sit quoq̃ Cuprum.*

Ranæ & La-
 certæ trans-
 mutatio in
 verum Succin-
 nū forma ma-
 nente.

*Atq̃ hîc materiæ simul & conversio formæ est.
 Et quid adhuc obstat cur non ego Succina credam
 Vi quadam arcana rem transmutare prehensam
 In sese? inq̃ sui naturam glutinis, ipsa
 Forma haud mutata? Sic Rana accessit ut olim
 Succosæ scatebræ vetitum temeraria ad antrum,
 Fortè superfuso correpta bitumine inhaesit,
 Versaq̃ in Electrum est: ac tantum forma remansit,
 Et nihil é Rana nisi posthuma restat imago.
 Illa tamen tumulo hoc simulat se vivere odoro,
 Distorquetq̃ oculos, atq̃ ora loquacia, guttur,
 Sufflat hians, ventrem gradiendo portat obesum,
 Et conatur adhuc (sed frustra) exire sub auras.
 Naphta vetat: vetat ipsa rei conversio facta.*

De Rana &
 Lacerta una
 eademq̃ opi-
 nio.

*Atq̃ hæc Electri de Rana, deq̃ Lacerta:
 Nam quæ sunt Ranæ, sunt hæc quoq̃ scripta Lacertæ.*

Ani-

Ambarum est eadem ratio: ambas res habet una.

Una materia, & Naphta tumultantur eadem.

*Sed quia consensit Scriptorum nemo priorum,
Tantaq; natura arcana indiscussa videmus,
Et certant Physici, & palmam tulit antea nemo:
In medio hac alijs quoq; discutienda relinquam.
Non secus ac nil decidens Academicus auctor
Invenit, & dubitat, cuncta & suspensa relinquit.*

*Bestiola viles, generatio putrida, & inter
Omnia quæ reptant, vilissima, quas mihi grates
Reddetis rursum? dum vos vestrumq; sepulcrum
Carminè vivaci ventura ad secula mitto?
Non ego dona peto: nec enim dare dona potestis:
Res faciles, justasq; aliquas rogo. Tangite nunquam
Meq; measq; domos: hortam mihi linquite totum
Immunem à vobis: piscinis, fontibus, undis
Vos excludo meis: procul hinc discedite Rana.
Limitibus vestris contenta estote, paludes
Intrate, inq; lacus limosos, inq; palustres
Ite cætervatim Cannas: stridentibus aptæ
Sunt Ranis canna. Quod si quis forsitan exstet,
Qui sinuans sese tremula de more Lacerta
Serpit in obliquum, atq; à tergo sibila stringit
Ora, bonos contra, nil quicquam tale merentes:*

Disputatio de
Rana & La-
certa Acade-
micorū mo-
re instituta,

Apostrophe
ad Ranam &
Lacertam,

Petitio à Ra-
nis,

Ranarum nas-
tura,

Aristophanis
Rana.
Homeri pug-
na Ranarum.

*Aut struit insidias, occultatq; ore venenum,
Aut Marte insignes, & claros arte remordet:
Certatim hunc contra glomeratæ insurgite Rana,
Atq; hostem talem vestra prosternite pugna.
Sunt vobis animi, sunt labra minantia labris,
Morsibus os, unguis canibus carpentibus apti.
Testis Aristophanes Scriptor Comædus, & ipse
Mæonides testis, cecinit qui prælia vestra.
Injicite arma humeris: galca caput, at latus ense
Cingite, deinde ocreis cochleatis addite calcar,
Unaq; in alterius tergo portata equitate. (dextra,
Tum laeva Clypeum, & longam hastam intendite
Pandite stridula labra, resolvite garrula & ora,
Inq; pares vobis paribus consurgite linguis:
Et stridetis enim Rana, & garrire potestis.
At pietate graves, expertos Martis & artis,
Aonijq; chori studiosos linquite coetus.
Sic unam è vobis Electro contumulatam
Qui cecini Ranam, & celebravi tale sepulcrum,
Quale solet toto reperiri rariùs orbe,
Virtutem Electri paucis quoq; versibus addam.
Maxima in Electro virtus est insita, visq;
Namq; oleum ex isto stillatur nobile succo,
Auxilium varijs morbis, medicinaq; præsens.*

Virtutes Suc-
cini.
Oleum Suc-
cini Cathar-
rosif & verti-
ginosis utile.

MISCELLANEA.

*Si te discruciant gelidi sine fine catharri,
 Illine gutta olei caput alto in vertice, sistet
 Paulatim exsicans, fluxus absumet & istos.
 Sic Sachari rotulis de simplice more paratis
 Si terna (neq; enim Sachari plus libra requirit)
 Gutta inspergantur, permultum roboris addunt
 Languidulo cerebro, Vertigo crebra rotatum
 Cui caput infestat, rotulis se recreet istis.
 Discutiunt etenim, incidunt, flatusq; repellunt.
 Atq; vetant ne quid possit putredo nocere
 Visceribus naturæ internis, spiritibusq;.
 Quod si ipsam accendas massam, fumumq; suavem
 Naribus excipias, aperiri crede meatus
 Obstructi cerebri. Massa contusus ab ista
 Pulvis, & epotus gravidis insigne levamen
 Matribus esse solet. nam partum promovet ipsum.
 Sunt plures laudes Succī hujus, pluraq; dona,
 Quam nunc prætereo, & Medicis referenda relinquo.*

*Hæc ego dum veni populosam nuper in urbem
 Cracoviam, bifido quam præterit Istula flexu,
 Indicio alterius salvo, excudenda putavi.*

*Nunc vos ingenua præstantes arte Polonos
 Quis amor est patriæ quibus otia pluraq; restant,
 Quàm mihi, qui varias huc illuc mittor in oras;*

Rotulæ Sa-
 chari cum
 Succini Oleo

Fumus Suc-
 cini accensi
 Obstructio-
 nibus Cere-
 bri utilis.
 Pulvis Succī
 ni prægnan-
 tibus mulie-
 ribus condu-
 cibilis.

Apostrophe
 ad excitanda
 ingenia, ut de
 causis Salis
 fodinarū Cra-
 viensium natu-

DAN. HERMANNI

ralibꝫ disqui-
rant.

Salis fodinæ
Cracovien-
ses miracu-
losæ.

*Invito, ut rerum occasus scrutemini & ortus,
Cur sale concreti Velicenses undiqꝫ montes
Tam longo tractu, & vasto pandantur hiatu?
Dum sal tot seclis homines rimantur, & orbem
Penè novum edificant, suffosso monte, minorem:
Nec finem inveniunt. Tanto se robore miscet
Spiritus intus agens, naturæqꝫ alma facultas.
Majestas veneranda loco: vix grandius exstat
Mundo miraculum, cælesti numine plenum.*

STEPHANO I. REGI POLONIAE

Maximo, sapientissimo, fortissimo im-
matura morte perempto

Communis Reipub. lacrymæ

ad

ILLVSTRISSIMUM PRINCIPEM

ac Dominum Dnm. SIGISMUNDUM Bathor

de Somlio, VVoywodam Transilvaniae,
& Siculorum Comitem.



*Scilicet igitur nuper moreris fortissime Regum
Rex Stephane, atqꝫ tua nos fractos morte relinquis
Communi in luctu? Te luget lumine cassum
Candida Religio canos lacerata capillos.*

Par-

Parte alia Regni Proceres, & Marte potentes,
 Illustresq; Duces Lithvano sanguine creti,
 Militia Ductor Regno generalis in amplo,
 Qui Pskovam hyberna fractam obsidione coëgit
 Quærere quasitam á Moscho non antea pacem,
 Vir bene de Regno meritus, patriæq; salute,
 Attonitis stant muti animis, linguisq; fatiscunt:
 Diviniq; vident presentem Numinis iram.
 Tu verò ante alios ô Illustrissime Princeps
 Cui Siculi populi, cui Transilvania luctu
 Aggemit, heu quantum versas sub pectore vulnus?
 Antè quòd amisso Patre Patruus occidit ille,
 Cui virtute parem vix secula multa tulerunt.
 Maeste animo Princeps, donisq; illustribus aucte,
 Disce ex ambobus virtutem, disce laborem,
 Fortunamq; simul: sic te tua fata beatum
 Innumeris donis magna inter premia dacent.
 Cumq; tibi quondam matura adoleverit ætas,
 Sis memor, & te animo repentem exempla tuorum
 Et Pater ipse tuus, Patruusq; exsuscitet ille
 Rex Stephanus, quem mens præcelsa atq; incluta Vir-
 Sublimem geminis in cælum evexerat alis. (tus.
 Quid lacrymas toties tristes effundis in auras?
 Et frustra incusas nolentes parcere Parcas?

*Pone modum lacrymis: Vivit post funera virtus:
Regis & hac tanti mors immortalis habenda est.*

*Fraternis lacrymis lacrymas Soror addit obortas,
Excrucians sese fletu Gryfeldis amaro:
Fœmina juncta toro Samoscij: Fœmina multis
Ornata ingenij donis: Cui sermo Latinus,
Cui fluit ore lepos, & docta copia longæ.
Cui micat in facie virtus: ceu luce reflexa
Insita in aurato scintillat gemma monili.
Illa tot egregijs facies virtutibus aucta
Corripitur luctu, & tristi velamine sumto
Suspirat, guttisq; humectat grandibus ora.*

*Sic igitur moreris Rex ô fortissime Regum?
Occidis ah, corpusq; tuum, atq; exangue cadaver
Mars dolet, & posita bellax dolet agide Pallas.
Cuncta trahunt gemitus: resonat plangoribus æther
Diversis hominum. Nec solos tangit acerbus
Hic homines dolor. at passim per lustra, per arva
Insignes & Equi mærent, & odora canum vis,
Cum Rege in silvis venari assueta, ferasq;
Immanes excire, suoq; obvertere Regi.
Heu misera illa canum turba ut jacet, ut suspirat?
Scilicet est etiam luctus animalibus istis:
Orba suo Domino lugent animalia quæq;.*

Qua-

MISCELLANEA.

*Qualis erat planctus obsessæ ad mœnia Troje,
Cum patria murus pereuntis athenæus Hector
A forti fortis caderet superatus Achille:
Talis hic est casus mœroris plenus acerbi,
His rebus dubijs, hocq; in certamine mundi,
Victus ab invicta invictus dum morte cadit Rex.*

*Sic ab sic homines dubia defungimur hora:
Sic spe decidimus nostra: Et Mors falce recidit
Nos Et spem nostram. Ceu prata per herbida messor
Manè secat florem, quem ros sub nocte creavit.*

*Spes erat, ô nulli Regum virtute secunde
Rex Stephane, hac mundi extrema languente senecta
Si tibi mansissent longæva tempora vite,
Europa atq; Asia fines te fortibus armis
Longè extensurum. Livones vincere suetum,
Totq; alios populos subigentem sub sua Regna,
Una vicisti dirum trieteride Moschum.*

*Ismabele sati, atq; Agarenæ stirpis origo
Virtutes timuere tuas. Iustissimus unus
Rex etenim fueras, Et servantissimus equi.
Ipsa tibi pietas Et vultus Et pectore fulsit,
Magnum animi robur fortiq; in corde vigeat.
Rex quoq; Iuris amans atq; in commune laborans,
Dites atq; inopes nullo discrimine habebas.*

*Ac velut ingenium fuerat tibi ad omnia promptum,
Sic etiam vatem noras praecepta dedisse
Regibus Andriaden, ut quovis tempore scirent
Parcere subjectis, & debellare superbos.
Hae tanta dotes, virtutum munera tanta
Quàm subito vacuas incassum abiire sub auras?
Gluma velut, ventis lusus pulvisculus, & nil.*

*Heu pietas, heu prisca fides, & Regia virtus,
Landibus ac equanda polo; Bekeſchius olim
Obliqua invidia, stimulis quòd & actus iniquis,
Ausus erat contra te moto insurgere bello.
Tu tamen hunc victum, tu bis dare terga coactum
Sanus ubi in sese cepit descendere tandem
Erigis ad summum, magnoq; in honore reponis.*

*At quando in geminas distracta Electio partes
Effet, & ambiguum sensa in contraria Regnum
Divisis iret studijs: tu sede potitus
Sarmatia Regni, tibi dantes seq; fidemq;
Accipis in gremium: quibus at sententia menti
Longius immota stetit, hos quoq; Marte reducis
Rursus ad officium. Tibi Landiscrona subacta
Succubuit, viditq; gravem Divſavia cladem:
Damnaq; adhuc queritur restantia civicus ordo.
Insula nec fuerat damnorum immunis eorum,*

MISCELLANEA.

*In mare quàm labens Motluras exipit undas.
 Donec amor populi subjecti, splendor & urbis
 (Invidiam à tergo cui sidera ferre dederunt)
 Mensq; ignara mali, constans, virtusq; fidesq;
 Non obdurata, at submissa mente rogando
 Sic te Rex vicere, offensa oblitus ut omnis,
 Pronus & in veniam, sua iussos Iura tenere
 Rursus in optata Gedanenses pace locares,
 Antiqua & sineres hos libertate potiri.
 Hac equidem magna est, & verè Regia virtus:
 Bis vincit, motus animi qui vincere vovit.*

*Ergo Magistratū quisquis sers, sis memor horum,
 Subq; Magistratu quicumq; es, sis memor horum.
 Nam neq; laus Domini est ubi refrenare feroces
 Nescit, & e contra laxis ubi sevit habenis.
 Nec bene res geritur cum cedere cogitur equum,
 Atq; malè opponit sese, qui iussa Deorum
 Iustitiæq; viam seductus spernit apertam.
 Nec verò inflatis Præna intendite buccis,
 Vos quibus ex casu hoc sperata occasio surgit.
 Haud etenim moritur Majestas Regia, Regnum
 Vivit adhuc, vivit Rex Regno semper in isto.
 Quod si Publica res, leges, & Iura ministrat
 Omnibus ex æquo, tandem bona causa triumphat.*

DAN. HERMANNI

*Ad corpus redeo, Regisq̃, exsanguia membra:
Quæ quibus amplectar manibus? quo ve osculer ore?
Carminem quo celebrem? vel quæ funebria solvam?
Non video. In rebus mæstis faciundia rara est.
Tristis amat latebras, & flere est sola voluptas.*

*Flere voluptatis nunc est: Sic flemus ab ortu
Solis ad occasum: nec fletu absistere possunt
Præstantes virtute viri, qui seria Regis
Iussa sui peragunt: coeunt qua parte fluentia
Et Musæ & Dhuna, vastum maris æquor & in-
Corde vir infractio, canis insignis & annis (trans
Pectore suspirans gemitum Voleminscius edit.
Sic Pekoslavius virtutum dotibus auctus
Egregijs, quem Mars, Pallasq̃, enutriit, & Rex
Cui favit, clemensq̃, dedit tot castra tenere
Pro meritis, mæsto ingeminans suspiria corde
Triste gemit, salsoq̃, genas rigat umbre madentes.
Sic Farensebecus teneris assuetus ab annis
Bella sequi, Regisq̃, fuit qui bella secutus
Fractum usq̃, ad Moschum: Rex in Livonide terra
Munera cui quoq̃, ferre dedit, nunc fletq̃, doletq̃.
Inter Livones qui multis vixit ab annis
Militiaq̃, sibi laudemq̃, decusq̃, paravit,
Stat quoq̃, Matthias mæsto Dembinscius ore.*

Per-

MISCELLANEA.

*Per mare, per scopulos, adituq; carentia saxa
 Qui varias gentes tot vidit & externa Regna,
 Hic quoq; nunc mœret lacrymante Penunsius ore,
 Ordo Mauritiæ cruce quem signavit, & armis,
 Quo reliquos inter non est antiquior ordo.
 Indolet & Lenkùs Novogrodcam qui tenet arcem:
 Lenkùs Equum Ductor, Dolet Orzechovius, arte
 Martis simulq; valens, puerum quem Musa per ar-
 Ingenuas ductum Marti dedit erudiendum. (tes
 Tu quoq; Stabrovi, Castrum Treidenſe tenere
 Pluraq; qui gaudes, ob raptum triftia Regem
 Fers ſigna in vulu, & raris vix vocibus hiſcis.
 Iſti omnes, pluresq; alij quos virida virtus
 Non ſinit (ipſa licet Regis mors incidit atra)
 Linq̃uere opus cœptum, ſummis conatibus ac vi
 Unanimes opere in medio ſudantq; gemuntq;.
 Longum omnes memorare foret: vix angulus ullus
 Reſtat, ubi non ſint fletus, ſuſpiria, mœror.*

*At Regina homines ex æquo quæ regit omnes
 IUſTITIA ut nigro velata incedit amictu?
 Ut titubat grefſu? ut ſingultibus ora reſolvit?
 Pauperibus ſtipata, inopem miſerataq; turbam.
 Iamq; fori in ſtrepitu cauſas audire recuſat:
 Nec cohibet fletus, quia nil niſi flebile cernit.*

Occidit ab iusti Cultor, rectiq, pijq.

Occidit ab inopum tutela, columna, patronus.

Hei mihi qualis erat Rex? quam diversus ab illis
Omnibus, Aonias qui non coluere Camænas?

Fautor eras Charitum: Musis alimenta q, larga

Præbebas, quæ semper erat tibi maxima cura,

Inde usq, à primo suscepti limine Regni.

Ergo tibi Charites Mūsarum & Praeses Apollo

Æternis aderunt studijs, tuæ gesta, tuumq,

Nomen in astra ferent, mansuraq, carmina scribingent.

Tu mihi, pro Gedano diversa negotia tractans

Tempore quòd belli quòd grata tempore pacis

Hic illic comes assiduus versarer in Aula,

Atq, tuæ heroo scripsissem gesta cothurno,

Proxus eras, largusq, simul: benefacta dedisti

Certa mihi, quæ possideo: majora dedisses,

Parca pepercisset si vitæ abrumpere fila.

Pro quibus his in me meritis, dum vitæ manebit

Gratus ero: nec me ventura redarguet atas

Immemorem Regis: ceu vivum in corde ferebam,

Sic umbram extincti gestabo in pectore vivam.

Et mea notescet toto Stephaneis in Orbe,

Quando opus hoc multis bene maturescet ab annis.

Forsan eritq, aliquis cusus pro tempore nummus,

For-

MISCELLANEA

Forma vel exstabit, circulo conclusa rotundo,
 Quæ faciem, vivos Regis quæq; exprimat artus,
 Quos circum hi versus, vel circuli inscriptio talis.
 Sarmatia Stephanus Rex parvo clauditur orbe,
 Qui magnum complet famâ & virtutibus orbem.
 Hæc ego arenosas Dhuna meditabar ad undas,
 Miles ut in rigidis fossas ducebat arenis
 Robora palorum attollens, atq; ordine figens,
 Numinis offensi monimenta in litore jacta.
 Regis ego hîc morte & casu perculsus iniquo
 Mente sleti attonita, & rorantia lumina tersi.
 Iamq; illas lacrymas hæc mœsta in carmina verti.
 At vos ô Proceres vos Primoresq; Poloni,
 Concilium magnis Regni de rebus habentes,
 Consulite in medium, viduoq; huic jungite Regno
 Regem aliquem multis virtutum dotibus auctum,
 Iustitiaq; gravem, bellorumq; usibus aptum.
 Non deerit robur: magnum fert omnia Regnum
 Sunt illi vires, bellisq; assueta Inventus.
 Quod si alma in tanto exstabit Concordia Regno
 Non erit ambiguus tanti certaminis Hæres.
 Sed quia fata regunt orbem, & fataliter omnes
 E cælo dantur Reges, quicumq; erit, ille
 Rex erit, aut dextri, aut laevi datus omine fati,

Dex-

DAN. HERMANNI

*Dextrum omen sed enim toto omnes corde precemur.
Quod superest atro Vates velamine tectus
Flebile tempus agam tristis, semotus ab omni
Cœtu hominum, ad silvas densas, & lustra ferarum
Regrediens, quâ Kuya undis se miscit Ovesti
Irriguis, recreatq; meos strepitante susurro
Agricolas: illic & luce & nocte vocabo
Magnanimum tristi sublatum funere Regem,
Et lacrymas lacrymis, & luctus luctibus addam.*

FRIDERICO GEORGIO.

MAGNIFICI ET GENEROSI
Domini Georgij Farensbeci, hæredis in
Karkhus, Præsidis Vendenſis, & ſereniſs. Polo-
nia Regis Equitum Livonicorum Præfecti,

FILIOLO:

QUI IMMATURA MORTE PERIIT
Anno 1586. die 14 Februarij, quinto die poſt filio-
lum alterum eidem Dño. Farensbeco recens
natum, in arce Neoburgensi,



MONIMENTVM.

Ate Farensbeco, Friderice George, parente,
Editus in lucem quando puſſillus eras:

Mars

M I S C E L L A N E A :

Mars erat in summo positus tibi culmine cœli;
 Sic soboles Martis clara futurus eras.
 Parcarum invidia at quarto te sustulit anno,
 Cum jam virtutis plurima signa dares.
 Corpus erat teneris puero robustius annis:
 Ore venustus eras, corde animosus eras.
 Rex Stephanus Victor parta Livonide terra
 Quando tuo Patri munera ferre dedit:
 Natus in Osilia es Patri dulcissimus hæres,
 Osilia exutus mox Pater ipse fuit.
 Tristia sic lætis miscentur. Sic puer alter
 Nascitur ut Patri, tu Friderice peris.
 Te tulit Osilia, eripuit Neoburgica tellus:
 Karkhusium, Regis munus, at ossa tenet.
 Testantur patriæ lacrymæ, & mens plena doloris,
 Quanta tuo de te spes sit ademta Patri.



DAN. HERMANNI

LACRIMAE.

AD TUMULUM GENEROSI AC

*Strenui Domini Stanislai Pekoslawski, quondam
Sendomiriensis & Marienburgensis in*



Livonia &c. Capitanei, immatura morte sublati.

Dulvis ut in vacuas vento disploditur auras,
Vt levis in nihilum gluma redacta perit:
Sic homo decursæ claudit ludibria vitæ,
Seu brevis illa fuit, seu diuturna fuit.
Sole oriente oritur rosa sæpe, cadente vicissim
Sole perit: qui stat manè homo, nocte cadit.
Vidi ego manè homines media inter gaudia latos,
Et vidi hos sero vespere sæpe mori.
Occidis ah viridi sic Stanislæ sub ævo,
Candida ceu primo lilia Vere cadunt.
Non tamen occumbis totus: tua fama superstes
Restat adhuc, restat gloria, nomen, honos.
Te Magnus Stephanus virtutem propter amabat,
Propensusq; tibi Rex Sigi mundus erat.
Militiæ teneris tu castra secutus ab annis,
Ingenio dives, pectore miles eras.
Diverso notum bello te Tartarus hostis,
Moschus, & arx Piltæ, & pugna Bicina sciunt.

PA.

MISCELLANEA.

PANE GYRIS

IN CORONATIONEM SERENISS:

*Principis ac Domini, Dñi: Sigismundi tertij, Regis
Polonia, Et designati Suecia, Magni Ducis
Lithuania, Russia, Prussia, Massovia,
Samogitia, Kyovia, Volhinia,
Podlachia,
Livoniae &c. Principis.*

ad

SERENISSIMVM AC PO-

tentiss: Principem ac Dominum: Dnm:

Ioannem tertium Suecorum, Gotthorum, Vanda-

lorumq; Regem, Magnum Principem Fin-

landia, Carelia, VVotschovia, & Ingria Ruthenorum,

Estoniaq; Livonum Ducem, Dominum Dñm, suum

clementissimum.



*Agnanimi Heroës, quos clara Polonia forti
Marte satos genuit, vel quos Lithuania magna
Protulit insignes virtute, Et fortibus ausis,
Quando coronatis Sigimundum hoc tempore Regem,
Non ulli Regem virtutum laude secundum:
Nunc agite, atq; meis animos advertite dictis.*

Sat turbarum huc usq; fuit, sat fle vimus omnes
 Nuper, ut é vi vis cedens humana reliquit
 Rex ille ben Stephanos, quo nec sapientior alter,
 Nec grauior pietate fuit, nec fortior armis.
 Ponere nunc fletum fas est: nunc gaudia rursus
 Ingeminare decet plausumq; attollere cælo.
 Nam quis te Invenum fortunatissime Regnum
 Insit adire istud? Non huc te casus adegit
 Fortuitus Sigimunde: haud hac sine numine Divûm
 Eveniunt: currit fati immutabilis ordo
 Rebus in humanis. Si fatum vincere posset
 Ingenij humani vis, si ve potentia mundi:
 Tu prius é Sueconum scopulis quàm vela dedisses,
 Iam Regnum hoc alius tenuisset Marte, vel arte.
 Impedijt fatum, & fato prudentia major:
 Quæ tantum reliquas virtutes anteit omnes,
 Inter nocturnos quantum Hesperus emicat ignes.

Ergo quòd in tantum turbato hoc tempore Regnum,
 Per mare, per scopulos, ad versis flantibus auris
 Venisti tandem, tuaq; expectata popello
 Vicit iter durum Virtus: hæc sic fore, dudum
 In tabula fati, quæ cælum est, scripta fuere.
 Vana igitur vires humana, atq; irritus omnis
 Est labor, é cælo nisi detur de super alto

*Consilium rectum. Ceu centro immobilis haret
 Terra, super solida nitens fundamina molis,
 Aëre dependens, nec partem inclinat in ullam,
 Ponderibus stabilita suis: Sic mens sibi recti
 Conscia, virtute atq; immoto corde suo stat:
 Resq; suas firmat, non ullo turbine mota.
 Nitimur incassum cuncti, qui numina contra
 Imus, in adversas viresq; effundimus auras.
 Non secus ac duo si confligant cominus hostes,
 Secum habet & ventū alter, contra seq; habet alter,
 Ambo sua intentant connixis viribus arma,
 Emissisq; globis imitantur fulmen Olympi;
 Infelix, contra ventos qui pugnat, & igne
 Tormenta explodit. Nam flamma reciproca in ipsum
 Versa redit, fumoq; ingenti involvit eundem.
 Ille stat, & neq; jam sese, neq; cernit & hostes,
 Sulphurea implicitus nebula: cadit, aut fugit ille.
 Alter habens ventos secum, se suscitāt ira
 Fervidus, atq; globis fugientes trajicit hostes.
 Quadrupedansq; ruit medijs Equitatus in arvis.
 Conctorum hic status est, qui contra Numina pug-
 Atq; aliquid Superis invitis querere tentant. (nant,
 Sic quondam é cælo detrusit Iuppiter alto;
 Anguipedum vires, immaniaq; arma Gigantum,*

*Vincere dum Superos moliti montibus altis
Imposuere altos montes: nempe Ossan Olympo
Peleon hinc Ossa, qui vertice tangeret astra.*

*Salve igitur Princeps fati electe secundis,
Sidera cui cælo fulserunt fausta sereno
Varavia in campis. Nec pulcrius exstitit ullum
Tempus eo solo, quo consultatio de te
Multa fuit: tepidi soles sine nube fuerunt,
Altior in forti Sol vectus eratq, Leone,
Lunaq, splendebat completo clarior orbe.
Ante autem & post electum te, cuncta fuerunt
Nubila. Pugnabat pro te Rege arduus ether:
Zodiaci in circulo Geminos cum Phæbus adisset,
Hinc cava siderei pressisset brachia cancri:
Ne Gemini in cælo (geminata licentia namq,
Causa mali multi est) & cancer morbus edens se,
Hanc patriam, & quodcumq, boni nunc floret in illa,
Turbarent sedè totumq, à sedibus imis
Miscerent Regnum, tot ab hostibus undiq, septum.]
Hinc furor ille fuit Geminorum, hinc concava Can-
Brachia cum ventis pluviasq, imbresq, ciebant. (cri
Succesit tandem Leo: vanas dispulit iras:
Confusumq, cahos secrevit ab ordine patrum,
Et laevum dextro, & pejus meliore diremit.*

MISCELLANEA:

*Ac velut é terra venis argentea massa
 Fossa, caminum intrat ferventem, hinc omne per ig-
 Excoquitur vitium, atq; exhalat scoria in auras: (nem
 Fervidus haud aliter Leo currum ut Solis habebat
 (Cui rota fatorum arbitrio tunc defuit una)
 Purior accensus cunctas purgaverat auras,
 Et nebulas sudo jussit decedere cælo.
 Cumq; rotis currus mutilus tribus haud bene staret,
 Ecce rotam quartam vacuo superaddidit axi,
 Diversam à reliquis, reliquas ut vinceret omnes.
 Ligna materies non illi: stipes in illa
 Nullus erat: mira hanc Vulcanus fecerat arte,
 Perspicuam radijs solaribus, & cancellis
 Fulcrorum infixis stabilitam. Summa sed ipsa
 Curvatura rota é virga fuit Arcadis illa,
 Nuntius exsequitur qua seria jussa Deorum,
 Concilioq; solet cælestes cogere cætus.
 Ingenium solers sic ardua plurima vicit:
 Sic bene res cecit: sic cæli Numine prono
 Te voluere sibi Regem Sigimunde creari,
 Et Leo sidereus, magni gravitasq; Senatus,
 Ipsaq; Nobilium lectissima turba frequentum,
 Per mentem unanimem, suffragia libera perq;
 Nec mora, juxta Deo data vota, precesq; solute,*

DAN. HERMANNI

*Motaq̃, sub celsis sonuerunt turribus æra.
 Omnis at ore fremens populus per templa, per urbem;
 Aruaq̃, per, gestas res collauda verat omnes.
 Quæ post acta die quarto sunt, illa relinquo
 Omnia, sunt ipsi siquidem notissima nocti.*

*Salve iterum magno magnum decus addite Regno
 Rex Sigimunde potens. O quæ te lata tulerunt
 Tempora? qui tanti talem genuere parentes?
 Matre Iagellonides, Patre Sueci at Regis es hæres,
 Quem virtutis amor teneris stimulavit ab annis,
 Cuiq̃, tot heroæ regnant in pectore dotes.
 Fortibus eduntur fortes. Aquilone quid autem
 Durius in mundo est? Gottborum gens quoq̃, dura:
 Dura pati quævis, studijsq̃, asperrima belli.
 Senserat hoc olim magnam perpeffa ruinam
 Roma orbis caput: Arctoïis ubi Totila ab oris
 Duxit in Italiam populantes omnia Gottbos.
 Tali é gente satus Ioannes tertius alto
 Imperium Oceano, famamq̃, attollit Olympo:
 Qui tot Regna petens ju venilibus impiger annis
 Cognovit varios populos, linguasq̃, tot uno
 Ore suo callet, studijs conjunxit Et usum
 Armorum, ut posset Rex esse in utrumq̃, paratus,
 Sen conferre manum, sen tempus ducere Musis,
 Equi:*

MISCELLANEA.

*E quibus est ingens prudentia saepe parata.
Tantò laus major forti est in milite, quantò
Doctior hastata coluit sacra castra Minerva.*

*Hunc ego quos casus, & quanta pericula passum
Experior Regem? dum frater rexerat olim
Imperio Sueones, Livoniaq; ipsa potenti
Sarmatiae Regno sese subjecerat ultrò.
Plurima, Finnorum tunc Princeps, pertulit iste,
Condoluitq; suo Domino Finlandica tellus.
Præcipuè quando huic tæda conjuncta jugali,
Sarmatiae Regina fuit, qua non erat ulla
Virtutum donis præstantior Heroïna.*

*Hunc Regni heredem frater prævertit Ericus,
Viq; sibi Imperium & Regni moderamina sumsit.
Ast in amicitiam per connubialia pacta
Sarmatiae venit simulac Finlandicus heros,
Consciùs ipse sibi malè Rex nova rursus ini vit
Consilia, atq; suæ cæpit diffidere causæ,
Ne malè quæsito Regno exsueretur, & ipse
Sceptra heres caperet, quem Regno excluserat antè.
Ergo improvisum, nec quicquam tale timentem,
Duxit ubi secum celebratos post Hymenæos
Sarmatiae claris Catharinam Regibus ortam;
Parietibus clausum custode hunc sep sit iniquo.*

Emicuit virtus Regina hinc inq̃, maritum
 Summa fides, ingens amor, & constantia mira,
 Famineo major sexu, similisq̃, viro mens.
 Illum iram iusto miscentem saepe dolori
 Consolata fuit. Nec tu meus esse negari
 Chare potes Conjux: nec te sine sola manebo:
 Fida comes sed enim casus, ait, ibo per omnes.
 Desine meq̃, tuis incendere, teq̃, querelis.
 Immeritò hunc patimur casum, hæcq̃, incommoda re-
 Forsan at hæc passos olim meminisse juvabit: (rum
 Et passis graviora: dabit Deus his quoq̃, finem.
 Interea hanc sortem fortes patiamur iniquam.
 Talibus atq̃, alijs præstantem Heroa loquelis
 Sæpe affata fuit, communem passa dolorem,
 Illa Iagellonico de sanguine nata Virago,
 Qua decus eximium, & muliebre erat ornamentum.
 Dux autem tacito altum præsit corde dolorem
 (Ceu generosa solet natura Heroibus esse)
 Noctes atq̃, dies meditatus plurima secum,
 Ut Regem injustum patrio detrudere Regno,
 Ulcisci sese vindicta posset & aqua.
 Nec meditata animum fallunt. Fortuna rotundo
 Stare globo gaudens, huc se volvebat & illuc,
 Regni inter Proceres: optata occasio venit,

MISCELLANEA.

*Et Regem immitem solio detrussit ab alto,
Iussit & in vinclis totam consumere vitam,
Ipse haeres Regni: Regnoq; potitus a viro est
Ioannes, serie in Regum qui nominis hujus
Tertius horoas priscos virtutibus aequat.*

*Inde videre licet sit qualis Gotthica proles,
Atq; Iagellonica gentis sit gloria quanta.
Non poterant melius duo jungi sœmina virq;
Ambo animis, ambo insignes virtutibus amplis.
Magnus Alexandro majorem non tulit orbis,
Fœmineo in sexu parq; hand fuit ulla Calastræ
Regina, Amazonas qua forti pectore rexit.
Hæc velut Amazonum ter centum millia ducens
Regem illum Macedum fortem metuenda peti vit,
Tanta Virago viro è tanto ut prole auctior esset:
Dux ita Finncorum quondam florentibus annis
Inter tot mundi partes, & Regna tot inter
Sarmatiam petijt, Regumq; è sanguine natam,
Corporis atq; animi decoratam dotibus amplis,
Conjunxit sibi jure tori, ut felicior illa
Viveret, & posset pulcros educere natos.*

*Qualis erat, quantusq; fuit bellator Achilles,
Hectora qui fortem fortis superaverat hostis,
Raptatum bigis, ut quondam, Pergama circum:*

Talis erat, tantusq; fuit pugnacibus armis
 Ortus ab Illustri Lithvana gente Iagello:
 Cum cruce signatis qui praelia maxima gessit,
 Christi adumq; fidem primus suscepit, & omnes
 Lithvanos iussit sacro Baptismate tingi.
 Dux bene de Regno meritus, Magnoq; Ducatu.
 Imperio sub cujus erat Lithvania major,
 Quam quæ restat adhuc Regno conjuncta Polono.
 Sanguine ab illius fuerant longo ordine Reges
 Sarmatiae insignes, nunc Stirps propè deficit ipsa,
 Sanguinis & tanti proles Sigimunde suprema
 Tu restas solus sola restante Sorore.
 Affluat ambobus largis fortuna quadrigis,
 Clara Iagellonica domui ne semina desint.
 Scilicet in natos manant exempla parentum,
 Fortibus eq; viris præstantes Marte creantur.
 Ergo quod es claris Sigimunde parentibus ortus,
 Sarmatiae veterum proles de sanguine Regum,
 Ingenio teneris imitari quos cupis annis:
 Iamq; tibi in pulcro tot lucent corpore dotes,
 Te meritò in tantum venerandi cura Senatus,
 Nobilitas, populusq; omnis, Respublica tota,
 Consensu unanimi per libera lataq; vota
 Adsciscunt Regem, precibus teq; omnibus optant,

MISCELLANEA.

Regalisq; tibi imponunt Diadema coronæ.

Sis felix longa Princeps dignissime vita,
Hosq; tibi ostensos non aversare favores,
Quos tibi in hoc cœtu omnes uno fundimus ore.

Ut te post varios motus, post jurgia multa

Aspicimus latis animis? juvat ora tueri

Rex tua, & alternas audire & reddere voces.

Fallor? an hos vultus Sigimundus Rex tulit olim?

Sic oculos, sic ille genas, sic ora ferebat.

Ergo representas Sigimundum ut corpore Regem,

Sic etiam hunc animo refer, & prestantibus ausis.

Ecce tibi video felix cognomen inesse,

In quamcunq; cadent mundi certamina partem.

Namq; tuus Pater est Ioannes, nominis hujus

Tertius, eximio Regi cui Suecia paret.

Sarmatia in numero Regum tu nominis hujus

Tertius es jam Rex Sigimundus. Primus & alter

Insignes fuerant, nec erat prestantior illis.

Sive fidem, seu quis pacem spectaret, & arma.

Ergo patrem atq; duos Sigimundos tertius altis

Ingenij donis sequere, & vestigia disce.

Sic numerum quemcunq; alium fausto omine vinces,

Oppositus si fortè tibi ternarius exstet.

Dumq; tibi est atas viridi florentior ævo,

Utere consilijs gravium Sigimunde virorum,
 Quos habet hoc Regnum, rerum experientia magna,
 Quosq; acre ingenium exornat, prudentiaq; ingens.
 Antea quod decuit Regem a vo jam graviore,
 Hoc quoq; te deceat teneris florentibus annis.

Apta tibi est atas, magnis & idonea rebus:
 Nam necdum tangis quinti spatia ultima lustris,
 Dum tamen eloqueris verbis tua sensa Latinis:
 Dictio quaeq; fluit puro tibi tincta lepore.
 Quatuor hinc alias bene calles insuper uno
 Ore tuo linguas: res tanto Principe digna.

Perge bonis a vibus Martem conjungere Musis,
 Exemplo veterum, quos saevo Marte potentes
 Non puduit doctos interdum evolvere libros.
 Exemplo est Caesar Romanus Iulius ille,
 Sidera qui norat: volvi duodena per astra
 Qui volvit Solem, sic integer annus ut esset.
 Exemplo & Xenophon, & qui tela inter & hostes
 Mæonij secum divina volumina vatis
 Gessit, & his capite innixus sub nocte profunda
 Incubuit, placidumq; hoc carpsit more soporem
 Rex Macedo, Magnum domito cui nomē ab orbe est,
 Quod decuit Reges olim, summosq; Monarchas,
 Grande sibi hoc multi nunc credunt dedecus esse

MISCELLANEA:

Degeneres, quibus est exosa Scholastica vita.
 At siquidem est studiis major prudentia crescit,
 Omne genus vita sine eis vanum esse putandum est.
 Si spectes bella, et variae certamina pugnae,
 Testes historia, et rerum experientia testis,
 Saepe Duces belli, doctrinae insignis ob usum
 Res magnas gessisse, manum cum saepius alter
 Ingentem glomerans nulla ratione nec arte,
 Exiguo at cuncto fuerit superatus ab hoste.
 Qui venit ex Austro Borealibus obvius auris
 Non bene pugnabit vento contrarius ille.
 Sic septem stellas in Tauri fronte micantes
 Pleiades observa, nec tunc te confer in hostes,
 Taurus ubi exortum occasumque ostendet earum,
 Namque utroque modo pluviasque imbresque minantur.
 Ergo quod Aeneas Vulcania sumsit ut arma,
 In quibus res Italae, et serò fata futura,
 Oceanum et terras, atque alti sidera caeli
 Picula videns, variisque in ferrum incisa figuris,
 Miratur, rerumque ignarus imagine gaudet,
 Attollens humero famamque, et fata nepotum:
 Quid notat hoc aliud nisi verum et Principe dignum
 Officium? qui non praesentia tempora tantum,
 Praeterita autem etiam, et quae credat cuncta futura,

In-

Ingenij totis scrutetur viribus ac vi.

*Hinc igitur fortem Ajacem facundus Ulysses,
 Anbo ubi de Clypeo magni rixantur Achillis,
 Viribus ingenij alter, robore corporis alter
 Illudens tacite, Græcorum astante corona;
 Vult, ait, ut capiat quæ non intelligit arma.
 Arma humanarum speculum referentia rerum,
 Tam varijs cæli & terra depicta figuris.
 Mota Ducum est turba: & quantum prudentia possit,
 Tunc patuit, Procerum tota applaudente corona
 Ipsa viri fortis tulit arma disertus Ulysses,
 Posthabitusq; minis atrox stetit eminus Ajax.
 Ergo dolens, iræ impatiens, passusq; repulsam
 Ut sibi præferri facundum aspexit Ulysssem,
 Ereptosq; sibi speratos vidit honores:
 In sua conversum detorsit viscera ferrum,
 Ferrum non illos portatum munus in usus.
 Iamq; jacet proprioq; suo se in sanguine versat,
 Ille ferox vultu dictisq; ferocior Ajax.
 Exemploq; suo monet omnes, seq; suasq;
 Ut norint vires, contenti & sorte sua sint.
 Sed quid in his moror exemplis? quæ cognita forsitan
 Sunt Sigimunde tibi? nec opus me cuncta referre.
 Et quid opus plura est exempla adducere? multa
 Ob.*

MISCELLANEA.

Obvia sunt passim, ante oculos quoque visa recenter.
 Pallas enim ingenio feliciter omnia gessit,
 Ingenio forti, et superare pericula sueto.
 Præcipue hanc urbem Regni, sedemque Corona,
 Quæ vetus à Craco ducit Cracovia nomen
 Tot contra insultus tormentaque plurima adacta
 Sustinuit Pallas, inimicaque reppulit arma.
 Prasenti que animo tormenta tot anea ademit,
 Prote proque tua pugnans Sigimunde Corona,
 Militiæ Ductor Regno generalis in isto,
 Quo sese insigni Samoscia jactat alumno,
 Pectore quique gerit Martem, ingenioque Minervam.
 Ille triumphales tibi Rex quoque condidit arcus,
 Per Plateas Urbis veterum de more Quiritum.
 Dum tibi in occursum procedunt agmina multa
 Dumque tuam ingrederis cunctis comitantibus urbe.
 En quæ clausa fuit tot mensibus, illa recludit
 Se tibi, te plausu Cracoviaque excipit omni.
 Alba globo mundi insistentis Aquila emicat arcu,
 Atque tibi sese curvato pectore flectit.
 Iamque viri et matres, pueri, innuptæque puellæ
 Lata canunt, Regemque suum te cernere gaudent.
 O fortunatum, Regem quem subditus omnis
 Esse suum agnoscit, cui mœnia cuncta patefcunt.

*Nam cupere invitos populos, invitaq; Regna,
Infelix labor est, nec ab ulla parte beatus.*

*Qui sapis, Et rerum optas incrementa tuarum,
Invitos finito populos, adversaq; Regna
Linque, quid adversis poteris nam pejus habere?*

*Ergo ades Et tantis cunctorum applausibus istam
Accipe fatorum felici sorte Coronam,
Sceptraq; delati Regni Sigimunde capeffe.
Nunc te per tua dona rogo, per Regia sceptras,
Per te, per qui te talem genuere parentes,
Compositis rebus Regni flagrante tumultu,
Sedatisq; malis quibus impia sevit Erynnis,
Sit tibi iusta etiam doctorum cura virorum,
Quis sine non possunt hominum consistere cætus,
Quis etiam nequeunt Mavortia corda carere.
Spreta jacet doctrina: ipsa sine honore vagantur
Aonides passim: nec habent quo munere vivant.
Inde fit ut multi Musis Et Apolline clari
Res varias hominum, Et diversa negotia tractent.
Cum tamen hi possent vel magnum aquare Maronẽ,
Cederet his etiam forsitan Lucretius ipse,
Si suus esset honos, alimenta q; debita Musis.
Quod nisi succurant Regumq; Ducumq; favores,*

MISCELLANEA.

Pristina barbaries doctas prorsum opprimit artes.

*At memini curam Regumq; Ducumq; fuisse
Olim præcipuam, doctas & amore Camænas
Amplecti, & sacros pretio sibi querere Vates.
Augustus Cæsar non tantum rura Maroni
Contulit in Latio, numerari at plurima eidem
Hinc atq; hinc jussit, vitæ quæ postulat usus.
Hinc opus eximie præclarum Æncidos illud
Non tantum Latij scripsit Maro magnis in oris,
Ast & in externis regionibus, otia quando
Secessum & petijt, dulces mutavit & auras.
Ergo illum vidit scribentem Sicelis Ætna,
Ætna jugis summoq; eructans vertice flammæ.
Vidère hunc Siculi populi Calabrig; frequenter,
Quos, sua scripta premens, vitam finiverat inter,
Hinc sua Parthenopen transferri jusserat ossa.
Sint Mæcænates, & erunt Sigimunde, Marones:
Sint Mæcænates, & erit Lucretius alter.*

*Sed bene erit Musis doctas quando excolis artes
Rex ipse ante alios. Vivas Rex optime Regum,
Nestoreos annos: magni ad fastigia Regni
Evectus fausto totum duc fidere vitam.
Nec moveare animo, quod primo in limine Regni,
Subq; ipso adventu vario discrimine volvi*

*Multa vides, seu sic mundi jam pœna requirit,
 Sive mali quid restat adhuc, quod cernere tempus
 Dat nondum: duris tua sic exercita rebus
 Virtus immenso innotescet clarior Orbi.
 Quicquid erit, causa bonitas, Et mens sibi recte
 Conscia, pugnabunt pro te, rectoq̃, bonoq̃.*

*Lectus es expleto cum Cynthia fulgeret orbe,
 Solq̃, ubi magnanimi pressisset terga Leonis:
 Ecce urbem ingrederis plena sub tempora Luna,
 Regia sumpturus delati insignia Regni,
 Quando Sagittarij tensum Sol dirigit arcum.
 Quid signet fortis Leo, quidq̃ sagittifer ipse,
 Obscurum nulli: Victorem signat uterq̃,
 Ergo te injustis si quisquam offenderit armis,
 Ille tibi victus verso det terga Caballo,
 Quadrupedumq̃, volans tibi concidat agmen equo-
 At nova ceu cœlo cum lucet Luna sereno (rum.
 In se cornua agens, augetq̃, augetur Et unâ,
 Paulatim Et crescit, donec totum impleat orbem.
 Sic quoq̃, cresce tuis donis, Sigimunde, tot amplis,
 Cresce, tuisq̃, ausis animum præstantibus imple,
 Nec minue, aut auge Regni magis incrementa.
 Ut tua sic tandem Virtus totum impleat orbem.*

*Vive Iagellonica gentis spes sola, perenni
 Flore reflorescens longaeva in secula vive. DE*

MISCELLANEA.

DE MONSTROSO PARTU DIE XVIII

Aug. Anno 1595. in districtu Ascheradensi Livonia ultra Duhnensis in lucem edito: Et de rebus

quæ præter naturæ ordinem fiunt,

DISCURSVS

Ethicus, Physicus, Historicus.

ad

ILLVST. MAGNIF. ET GENEROSOS DNOS TRIVM PRAESIDATUM in Livonia, Vendenſis, Dorpaten. Parnovien. Præsides: nec non Arcium in eadem Provincia

Capitaneos, & universam trium Nationum

Nobilitatem; tum &

SPECTABILES NOB. CLARISS. ET

Prudentissimos Civitatis Rigen. Metropolis

Livoniæ & aliarum Civitatum Magistratus.



Ut mundo immundo impendent immitia fa-
Peccatis accita Et dio Numine laſo: (ta

Aut Deus, ut discant homines reſpiſcere tandem,

Præmonet, obqꝫ oculos exempla horrentia ponit.

Ecce ſibi natura ſuam formamqꝫ decusqꝫ

Detrahit, Et toto tuncatis corpore membris,

Humanas turpat cunctas in imagine partes.

*Conf. infra
lit. 71 et 72*

Descriptio
môstrofi par-
tus.

*Diruta qua jacet Arx Livonidos Ascheras ora,
Non procul hinc distat casa quaedam rustica: in illa
Nata est in lucem (atq; utinam non nata fuisset).
Partu infelici proles monstrosa puella.*

Caput horri-
bili forma,

*Namq; caput rationi in quo sedemq; locumq;
Affixit Deus, á falso ut discernere verum*

Supercilia
nulla.
Nullæ palpe-
bræ.
Nulli oculi.

*Possit homo, totum hoc toto mutilatur in orbe,
Horribili forma. Frons plana ubi tangit ocellos,*

Locus dextri
oculi.

Nulla supercilia hîc apparent, palpebra nulla:

Ambo oculi sed enim concreta pelle teguntur,

Non secus atq; solent nasci sine lumine talpa.

Dexter ubi est oculus, cernendi magna cupido

Intus agi visa est. pellis concreta sed obstat,

Papilla ex oculi medio ne mittat in auras

Locus finistri
oculi.

Visivos radios. Vestigia nulla sinistri

Luminis apparent: sed frons contermina malis.]

Auriculæ par-
væ.

Sic parvæ auriculæ, ut vix possint esse minores.

Nasus nullus.

At cribrum nullum, non ulla cacumina nasi:

Foramen in
loco, ubi na-
res.

Parte ima solùm, qua nares sunt, ibi hiatus

Intrat in os imum magnus, vastumq; foramen.

Supra foramē
trifolium cars
neum.

Inde triplex folium veluti supra hocce foramen]

Nasi pro more appensum volat inconsueta.

Lingua divi-
sa & affixa.

Lingua haeret medio divisa, & limite tanquam

Distincta in geminas partes, affixaq; ad imani

MISCELLANEA:

*Gingiva carnem. Supremi intusq; labelli
 Non est contiguus nexus qui jungat utraq;
 Mandibulam, sed enim veluti dens extat utraq;
 Mandibula intersecta: ex cujus fine vel ossis,
 Vel dentis magni cernuntur signa futuri.
 Concauus interno fornix ubi inesse palato
 Suevit, hic est fissus, vacui & quasi sola cerebri
 Tecta offert, quadamq; ipsum transire palatum
 Intus sanguineo trabs visa est tincta colore.
 Editur huic proli nullus sonus aut ploratus,
 Sed saltem ex imo suspiria pectore tracta,
 Tristis & informi deductus anhelitus ore.
 Maternas nequit hac proles monstrosa papillas
 Sugere, nutritur peregrino at lacte petito.
 Plus solito crescit more: Omnia membra videntur
 Augeri citius. manus attamen utraq; cunctos
 Concretos digitos habet, una pelleq; tectos,
 Et saltem unguiculi digitorum in fine videntur,
 Ordine concreti, quos fas diducere non est
 Ipsa pedum amborum talis quoq; forma videtur,
 Glutine ceu digiti compacti, & pelle ligati.* (go

*Hoc plasma est prolis monstrosa: hac tristis ima-
 Quam coram aspexi, hisq; oculis membra omnia vidi,
 Quamq; novi Oppiduli (faxit Deus, urbs ut id olim*

Cu.

Dens ab u-
 traq; parte
 mandibulae.

Palatum in-
 terius fissum.
 Hiatus in te-
 stom Capitis
 vacuum.
 Sanguinea
 trabs per pa-
 latum.
 Nullus plo-
 ratus.
 Suspiria con-
 tinua.
 Nulla suctio
 materni la-
 ctis.
 Magnū mem-
 brorum in
 brevi tempo-
 re incremen-
 tum.
 Digi- manu-
 um concreti.
 Digi- pedum
 concreti.

*Curetum fiat) mirata est civica turba.
 Res Et in ambiguo fuit, an Baptismate tingi
 Debuit hoc monstrum. Tandem genitoribus hujus
 Injunctum est miseris, ne vitam abrumpere tentent,
 At foveant potius, dum fata id vivere linquant.*

Discurfus
 Ethicus, five
 Mythologia,
 monstrosi
 partus,

*Vos arcanarum quibus est abscondita rerum
 Sensa datum nosse, hac animis evoluite vestris.
 Non sumo officium mihi nunc Interpretis amplum,
 Pauca tamen dicam: venerandis plura relinquam
 Discutienda viris, sacri custodia Templi,
 Et quibus est miseri concredita cura popelli.*

Politici sta-
 tus forma,

*Uivimus extra omnem morem, rationis egentes,
 Consilijq; inopes, Et jure Et lege carentes.
 Inde intus vacuum caput est. extrinsecus autem
 Formam habet horribilem: Cum nolint recta videre
 Mortales miseri, proniq; in de via semper.
 Rectum oculum natura tegit cute, quamlibet intus
 Salvum atq; incolumen, Et cupientem cernere in
 Luminis at levi vestigia nulla supersunt. (auras:
 Dum datur, Et licitum est, conemur tollere pellem
 Obducentem oculum dextrum, intus seq; moventem:
 Ne miseri laevo jam dudum lumine cassi
 In densa capta mentis caligine simus,
 Et reliqua usura privemur lucis Et aura.*

MISCELLANEA.

*Audimus quia nil, monitis obſtamus & aquis,
 Monſtroſa proli auriculas natura puſillas
 Aſtriſctasq; dedit; Patulas habeamus ut aures
 Oremus cuncti, & Numen cœleſte precemur.
 Non fruſtra deſunt nares. odor ille ſua vis,
 Quo mentes hominum unanimis fragrare deceret,
 Concordi ſtudio pietatis, ſparſus in auras
 Talis odor vacuas abit. at diſcordia ubiq; eſt.
 Naribus hinc ergo exeſis, labroq; revulſo
 Antrum ingens patet, & lacero lis exiſtat in ore
 Hoc ſupra folij triplicati carnea maſſa
 Pendula, ſeq; movens huc atq; huc, ludicra quædam
 Senſa hominum triplici cenſe pendentia taxat:
 Pendula ſpes ſed enim dubia eſt: huc fluctuat atq; huc.
 Inde duas lingua in partes diſviſa, ſed ipſi
 Gingivæ affixa, & non mobilis, ut ſolet eſſe,
 Neſcio quid tecti notat: aut vinclo ora ligata
 Glutinis arcani: aut nolentem cedere mentem
 Sede ſpei à fixa. Sed linguam limes ut ipſam
 Tranſit, & affigit gingivæ: Copula linguæ
 Haud ſecus unita in geminas ſecta omnia partes
 Diſidet, & Fato fieri bene talia dicet,
 Spe niſi vincatur triplici. Deus qui ſtat utraq;
 Mandibula in rupta, duo concurrentia ſignat*

Crimina: Avaritia est unum: Invidiaq; secundum:
 Hec nequit alterius sortem perferre secundam,
 Vixq; tenet lacrymas, cum nil lacrymabile cernit.
 Illa autem juncta huic expleri dum nequit, ad se
 Obvia quaq; rapit; dum non habet obvia, tandem
 Se morsu interno absomit. Suspiria crebra
 Quod trahit hic partus monstruosus, forte futuros
 Ingemit eventus: non fugitq; ubera matris,
 Supremam obtruncam gingivam, & vincula lingua;
 Lac ingestam illi peregrinum alimenta ministrat.
 Christe omen triste hoc, talemq; avertito casum,
 Ne patrijs esca patria careamus in oris.
 Quid digiti concreti uno omnes ordine? quamvis
 Sanguine concretus populus sit: si tamen index
 E digitis, digitiq; alij cuncti ordine, ab una
 Contigua pelle obducti sint, atq; ligati,
 Non bene consilium quisquam monstrabit, iterq;
 Nec tutò incedet, nec certus stabit, & ibit
 Planta pedum, cujus digitos diducere nescit.
 Querere non opus est, num sacra fontis in unda
 Debeat aspergi monströse proles Imago.
 Quæstio jamdudum talis discussa videtur,
 Sacrificiq; vetant illos Baptismate tingi,
 Tetra quibus forma humanam formā exiit omnem:

MISCELLANEA.

Ut pote si genitus capite est quis fortè canino,
 Aut alia specie brutis animalibus apta.
 Contra autem quando est hominis structura Cima-
 Arbitrio fati mutilata at pleraq; membra, (go,
 Non vetat hæc ratio sacro fonte lavari,
 Quòd quasi spe quadam expectant meliora parentes.
 Extremum haud queras. Cur hoc natura paravit
 Fœmineo in sexu Monstrum? Matre edimur omnes,
 Patriaq; est cunctis Mater: miserabilis ergo
 Effigies patriæ sexu patet in muliebri.

Hic etiam status est, hæc Religionis imago:
 Capti oculis, lingua scissi, lacero ore, labrisq;
 Sæpe odio alterius, male suadaq; ambitione
 Ex alijs alia inventis inventa novamus.

Pace ô Cygnæi vestræ quos semper amatos,
 Semper honoratos (pietas cen poſcit) habebo,
 Sit mihi fas casus actarum evolvere rerum.
 Vestræ puer teneris sum castra secutus ab annis,
 Vos sequor, atq; sequar, mihi dum per fata licebit,
 Liber homo at cum sim, liceat mihi libera fari.

Nonne ubi Religio à Romana sede recessit,
 Romana Imperij assensu, Procerumq; Ducumq;
 Facta fuit fidei forma, Augustana vocata,
 Augusta siquidem sub te, pie Carole quinte,

Ecclesiastici
 Status forma.

Sub Carolo
 quinto Cæ-
 sare, duplex
 tantum Rel-
 ligio fuit ad-
 missa.

*Concessa est illis qui deseruere Papatum.
 Religio binis tunc stabat partibus: Una
 Pontificis fuerat: Sed erat dicta altera Cygni.
 Quàm longo à forma hac disceditur intervallo?
 Quamq; Augustana est fidei nunc discolor usus?
 Quamq; tui, Cygne, ingenij monumenta premuntur?
 Successere alij Illyricis Regionibus orti,
 Ingrati Cuculi, & Galli, Sturniq; loquaces,
 Tum, qui fœtida habent malè olentis nomina campi,
 Quiq; dedere ansam sparsa per Regna Chymara,
 Quam pius extinxit validis Orechovius armis,
 Russia quo claro quondam gaudebat alumno.
 Quiq; Vros fortes inclusos rupibus altis,
 Vrorum & socios antiquo fœdere junctos,
 Credere dum cogunt secum omnes, armaq; sumunt,
 Ipsi acie in prima stantes primi occubere.
 Tum quidam igni voma cudentes arma sub Ætna,
 Pluribus ut pugnent, quàm pugnare priores,
 Quosq; referre mora est, & quos memorare mole-
 Post tua fata tui Comites hi, Cygne, relictì, (stum.
 Officij immemores contra te brachia tollunt,
 Mutuaq; ingeminant emissis praelia libris.
 Sed quia concretis digitis calamus malè stringunt,
 Monstruosa ut prolis truncata expressit imago,
 Haud*

Post Augu-
 stanæ fidei
 Religionem
 multiplex li-
 bertas Reli-
 gionis,

Stanislaus
 Orzechovvs;
 ki Ruthenus
 scripsit librū
 contra Stan-
 carum, cui ti-
 tulus, Partus
 Chymaræ.
 Zvingliani,

Theologorū
 certamina,

MISCELLANEA.

*Haud inferre ictus possunt, quibus occidat hostis,
Nec bene iter monstrant, nec cernunt qua via vincat.
Credo equidem si num Academica secta vetusta
Viveret in tanta doctorum lite virorum,
Dogma suum, in mundo cuncta esse incerta, probaret.*

*Vos o Imperij procures, vos cogite tandem
Concilio doctos, concordescq, esse iubete.
Ni faciant; trahet altam res Germana ruinam,
In sua quando movet conversas viscera rixas.
Si verbosarum discors concordia Legum
Dicitur, Et concordatur discordia Legum:
Cur non scriptura concors discordia sacra
Redditur? Et Christo sub Iudice concordatur?
Fata vetant: prohibet rerum confusus Et ordo
Cogere Concilium, retrahit sua quemq, sequela.
Quin Et paulatim doctorum copia defit,
Quando Scholis, doctisq, viris alimenta negantur,
Exigua aut dantur, non ut vita exigit usus.
Namq, Scholis dederat qua quondam larga vetustas,
Hac varijs di visa modis tenet ordo profanus.
Inde schola intereunt, doctorum hinc deficit agmen:
Defectum hinc error subit: erroremq, ruina.
Altera sic tandem pars vires sumet eundo,
Palantesq, animis, distractosq, undiq, membris,*

Doctorum
virorum ino-
pia.

Scholarum
ruina.

*Qui (velut hoc Monstrum) lacero sunt ore, labrisq;
 Seq; ipsos perimunt, rixis per mutua factis
 Incertos, & certantes discrimine nullo,
 Indoctosq; alios, alios rerum omnium egenos,
 Ante oculos ponens consensum, premiaq; addens,
 Rursus in antiquum paulatim impellit Ovile.*

*Hæc ego, plura alij forsan, majoraq; in isto
 Invenient monstro. Satis est mihi, pauca notasse.*

*Nunc agite & vestro partum hunc exponite sensu,
 Quicunq; ingenio, ingenua sive arte valetis,
 Et rerum abstrusas causas, secretaq; multa
 Abdita in occulto natura nostis, adeste,
 Occultamq; hujus monstri perquirite causam!
 In nova mutatas meministis corpora formas,
 Ceu sunt mutata ter quinq; volumina formæ,
 Mirum opus, & rerum variarum indagine plenum.
 Cur natura suam mutarit sepe figuram*

*Dicite: cur Niobe in saxum mutata sit olim?
 Inq; homines tunc versa etiam durissima saxa?
 Curq; Lupi speciem induerit Rex ipse Lycaon?
 At post Diluvium ingentem Pythona creatum,
 Straverit innumeris cur Dolius ipse sagittis?*

*Fontibus é Sophiæ sunt hæc deprompta, notantq;
 Propria natura. Non naturalis at ordo*

Discursus
 Physicus de
 rebus natura-
 libus & non
 naturalibus.

In Meta mor-
 phosi corpo-
 rum, doctrina
 occulta.

Vide Natæ
 Comitæ in
 Mythologijs.

Omnia ex re-
 bus quæ præ-
 ter naturæ

MISCELLANEA

Gignere qua solet interdum, & producere in auras,
Hac signant, & habent eventus omnia certi,
Ætherijs sive illa plagis videantur in altis,
Sive homines inter diverso sidere natos,
Suntq; ea vel lati, vel tristis nuntia fati.

cursum sunt,
vel in cœlo
vel in homi-
nibus accidunt:
Et sunt vel
bona vel ma-
la.

Sic stella illa fuit cœlo non condita in alto,
Orbis ab exortu, non hac erratica stella,
Fixa neq; hac fuerat, sed fati numine missa
Quæ nati Reges Christi ad cunabula duxit,
Signavitq; viam, peregrinis præviaq; iovit.
Omen erat faustum humana stella illa salutis,
Nulli visa prius, neq; post apparuit ulli.

Stella non
naturalis o-
minis bona,

Sic Luna opposita in Solis cùm plena videtur,
Non facit Eclipsin Solis. Conjunctio tantùm,
Quando inter terram & Solem Luna exstat, eodem
Nodo dependens, Phœbeum lumen opacat.
Ergo quòd expletum complerat Delia ut orbem,
Solis in oppositu plena extitit, aureus autem
Sol fuit obscurus crucifixi tempore Christi,
Præter naturam fuit obscuratio talis.
Hæc tamen in letho tristi dedit omina leta,
Victa ubi Mors morte est, Mortemq; voraverat ut

Eclipsis non
naturalis.

Si fas humana est cœlestibus equiparare, (Mors.
Et si ficta licet veris componere rebus,

Omina in
hominibus
bona,

Quan-

Quandoquidem occultè fictis veracia subsunt,
 Nec frustra Heroas olim veneranda vetustas
 Patre Deo genitos, homine aut ex Matre putavit:
 Sic præter rerum seriem quoque parvulus olim
 In cunisque, jacens geminos Tyrinthius angues
 Obliqua invidia immisos Iunonis iniqua,
 Compressit manibus, Iove natum sequè probavit,
 Et puer, & plenis postquam maturuit annis.
 Sic Scandri begi, genitus cum matris ab alvo
 Effet, erat forma ensis dextro impressa lacerto,
 Qualem vix melius potuisset pingere Pictor,
 Historia est testis verissima, testis Epyrus.
 Militis invicti hoc omen signumque fuisse
 Exitus ostendit. Non hoc pugnacior alter
 A Mahometigenis patriam defendit Epyrum,
 Christicolasque omnes vicino limite junctos.
 Victor erat semper, moriens quoque vicerat hostem
 Consilio, exhaustis jacuit cum viribus ager,
 Nomine & audito Scandri begi hostis abibat.
 Si que duos tales tunc Europæa tulisset
 Terra viros, ultrò Scythicas remeasset in oras
 Turcus atrox, versisque doleret Turcia fatis.
 Ordine naturæ parientis talia quanquam
 Majora extiterint: tamen omen latum habuerunt.

Omen in
Hercule,

Omen in
Scanderbego

MISCELLANEA.

*At contrà é cœlo ut gutta cecidère cruenta,
Sanguinolenta seges per camposq; extitit, inde
Tristis & infauſto commiſſa eſt omine pugna,
Captus ubi eſt pacis Dux, abs te, Carole quinte,
Albis & Hispanis victus se ſubdidit armis.*

*Sic longi ſpecie ſlagri ſlagraſſe Cometa
Viſus erat quondam, totumq; arſiſſe per annum,
Omnia cum ruerent paſſim in Livonide terra,
Cum Paſtore ſuo Crucis Ordo geſſit ut arma,
Nobilitasq; fuit ſtudia in contraria ſciſſa.
Hinc anſam arripuit ſilvis egreſſus ab altis
Moſchus, & heu longos bello deſeruiſt annos,
Cade replens terram, & vaſtans cultoribus agros.
Hunc ita graſſantem ſua ſed quoq; fata manebant.
Septimus à decimo (memini) nunc vertitur annus,
Solis ab exortu Borealem extenſus in Arcton
Arſerat ut cauda, atq; ingenti mole Cometa.
Hungaricis Stephanus tunc Rex accitus ab oris,
Omnia vaſtantem Moſchum in Livonide terra
Repreſſit tandem, & victo terram abſtulit hoſti.
Omina ſed linquo ætheria é Regione petita,
Qua fuerant belli, & magnarum nuntia rerum.
Accedo partum monſtroſum: Nonne ſub ipſum
Tempus, ubi variam paſſa eſt Livonia cladem*

T

*Omina in
cœlo mala,
Pluvia ſang-
uinea Anno
1547.*

*Cometa.
Anno 1557.*

*Cometa An-
no 1577.*

*Bellum Regis
Stephani cõ-
tra Moſchum
ab Anno 1579
uſq; ad Annũ
1582.*

*Omina in
hominibus
mala.*

Ag-

Anno 1570
Monstrum
Rigæ natum.

Discursus hi-
storicus de
monstroso
partu.

Anno 1573.
Monstrum
parisijs natū.

In quibusdā
mundi parti-
bus quidam
communiter
monstrofi na-
scuntur
Gellius lib. 9.
Cap. 4.

Nature mi-
racula in se-
xus humani
mutatione.
Plinius lib. 7
Cap. 4.
Licinius Mu-
tianus lib. 6.

Aggeribus cincta inter magna Suburbia Rige
Natus erat gemino capite infans: ventre sed uno:
Quatuor at manibus, pedibusq;: ani exitu at uno.
Huic simile est Monstrum natum, cum Carole nonne
Regna gubernares Gallorum: Sequana id, Urbsq;
Parisiarum ingens aspexit. Venter ut unus
Sustinuit geminum caput: haud secus unica Reges
Terra ubi habet geminos, nulla est concordia terræ.
Organa natura namq; haud sibi congrua, signant
Discordem populum, & distractas undiq; mentes.

Sunt tamen & quedam quæ naturaliter extant:
Uno, cen fama est, Arimospos lumine nasci,
Montibus in Scythia extremis. Capite absq; vicissim
Esse homines, oculos utrosq; in pectore habentes,
Inversasq; pedum plantas natura quibus dat.
Quin ultra Indorum terras quedam esse feruntur
Hirtæ, atq; in toto plumata corpore gentes.
Omnia at hæc populis illis communiter insunt:
Rara autē inter nos quæ sunt, ea Monstra putantur.

Consul ubi Crassus, Consul Longinus & essent,
Casini in puerum Virgo est conversa repente:
Hunc deportari puerum mox iussit Aruspex.
Quin & Arefcentem visum Licinius inquit,
Nomine Arefcentis qui sumto, rupsit: at inde

Barba viro crevit, ducta est mox uxor eidem.
 Sic quoq, Marcello quondam sub Consule, factus
 Vir fuerat quidam ex vera muliere, Spoleti.
 Mira refert Scriptor quoq, Lusitanus Amatus,
 Oppido in Esguerra quandam vixisse puellam,
 Cujus erant orti clara de stirpe Parentes.
 Dicta fuit (scriptum velut est) Pacheca Maria:
 Attigit ut virgo hac illos jam nubilus annos,
 Prima quibus mittit muliebris menstrua sexus,
 Pro primo effluxu emisit virgam illa virilem,
 Intus inhaerentem, latitantem totq, per annos,
 Tuncq, loco solito exstantem. Sic facta fuit Vir.
 Qui sacra respersus aqua, Manuel fuit inde
 Dictus, hic extremos exin peragra verat Indos,
 Dives opum & factus patrias remeavit ad oras,
 Coniuge cum ducta reliquumq, exegerat ævum.
 Fallor? an Androgyni quondam portenta vocati
 Inter delicias hominum quoq, sæpe fuerunt.

Sed quid in Exemplis moror? omnibus omnia re-
 Qua naturali non fiunt ordine, subsunt: (bus
 Seu bona seu mala sint, à fati Numine missa.

Monstrum igitur patulas quod nuper venit in au-
 Preter naturam fataliter arbitror ortum, (ras,
 Atq, aliquid secum trahere auguror insperati,

Epin. part. 8
 Aphor. 45.
 Livius lib. 4.
 Sec. Bel. Pun.
 Vide Historiā
 Amati Lusi-
 tani.

Virgo 16 An-
 norum emissā
 ex utero vir-
 ga virili mu-
 tatur in virū.

Causas hujus
 miraculi na-
 turales recē-
 set VVejerus
 in lib. de
 Præst. Dam.
 4. Cap. 24.

Hermaphro-
 dyti.

*Quod natura diu meditata huc usq; sub umbris
 Occuluit densis, & adhuc tegit abdita sensa.
 Nec me objecta movent Physicis nitentia causis,
 Quod fortè obtigerit matri miserabile visum,
 Tunc quando prolem imperfectam gessit in alvo,
 Atq; ita tetram animo conceptam impresit Idæam
 Masse utero inclusa, & formanti jam sua membra.
 Quasita à multis, nil se vidiſſe ferebat
 Aspectu horrendum, aut monſtroſum: conſtitit autē
 Plenos eſſe omnes formatos turpiter artus.*

Quæſtio de
 imaginatione
 muliebri.

Concluſio
 admonitoria
 de confi-
 rando hoc
 monſtro nato

*O vos quotquot in hac eſtis Livonide terra,
 Quosq; triplex una conjunxit natio ſede:
 Tot quia propoſui exempla hinc atq; inde petita,
 Congrua natura quæ ſint, quæ congrua non ſint,
 Omina quæ bona ſint, mala quæ ſint omina rerum:
 Nunquid adhuc Monſtrum vel caſu creditis illud,
 Vel defectu aliquo natura, vel genitalis
 Seminis ex culpa nuper veniſſe ſub auras?
 Creditis huic Omen nullam fatale ſubeſſe?
 Corpus erat plenum huic, mutila autem ſingula mem-
 Nec ſubitò extinctum eſt, ſed vixit, tertia donec (bra,
 Hebdomas elabens vitæ ſuſpiria clauſit.
 Vim tenet occultam hoc tempus, vimq; exſeret ex ſe,
 Securis nobis, & nil curantibus iſta.*

Dent

MISCELLANEA.

*Dent Superi uno omnes ut convertamur amore,
 Noſtraq; mutantur meliori corpora mente.
 Namq; diu rerum nequit hac ſubſiſtere forma,
 Inſpiciſcite, hanc propiusq; animis expendite veſtris.
 Inſpiciſcite, & lacero conferte per omnia Monſtro.
 Dumq; ſonant paſſim hinc atq; hinc fera bella per
 Conferte inter vos dubijs de rebus: in altis (orbem,
 Lumina veſtra auras attollite, dum datur, & dum
 Tempus adhuc reſtat: concordες eſſe ſtudet
 Corpore in unito: lacera haud diſtractaq; membra,
 Unanimi at ſenſu in ſe concordantia habet.
 Omina monſtroſi ne vilipendite partus.
 Omini adeſt numen, nec temnite in omine numen:
 Conſulite at nobis noſtrisq; nepotibus olim,
 Ne quod adhuc reliquum eſt illud perdamus & om-
 Sicq; futura malis pejora prioribus exſtent: (ne.
 More Phrygum ſerò poſt cladem tunc ſapiemus.*

*Dij prohibete minas Dij triſtem avertite caſum:
 Et triplicem unanimi conjungite pectore gentem,
 Comuni ut patria, & comuni habitemus arena:
 Cuncta mala in melius Dij commutare poteſtis.*



DAN. HERMANNI

DE CERTAMINE INTER VR-
sum & Aprum, in quo Aper victus occu-
buit; Anno 1592. Mense Decembri-
ad

ILLVSTRISSIMVM DOMINVM
Dn: Ioannem de Zamoscio: Regni Poloniae
Cancellarium Suprem: & Exercituum
Generalem &c.



*Um nix alta jacet glacialis tempore Brumae,
Ursus in obstruso latitabat maximus antro.
Hic hyemis partem speluncis transigit atris,
Immotusq; loco plantarum extrema suarum
Sugit, & hunc illi victum natura ministrat
Mense quoad Martis liquefacta calore cadat nix,
Silvarumq; comas, & tectas detegat herbas.
Tunc Ursus rursus spelunca prodit ab alta,
Et victum gaudet sub aperto querere caelo.*

*Tali igitur casu cum Sus silvestris ad antrum,
Livonum in silvis ubi Kuia propinquat Ovesto,
Pervenisset, humum solito de more momordit,
Disjecitq; ni vem, & gratam sibi quæsit escam.*

Ur-

Vrsi natura
tempore hy-
berno.

Aper casu ad
antrum Vrsi
pervenit.

MISCELLANEA.

Ursus in assuetæ requiæ turbatus ab Apro
 Non tulit hoc: vastoq; foras egressus ab antro (hoste
 Fertur Aprum contra, & magnus magnum impetit
 Mole valens Ursus membrisq; ingentibus: alter
 Dente potens longè exstante oris parte ab utraq;
 Aeris & ambiguo gliscit certamine pugna
 Mutua, sparsa pedum motu nix impedit ambos,
 Nec secus ac campo certatur pulverulento.
 Nam modò Aper dente, & magno impete fertur in
 Et tanquã facili in gyrum conversus habena, (hoste,
 Serotat huc atq; huc, aditum queritq; nocendi.
 Mox at ubi sese alias Ursus tollit in auras,
 Ingrediturq; bipes dentatum & circuit hostem
 Callidus, observans qua possit vincere parte:
 Tollit se arrectum quoq; Sus sivestris in alta
 Saltibus, & dentes huc illuc vibrat acutos.

At tandem ut nimis gyris, & saltibus, Aprum
 Esse fatigatum videt Ursus, tergaq; dantem,
 In terram pedibus fixis, & corpore prono
 Occupat huic tergum, raptumq; prioribus aliè
 Tollit humo pedibus, portatq; & fortiter angit,
 Pectus Aprî in nodum constringens, donec in auras
 Faucibus elisis vitam cum sanguine sudat.
 Tali olim amplexu manuum Herculis occidit atrox

Ursus contra
 Aprum egre-
 ditur.

Pugna inter
 Urum &
 Aprum.

Ursus Aprum
 fatigatum
 complexu
 strangulat.

Ca.

Cacus, Aventina timor atq; infamia silva.

*Sic etiam Augusti quondam Electoris in Aula
Dum varijs Proceres spectaclis tadia fallunt,
Pugna fere similis visa est: sed dispare casu,
Nam Leo magnanimus dum forte pugnat in Ursum,
Supra Ursum saliens immania terga prehendit,
Et dorsi spinam victu discerpfit hiante:
Sed simulac tergo decussus decedit alto,
Ursus in extremo positus discrimine vite,
Ante suam mortem ad pugnam redit, atq; Leonem
Corripit in nodum complexus, & angit inhaerens,
Spiramenta anima dum fracto in gutture clausit.
Sic Ursus magno moriens animum abstulit hosti:
Sic cecidit Leo: Sic cecidit simul Ursus & ingens.*

*Ursus Aprum
strangulatum
in nive reco-
dit, & abit.*

Ursi calliditas

*At contra in pugna hac victo Apro maximus Ur-
Exultat victor, portatq; ingentia membra (sus
More hominis gradiens bipes, Aprum deniq; casum
Non procul á spatio certaminis in nive condit.
Hinc abit, atq; aliud silvis sibi querit in altis
Tutius hospitium, quod semita nulla viaq;
Inveniant, nec quod Venator possit adire.
Namq; loco motus semel, illud deserit antrum
Callidus, observans nequis vestigia pressa
Insidias struat huic, medioq; occidat in antro.*

Hae

MISCELLANEA.

*Hæc meus ut vidit quidam de montibus altis
Vectus equo servus, præda gavisus opima
Advolat, atq; nivis congestum mole sepulcrum
Disjicit & magnum, quod adhuc à cade tepebat,
Tollit Aprî corpus, meaq; intra tecta reportat.*

Aper cæsus
inventus.

*Grates Urse tibi pro me certamina tanta
Quando peregisti, atq; epularum lauta parasti
Fercla mihi. En coctis pariter nunc vescor, & assis
Carnibus illius magni Aprî, qui mihi nuper
Vastavit fundos, & largos frugis acervos.
Ut caro distincta est tenui pinguedine sparsa?
Mollis, & in gustu suavis. Caro talis inesse
Nulla solet porcis quos cura saginat herilis.
Certè Aper apparet te fortè filigine tantum
In campis vesci, in silvis radicibus, atq;
Herbarum folijs, & odoris caulibus uti.*

Caro Aprina
qualis sit.

*Abstineat tamen, exiguo tesumat & usu,
Cujus iners stomachus sumtas malè digerit escas.
Sic video Medicos præscribere. Prisca sed ætas
Aprum præcipuis lautum numeravit in escis:
Tum quòd Aper rarus decoret convivia rara,
Tum quòd Aprina caro bene cocta, aspersaq; vino,
Si modicè sumas, benè nutriat. Omnia in usu
Sic bona sic mala sunt: in abusu pessima cuncta.*

Caro Aprina
debili ventri-
culo noxia.

Z

Hinc

Juvenal. Sat. 1

*Hinc Vates Satyra luxum castigat acerba,
Romulidumq; gulam perstringit, dum sibi totos
Ponit Apros, animal propter convivia natum.
Crudum alter Stomacho Pavonē in balnea perians,
Natura ignarus, mortem inter prandia canat.*

Experimentū
contra sang-
uinem coagu-
latū. & Pleu-
ritidem.

*At cui spissus inest concusso in corpore sanguis,
Aut cui Pleruritis latus imum pungit acuta:
In modico potura suram dentis Aprini
Sumat, uterq; ager magnam sciet inde medelam.
Talis enim rasura coagula sanguinis imo
Corpore dissolvit, lateris lenitq; dolores.
Testes sunt Medici, atq; ipsa experientia testis.*

*Quicquid Aper de te Medicorum sentiat ordo;
Res bene nunc cecidit, cadat & sic sepius opto:
Scilicet ingenti quod nuper stratus ab Urso
Tecta mea intra sti comedendum teq; dedisti.*

*Urse tibi rursum grates ago: copia quod si
Fortè tui dabitur mihi: dulces tunc tibi saltem
Urse pedum plantas abscindam: haud suavior illis!
Est cibus: his vescar, reliquam carnemq; relinquam:
Inde tibi toto detractam corpore pellem,
Quando hyeme externas proficisci cogor ad oras,
In volvam pedibus, frigusq; hac pelle repellam.
Urse vale interea, mihi plures offer & Apros.*

Urse pedum
plantæ esu
suavissimæ,

AD

AD DEVM OMNIPOTENTEM
pro omnibus Corporis atq, Animæ bene-
ficijs GRATIARVM ACTIO.

Anno 1595.

DEO UNI ET TRINO DE-
DICATIO.



Criptorum chorus optimis Patronis
Consuevit sua dedicare scripta,
A quibus capiat sui laboris
Fructum, præmiolumq; Dicator.

Sanctæ, individuaq; Trinitati,
Quæ Patrona meæ salutis una est,
Has grates ego dono. Pro labore
Quæ tu dona, Deus, meo rependes?
Si clemens mihi eris, Deus, meisq;

Peccatis veniam dabis, tuoq;
Me cùm tempus erit, sinu repones,
Majora haud cupio obtinere dona.

Annus præterit, ut meæ salutis
Incertus fueram, Poëmaq; istud
Inceptum medio in labore liquit
Mens confecta mei dolore morbi.

Sumebam calamus manu, sed omnes
Vires ingenij fuere fractæ.

Donec ipse Deus meamq; dextram,
Rursus ingenium meumq; rexit.

Perfectum hunc igitur, Deus, laborem
Strenæ sume loco, fac ut novumq;
Nulla labe notatus exigam annum,
Et nunquam mea mens tibi repugnet.

Hoc sacrificium, Deus, tibi do:
Cor fractum offero, Spiritumq; mœstum.
Tu mundum mihi corq; Spiritumq;
Da rectum Deus: & tibi placebo.

AD DEVM OMNIPOTENTEM GRATIARVM ACTIO.



*N*unc surge o mea mens: Anima o mea surge,
In sublime vola cælum, radiantiaq; astra (Deiq;
Reple laude Des: nunc surge, & carmine dignas
Funde Deo grates: cuius clementia finem
Non habet. En orbem complevit Cynthia quintum,
Ex quo diversos afflicto in corpore morbos
Sustinui, exhaustis propè cunctis viribus ager,
Vlla nec in membris pars exstitit integra sanis.

Scili-

Scilicet ut toto peccata in corpore regnant,
 Mensq; adversa Deo: sic mutua praelia miscent
 Viscera sese inter vitalia corpore in imo.
 Nam quia ventriculi fractus calor haud bene summas
 Escas digestit, lecur hinc quoq; fecit alentis
 Sanguinis haud multum: Chylusq; impurior imas
 Venit ubi ad partes calidis a renibus ustus
 Lithiasin peperit, vesicam obstruxit & ipsam.
 At Renum adversa splen qui regione locatur
 Letitia sedes bene cum valet: ager at idem
 Tristitia fomes cum sanguine abundat adusto,
 Vicinum inflatus stomachum, Diaphragmaq; totis
 Flatibus implevit, cerebri qui summa petentes
 Culmina ubi ratio est hominis, similisq; Deo mens,
 Turbavere animum maestum, noctisq; soporem.
 Quid facerem? auxilium divinum inquirere prima
 Cura fuit, Medici auxilium fuit altera cura.
 Lenia praemitto, quae cruda incidere possunt
 Et fluida efficere, Hippocrates ceu praecipit auctor.
 Talia iter sternunt humoribus eliciendis.
 Hinc utor potu qui bilem educat amaram:
 Bile laboravit nam primis corpus ab annis,
 Atq; fuit varijs mea vita obnoxia morbis,
 Quos tamen auxilio divino atq; arte fugavi.

Una parum effecit quoniam sed potio, sumo
 Te quoq; mixturis Hamech Confectio multis:
 Posse etenim humores te novi expellere auctos.
 At siquidem humores' atri fuligine densa
 Sursum exhalabant, Besoar lapis optimus ille,
 Indorum in Capri stomacho qui nascitur imo,
 Attritus bibitur mihi parvo sumtus in haustu.
 Pessima materies collecta é corpore nondum
 Ire tamen voluit, subter Diaphragma latere
 Visus adhuc fomes mihi, qui de parte sinistra
 Sape ciet flatum, quo cor mihi triste micabat,
 Principium vite Cor. Ergo protinus utor
 Dulcis aqua labro duodenis manè diebus,
 Fernelio monitore: Aperit ventremq; porosq;
 Corporis hoc labrum, atq; emollit viscera cuncta.
 Iam magis atq; magis stomachi natura resumptis
 Viribus incepit melius consumere sumta.
 Restabant flatus, qui circum tempora & aures
 Membranam feriendo intus, peperere susurrum,
 Quem neq; Syrupi capitales tollere, Bolus
 Nec potuit sumtus trahere alto é vertice, quanquam
 Infitis vis illi pituitam educere crassam.
 Defessus tandem medicamina plura reliqui,
 Expendens propius graviores scilicet annos,

MISCELLANEA:

Maturumq; ævum. Undecim confinia lustræ
 Namq; ferè tango: potior pars estq; caduca
 Acta mihi vita: taliq; atate labascunt
 Languidule vires hominis, roburq; vigorq;
 Et naturalis sensum calor interit intus.
 Cuncta tamen fovet ipse Deus, producere vitam
 Ille potest solus: Solis cohibere volantes
 Ceu potuit currus, jussitq; alta equora stare.
 Ille potens, Deus ille meus, me surgere fecit,
 Et jussit meliora malis sperare peractis.

Hunc ego dum vivā, dum Spiritus hos reget artus
 Laude canam merita, patrātem ingentia mundo
 Passim miracula, & clementer cuncta foventem.

Hunc lauda ò mea mens: vitalem luminis usum
 Qui mihi concedit: qui matris ab ubere raptum
 Me puerum teneris hìc atq; hìc fovit ab annis.
 Prussia Masovia vicino limite juncta,
 Parvus ubi fundos humectat Nida paternos,
 Me genuit puerum: prima hìc fundamina jeci
 Artibus in doctis. te Mons hinc Regie adi vi,
 Bregela quem geminis opulentum circuit undis.
 Inde Deo Duce sum longinquas missus in oras,
 Musarum sacra castra sequens. Qua spumifer Albis
 Leucorcam aggeribus vallatam praterit urbem,

Qua

Quaq; Argentinam Rhenus præterfluit, alta
 Turris ubi summæ attingit vertice nubes:
 Idem Rauracis Basileam ubi transit in oris,
 Et qua Danubio Ingolstadiæ cingitur amni,
 Qua sitaq; Austriacæ sunt propugnacula Vienna.
 Hic ego vixi olim Musarum cultor, & Aula
 Cæsareæ addictus servus, Quod mille pericla
 Morborum evasi, per tot discrimina rerum
 Quodq; frequentavi Regales sæpius Aulas,
 Moschica quod Regis Stephani sum castra secutus,
 Hujus & obtinui in me signum insigne favoris,
 Tum quod ago senior canos nunc molliter annos,
 Per spicuoq; habeo faciles in carmine Musas,
 Muneris omne Dei est: Deus hæc mihi cōtulit unus,
 Præsidium vitæ, & rebus solamen in arctis.

Hunc lauda ô mea mens, cujus sub numine vivunt
 Omnia, totius quæ machina continet orbis.
 Hoc sine nemo perit: pilus hoc sine nec cadit ullus
 Vertice de capitis. Vitali lumine cassi
 Hoc mandante iterum surgunt, vitæq; fruuntur.
 Membra potest solus putrefacta hic, aridaq; ossa
 Extinctorum hominum vivis circumdare venis
 Sanguinis, & carnem & pellem superaddere fibris.
 Quis putet? En nuper morbo vexatus acerbo

Extenuatus eram per totos corporis artus,
 Laxaꝫ erat cutis absumpta de carne, videbam
 Iuncturas sola cute tectas, ossẽꝫ ab imo,
 Quod sacrũ appellant, femur & crura agra cavata,
 Nunc tamẽ accrescunt rursus omnia membra, calo-
 Agnosco stomachi meliũs quã sue verat antẽ (remꝫ
 Escas concoquere, & membris partire vigorem
 Quãꝫ priũs cerebro fuerat speculatio demta
 Fumorum ascensu ex multo, magnoꝫ, susurro:
 Ecce mihi ingenij talis vis alta vicissim
 Redditur, & repetit Phœbeam in pectore flammam.
 Nuper & ut dextro pede fossam intrare sepulcrum
 Visus eram, at supra tumulum pede stare sinistro:
 Semisepulta Deus sic membra retraxit in auras,
 Longiũs atꝫ mea spe vitam ducere iussit.
 Quos ego non memini Iuvenes, florentibus annis,
 Atꝫ, etate pares mihi, forti occumbere in ævo?
 Ipse autem fragiles qui gesto corporis artus,
 Sospes adhuc vivo, jucunda vescor & aura.
 Sic Deus infirmis operatur in artibus, omnem
 Spem contra humanam, & Parcarũ numina contra.
 Gratia Christe tibi: qui fracto in corpore vires
 Sternis, & attollis rursus: tibi gratia Christe,
 Da precor, ut possim numerum prænosse dicum

*Christe mea vita: sciat & mea mens homo quando
 Non ero in immundo mundo amplius, huncq; relin-
 Meq; parem cælo, supraq; altissima dulce (quam,
 Astra tibi psallam carmen, quo Regia tota
 Personet ætherea, Angelicus quodq; audiat ordo.*

*Interea quodcunq; meos accedet ad annos,
 Totum hoc Christe rege, ut discam tibi vivere soli,
 Atq; mori discam in vera pietate fideq;.
 Effice, ut extremi cum venerit hora dici,
 Hoc iterum surgam tibi corpore, cinctus & ista
 Pelle mea, Electos inter te Iudice ponar,
 Et capiam æterna cœlestia gaudia vita.
 Utq; sibi effosso Pelicanus pectore vitam
 Sanguine vivifico pullis & morte suadet:
 Scitq; velut Phœnix senior se morte renasci,
 Sponte sua quando supposito se cremat igne,
 E cinere ut Phœnix oriatur posthumus alter,
 Præsciis & mortis Cygnus cœn sua via cantat:
 Sic me morte tua, sic sanguine pascito Christe,
 Mortuus ut vivam, in cineremq; redacta vicissim
 Membra mea exsurgant redi vivas posthuma in au-
 Utq; Olor, ante obitū mea sic mens dulcia cantet. (ras:
 Quem Christus verus Pelicanus sanguine pascit,
 Ille velut Phœnix & Cygnus finiet ævum.*

Non

Non equidem semper victurum hîc, sed moriturũ
 Me scio: si tamen est forsân tua sancta voluntas,
 Magne Deus, jubeas duras mihi parcere Parcas,
 Longius & pensum fugitiua extendere vita,
 Quo tibi quoq; meis possim seruire propinquis
 Contra hostes, qui multa mihi clàm damna precan-
 Cumq; ævi tandem fuero satur, effice Christe (tur
 Clementer, placidè ut moriar sub imagine somni,
 Tela metus nulla experiar, nullumq; dolorem.
 Quod si fortè tibi visum, ut prior orbe recedam,
 Et vita hîc sociam, & mihi junctos sanguine linquã,
 Sis Deus illorum Tutor: concordibus omnes
 Fac vivant animis, & dulci pace fruantur.
 Sat mihi velle tuum Deus est: tua sancta voluntas
 Fiat; in hac ponit qui votum, haud fallitur unquam.
 Castra valete: valete fora: atq; negotia cuncta
 Hactenus expertus qua sum: juvat ultima tandem
 Tempora tranquillo traducere suaviter ævo,
 Inq; Deum solum cunctas defigere curas:
 Concessiq; ævi reliquum sic ducere tempus,
 Esse domo in Domini ut possim, dum vita manebit.
 Fas sit & interdum tractare negotia si qua
 Sustineant valida non fracto in corpore vires,
 Interdum & liceat cultos in visere campos,

*Semine & in terram tamulato exempla videre
 Alterius vita, quæ terra exsurgit, & alti
 Summa petet cæli, atq; æterna luce fruatur.
 Ut surgit semen, sic surget & altera vita:
 Semen enim vitæ est hæc præsens vita future.*

REVERENDISSIMO ET IL-
 lustrissimo Domino, Dno. Petro Tilizki,
 Episcopo Culmensi, Regni Poloniae Vicecan-
 cellario, cum Serenissimo Poloniae Rege
 Sigismundo tertio in Regnum
 Sueciæ proficiscenti

Anno 1598.

VOTVM.



*Vi Regem Stephanum cum Moscho bella
 Proq; suo populo pugnante fortibus armis, gerentem,
 Per loca inaccessa, & per inhospita lustra secutus
 Tilicius fuerat, Secretaq; Regis habebat
 Pectore in occluso: idem te quoq; Rex Sigimunde,
 Auctus ubi est titulis, geminis & honoribus auctus,
 Per varios casus sequitur terraq; mariq;
 Dum Sueonum populos studia in contraria scissos,
 Et patrij Regni solum petis optimus Hares.*

Er-

MISCELLANEA.

Ergo mea faciles mihi nunc accurrite Musæ:
 Felicio Comites este: Omnipotensq; rogate
 Numen, ut hunc saluum ducat, saluumq; reducat
 Sarmatiae Regno. quem, dum per fata licebit,
 Semper honoratum (sic virtus poscit) habebo.
 Nam veluti primis Pietas hunc iussit ab annis
 Prisca sequi veterum fidei vestigia Patrum:
 Sic ubi maturum gravior pervenit ad ævum,
 Dona tria hac illum, Pietas, Virtusq;, Laborq;
 Aliiùs evectum majores sumere honores,
 Inq; Senatorum fecerunt esse corona.
 Ardua res, Regni ViceCancellarius ampli:
 At quantò gravior cura est, tanto est quoq; major
 Gloria, de Regno bene, de populoq; mereri.
 Ecce suos in te, ViceCancellarie, cuncti
 Desigunt oculos: latatur Natio triplex,
 Livones inter post Moschos inde repulsos
 Vivere conjunctim quæ sede assuescit eadem.
 Terra ferax frugum Culmensis sperat, Optat
 Prasule te deinceps majores edere fructus,
 Sive fide è sacra, sive è tellure paratos.
 Vive igitur longa Prasul dignissime vita,
 Et cum Rege tuo feliciter ito, redito.
 Iamq; vale: hocq; meum clementer nunc cape Votù,

Dum tibi gratabor versu meliore re verso.

*At tu Rex Regni flos, & spes magna Poloni,
Atq; Iagellonica stirpis suprema Propago,
In quam solam omnis domus inclinata recumbit:
Sume animum, & fortis præsentes reprime turbas]
Exortas scisso in Regno, dum sævit Erynnis,
Æmulus & latè vires extendere tentat.
Mens tua mens recti sibi conscia, jusq; fidesq;
Pro te pugnabunt: contra arma rebellia nunquam
Successus habuere bonos. Exemplum referre
Longa mora est: Sunt exemplum memorabile sævi
Anguipedes illi (gens quondam fœda) Gigantes.
Qui fera bella Iovem contra ausi ferre, volebant
Montibus excelsis summos superaddere montes,
Per vius ut fieret congestis molibus æther.
Iamq; altum immenso imponebant Ossan Olympo,
Pelion inde Ossa, qui vertice tangeret astra.]
Ast ita dum rutilum magno conamine cælum
Scandere nituntur, cœlesti Numine laeso,
Fit fragor, erumpunt jaculati é nubibus ignes!
Anguipedes contra, & montes, labor irritus omnis
In ventos abiit, diri stratiq; Gigantes
Occubere omnes sub montibus interruptis.
Exitus hic horum qui contra Numina pugnant.*

MISCELLANEA.

*Sic etiam Phaëton currus auriga paterni,
Dum contra Solis praeceptum laxat habenas,
Alta volens: medium nolens: extrema petensq;
Miscuit ut totum flammis Solaribus orbem,
Fulmine percussus Iovis Auriga altus ab alto
Corruit in praeceps, & magnis excidit ausis.
Sic alij atq; alij per sepe cupidine rerum.
Non concessarum divinitus, interiérunt.*

*Namq; Magistratum qui contra surgit, is ipsum
Ferre Deum contra praesumitur arma nefanda,
Qua Deus irarum flammis & fulmine sternit.*

IN ILLVSTRISSIMAE FAMILIAE RADZIVILORVM INSIGNIA,

иѣтъгнзиз Ethica.

ad

*ILLVSTRISSIMUM, ET HEROICÆ
indolis Principem Dn. Christophorum Christ. F.
Palatidinem Vilnen.*



*Vicina picta triplex rubeo venatica cam-
Radzvilæ signat stemmata clara domus. (po
Hæc quia gens verus est famam venata perennem,
Et bello pariter claruit, atq; toga.*

Ceu

Ceu plenis oculis Solem Iovis Aspicit Ales,
 Nec cadit hæc morbo, nec cadit hæc senio.
 Sola fames sed enim necat hanc: Sic vivida Virtus
 Non obit, at pleno lumine summa petit.
 Frangitur haud morbo, senio nec languet oborto.
 Marcet, ni quod agat semper habere queat.
 Indefames fomes velut est Virtutis, amorq; :
 Hoc natura Aquilam fomite servat, alit.
 CHRISTOPHORE Ô Princeps heroo sanguine na-
 Ista tuæ gentis stemmata quando vides: (te,
 Majorum ante oculos tibi pone exempla tuorum,
 Multos ex illis quos imiteris habes:
 Vc Patrem imprimis cui quondam Moschica turba
 Obstupefacta suo cum Duce terga dedit.

IN INSIGNIA CIVITATIS
 RIGENSIS.

Transversæ claves, & Porta; Insigne Rigense est;
 Prima via hoc portu quòd referata fuit.
 Insula quando dedit prima fundamina templo,
 Mœniaq; hoc jussit condere Duna loco.
 Cur rubet æratus Clypeus? quia sanguine, & ære
 Hanc Urbem cives constituere suo.
 Da Deus, ut sonet hîc tua laus: Concordia crescat
 Civica: terrarum publica stetq; salus.

INSCRIPTIO ARCUS SEV
FORNICIS, AQVAE INTRA

Mœnia Rigensia, & aggerem intro-
ducendæ causâ exstructæ.

In Kyding

MAjores positam cinxerunt mœnibus urbem,
Altus & inductis agger obitur aquis.
Majorum exemplo nos seræ posteritati
In commune bonum tale paramus opus.

IN AQVILAM ALBAM
REGNI POLONIAE
INSIGNE.

IN rubeo Scuto Iovis Ales pingitur alba:
Explicat hæc alas parte ab utraq; suas (ortum
Forſan utrumq; latus, Boream, nunc monstrat, &
Suspectumq; Ales signat utrumq; locum.
Cernere Regnicolas belli flagrantæ tumultu,
Idq; quod á tergo est, idq; quod ante, decet.
Quid rubor in Scuto? cruor est. Sic sanguine Reges
Pro lege atq; suo pro grege bella gerunt.

DAN. HERMANNI

LIVONIAE AFFLICTAE

ad

SACRAM REGIAM MAIE

statem, Ordines Regni Poloniae

Magniq; Ducatus Lithvaniae



SUPPLICATIO.

*Anc afflicta nimis Livonia mitto salutem
REX SIGISMUNDE tibi, & vobis Proceresq;
Consiliū magnis Regni de rebus habentes, (Ducesq;
Imperio acciti: quos siue Polonia fortis,
Siue etiam Regno Lithuania juncta Polono
Suspicit, atq; alto virtutibus aequat Olympo:
Has lacrymas vobis Livonia mitto profusas,
Vos mihi vos rursus speratam afferte salutem.
Consulte in medium, & lapsis succurrite rebus,
A populum vestrum iusto defendite bello.*

*Cernitis ut surgant diversis partibus hostes,
Sarmatiam contra, & subjectas huic Regiones?
Solis ab exortu, insidijs instructus & astu
Moldavus hostis adest, Regnum infestatq; Polonum
Hunc licet oppositis vicit Zamoscius armis,
Et tota jussit Walachorum excedere terra:*

Te.

Tecta tamen superest ceu conspiratio quedam
 Quae jacet interdum, adjutisq; repullulat ausis,
 In commune malum, in Regniq; pericla Poloni.
 Alter at à Borea Sueonumq; egressus ab oris,
 Unde salus nobis Et pax speranda fuisset,
 Occupat Estones, inhiat Livonibus inde,
 Successusq; urgens, Arces atq; oppida Regis
 Marte vel arte capit Quis enim bella inter Et arma
 Legem habet? Et dolus an Virtus, quis in hoste requi-
 Hunc hostem talem, semperq; in utrumq; paratū (rat?
 Nos pauci dubia frustra oppugnamus arena
 Non tali auxilio, quale est, non milite parvo,
 Tempus eget: summis bellandum est viribus ac vi:
 Ut facienda via est, procul hinc abigendus Et hostis.

Ergo agite ô Regni Proceres, succurrite Regi:
 Ferte citi auxilium: date tela, intendite nervos.
 Sunt vobis vires, sunt nescia cedere cuiquam
 Pectora, sunt animi, Et rebus spectata juventus,
 Nec se Sarmatiae jactabit vulnere quisquam,
 Si modò sit, quae dat magnum, Concordia, robur.
 Concordes vos esse decet: Concordia parvas
 Auget opes: magnas at opes discordia frangit.
 Inclyte REX in te Livonia pono salutem:
 Auxilium à vobis Regni Proceresq; Ducesq;

Deserti optamus Livones omnium egeni.
 Ne nostra in vanos abeant vota irrita ventos,
 Nosq; anima viles, deserta afflictâq; turba,
 Aut triste exilium fortunis omnibus orbi,
 Multaq; diversis patiamur tristitia in oris:
 Aut numero exiguo, congressuq; impare in hostem
 Pugnantes, passim campo sternamur aperto;
 Effice REX, vosq; ô Proceres, salvate ruentem
 Livonum terram, jamq; antea plurima passam.

Sanguine nobis cum hanc patriam rapuistis ab ho-
 Nunc quoq; præsentem ereptam servate periculo. (sic;
 Inde bona causa & di vino Numine freti
 O animo magno, & præstantes Marte Poloni,
 Vosq; horum socij Lithvano sanguine creti,
 Omnes illustres clari virtutibus omnes;
 Sarmatia & Sueonum Regem, quem vivida Virtus
 Et Pietas decorant, cœu cœlo Luna sereno
 Cum fulget nitida, & nocturnas discutit umbras:
 Hunc vestrum Regem patrio quoq; sistite Regno.
 Rigaq; dum stabit fossis atq; aggere cincta,
 Riga ornamentum terra Livonidos unum,
 Naviferis dumq; hanc Urbem Duna alluet undis,
 Atq; hinc effusus Boreale intrabit in Æquor:
 Semper honos, vestrumq; decus, laudesq; manebunt.

H E.

MISCELLANEA.

P HEDERA LUMINANS

*P*ostquam á tempore recuperata Livonia, tàm sub
 diuvo olim Rege Stephano, quàm sereniss. Rege Sigis-
 mundo III, hætenus labore & virtute sua florem ac-
 quisivisset; tandem oborta tempestate inter agros,
 fructus, & diversas arbores suas vastatas doloris sui
 guttas ex surculis concussis expressas, in hoc flebile
 carmen convertit; & ne folijs decussis, frondibus suc-
 cisis, & radicibus eversis, omni succo & nutrimento
 sibi per hostem detracto senescens exarescat, Sereniss.
 Regi Dno. suo clementiss. humilimè supplicat.

MEDITATIO

Militis Christiani cordati, & simul pij:
dedicata

SERENISSIMO, POTEN-
 TISSIMOQ; PRINCIPI ac Dno. Dno.
 SIGISMUNDO tertio, Regi Poloniae & Sueciae &c.
 nec non ejusdem Reg. M^{tis} Supremis Exercituum
 Regni & M. D. Lith. Ducibus, Equitum,
 & Peditum Praefectis, Centurionibus, alijsq; Militibus,
 Sac. Regiae M^{tis}, & Reip. communi in bello
 Livonico operam militarem navantibus.



MILES loquitur.

Unt tria, quæ de te, magni Rex maxime mū-
Summe Deus, summa speq; fideq; peto. (di,

I.

Iustitia
militaris

Ne sitiam Spolia innocuo de sanguine raptæ:
Sontis & insontis sit mihi lex posita,
Parcere subjectis, & debellare rebelles,
Principis officium nobile semper erat.
Religio Patrum quæ sacros struxit in usus
Templa, Scholas, fundos, dilacerare scelus.
Vastare agricolas, miscere incendia passim,
Omniaq; in cinerem vertere tecta, nefas.
Fœmineo in sexu vim casto inferre pudori
Ne mea mens ausit, tu prohibeto Deus.
Non me diuitia, non me spes improba nummi,
Contra te jubeant castra nefanda sequi.
Sed pro Rege meo in causa dum milito iusta,
Dulce sit in bello vivere, dulce mori.

II.

Mors
militaris

Siq; mori certum sit, det mihi gloria finem:
Sit mihi cor præsens, absit inersq; timor.
Ibo omnes contra qui miscent fasq; nefasq;,
In Regemq; audent bella parare suum.

MISCELLANEA.

*Quam mente ô miseri pugnabunt? Rege relicto
 Castra quibus placuit nunc aliena sequi?
 Conscia mens culpæ injustis timet omnia in armis:
 Nulla sibi rectè conscius arma timet.
 Una salus bello, mihi sit, præstantibus ausis
 Vivere, vel lato vulnere posse mori.
 Sit vir, non puer imbellis: sit fortior heros,
 Qui me lethali vulnere sternat bumi.*

III.

*Da Deus ut moriens victo palmam assequar hoste,
 Equæ mea celebris morte triumphus eat.
 Exanimum corpus, sine vita, & triste cadaver
 Non canibus, rapidis non sit & esca feris.
 Sed socios inter casos & mille meorum
 Corpora, sit tumulus, sit mihi terra quies.
 Inflictoq; fluens è vulnere sanguis odoras
 Ex terra violas proserat, atq; rosas,
 Hoc versu pictas. Hic militis ossa Poloni,
 Et, pro Rege suo quæ tulit, arma vigent:
 Posteritas canat hæc, Animam sed Christe receptam
 Aeterna facias prosperitate frui.*

Sepultu-
 ra mili-
 taris.



DE

DAN. HERMANNI

DE LIVONIÆ STATV

instabili, ex fundamentis

Philosophicis.



Vòd Livonia seculis retrò actis
Multùm floruit, ORDO fecit ille
Vnitus velut unione quadam
Status duplicis, hunc regentis Orbem,
SACRI scilicet atq; SECVLARIS.
Pro Christo CRVCIS ORDO bella gessit.
Per hunc Nobilitasq; crevit olim,
Armorum intrepido & frequente in usu.
SACER vota precesq; fudit ORDO
Diligentior, ad Deiq; cultum
Gentes transfudit. Ast uterq; ut ORDO
Ille Bella, sed hic Preces reliquit
Negligentior: Ecce mox ruina
Secuta est, periit Statusq; uterq;.
Excusso ORDINE sacra sunt profanis
Communita, simulq; priscus ORDO
Martis languit. Ac quidem videmus,
Haud quaquã tamen ORDINEM obtinemus
Post rerum metamorphosin secutam.

Ex

MISCELLANEA.

Ex causis quibus orta cuncta nam sunt,
 Per causas quoq; cuncta stant easdem.
 A causis procul at sumus vetustis,
 Ad causas neq; fas redire priscas,
 Aut perdifficile est, Statu hoc manente
 Qui confusus ubiq; nunc habetur
 SECVLARIBVS in SACRISQ; rebus.

Vide Livo, videte Regna causas
 Propter quas ruitis. Videte num sit
 Concors unio Christianitatis,
 An Concordia sitq; Nationum.
 Armorumq; videte num sit usus
 Qui quondam fuit: & patebit inde
 Ortus Interitusq; causa Rerum.
 Dum Discordia regnat, estq; pulsa
 Terris Iustitia, alma Charitasq;
 Scissa Religione dum laborat:
 Dumq; ad principia illa non redimus,
 Per quæ nobilis ORDO militaris
 Et RESPUBLICA Christiana quondam
 Vires sumsit eundo, floruitq;,
 Terrarum instabilis Status manebit:
 Gens gentem premit, inq; Bella surget.

DAN. HERMANNE

DE EXPUGNATA
VVOLMARIA.



Ortè mea nuper monui dictante Camœna
Ut Regina avium niveis quæ venit in alis
Sarmatiae è Regno, numeroſo milite cincta,
Subjicerent ſeſe Volucres, Livonide terra,
Ne quicquam in nidis latitantes Numina contra,
Quas Aquila Accipiter prædator nuper ademit.
Dicebam: Volucres tandem reſipiſcite, tandem
Diſcite perfidiæ veniam ſperare rogando,
Dum locus eſt venia, & Iovis ales mitior extat:
Ne comites ejus Simſon, Lupus, & Crocodylus,
Atq; alij plures muros perrumpere ſueti,
Cum nidis veſtris evertant funditus omnes.
Accipitrem ô Volucres ſcitis ſuper alta volaſſe
Æquora, in ingenti diſcrimine voſq; relictas.
Incipite in voſmet tandem deſcendere, & illud
Dedecus, & maculas, quas veſtro crimine veſtris
Rebus inuſiſtiſis meliori pectore ſumpto
Eluite, & vobis veſtrisq; Nepotibus olim
Conſulite, inq; viam converſa mente redite,
Et pennis Aquila veſtras conjungite pennas.
Hæc ego Regina Volucrum præſente monebam.

Ta.

MISCELLANEA.

*Talia fundebam turbato pectore vota,
 Quae dium audiuit votis tractabile Numen,
 Ergo ubi Lithuanas Iovis Ales cecit in oras,
 Ingenio clarus sed Belli clarior usu
 Falco Aquila Ductor, nova quo Zamoscia gaudet
 Et fossa, & muro, praecelsaq; aggere cingi,
 Invasit Nidum, Gavia prope flumina structum:
 Hunc contra Bellatores insurgere iussit,
 Praestantes omnes & servo Marte potentes.
 Iussa citi peragunt. Magno ruit impete Simson,
 Aerea cui facies latum facit ore foramen,
 Fumantesq; globos jaculatur murmure magno.
 Huic fratri juncta est bello metuenda Virago,
 Oppugnare viros, atq; expugnare parata.
 Hinc Lupus in sylvis Moschorum ingentibus ortus,
 Livonum quondam prado, & populator agrorum,
 Et qui nomen habet Laceri, laceret quia cuncta.
 Ponè Lacerta subit, sinuatq; volumina cauda,
 Squamiger & serpens, Crocodylusq; hinc maculosus.
 Hi, pluresq; alij revomentes ore globorum
 Vim magnam, cunctis adnixa viribus ipsum
 Perfidia Nidum rumpunt, terebrantq; cavantq;
 Unda omnes ruere, & vomere omnes tela videres.
 Undiq; lata fenestra & pervius undiq; Nidus*

Factus ubi est, rumpunt aditus, & milite complent
 Ala Aquila ni vce: quarū unum oppugnat ut agmen
 Hostem intra murum, tormenti concidit ictu
 Ille heu Magnanimus Ruthveno è sanguine miles,
 Terra Caledonijs quem quondam enutrijt oris,
 Marte virum genitum, & clarū Ma vortibus ausis:
 Occubere alij quoq; primo in limine pauci

Fortunati omnes: pro Regni Rege Poloni
 Dulce mori fuerat quibus, & pro laude perire:
 Vobis parta quies: & laus, & fama perennis:
 Quoq; eritis tumulo quaq; in tellure sepulti,
 Pax ibi sit, vestro vigeantq; è sanguine flores.

At non turbatus Ruthveni funere miles
 Acrior insurgit, vim major suscitāt ira:
 Invaditq; Urbem. Hic vento fugit ocyor omni,
 Et sese Nido hostis claudit posteriore.
 His miser è latebris imitatus rursus Olympi
 Fulmen, & ejaculans (sed frustra) tela globosq;
 Ostensis tandem signis dum dedere sese
 Cogitat, & veniam pariter vitamq; precatur,
 Exire est jussus, posita cui mitior ira
 Dux Belli summus sedata mente pepercit,
 Militibus reliquis vitæ concessit & usum,
 Atq; potestatem, quo vellent, liquit eundi.

MISCELLANEA.

*Quos Oſtrorogius comes eſt comitatus euntes
Magno animo comes, & claris Illuſtris in armis,
Ut tuti poſſent tranſire per agmina Regis.*

*Hæc ad Volmariam: cui nec ſuccurrere viſus
Accipiter, nec prædonum, viſi antè, manipuli.
Volmara jam cecidere, cadent & mœnia plura.
Conſcia mens ſceleris premit omnes, frangit & bonũ
Fruſtra intentatas vano conamine vires
Sæuromatum in turmas, ſtantes dura omnia contra,
Non ſecus ac rigido ſtat Saxum immobile Ponto.*

*Facta via eſt: ſatis felicibus ite feroci
Marte ſati Heroës, quos ſive Polonia fortis
Sive etiam Regno Lithvania junctæ Polono
Edidit, atq; alas Virtutum expandere juſſit,
Proq; Sigismundo Rege hoſtes tendere in omnes,
Pro Rege inſigni cui nemo è ſemine cretus
Audeat heroæ contendere munere mentis.
Cui Pietas animo, cui Virtus ore relucet,
Non ſecus aureolo ac ſcintillans gemma monili.*

*Ergo Duces Belli quò vos vocat inclyta Virtus
Ite atq; ulterius veſtras extendite vires,
Pro Lege & grege decertantes fortibus armis.
Regis cauſa bona eſt: TANDEM BONA CAUſA*

(TRIUMPHAT.
EPI.

DAN. HERMANNI

EPITHALAMIVM

In honorem nuptiarum,

Virtutum, doctrinæ, & ingenij laude
præstantissimi viri, Dñi. THOMÆ RAMI,
Rigeñ. V. I. C.



Sponsæ eius lectissima virginis
ANNÆ, Amplissimi & Clarissimi viri D.
NICOLAI EKII, Reipub. Rigeñ.

Consulis dignissimi Filia.



ANNATHORO Thoma dum jungitur Ekia Rami,
Ambo Oleæ ramo similes sunt. Ramus Oliva,
Pacis est signum: sæcunda ut floret Oliva,
Sic ambo in pace & sæcundo suaviter ævo
Tempora consumant, nullis obnoxia rixis.

Ipsa viro ante oculos virtus occurset, eundem
Excitet, ad casus ut sit constantior omnes,
Quos incerta globo Sors qua stat vecta rotundo,
Suppeditat variè, & nunc hûc, nunc se rotat illûc:
Tribus immiscens lata, & lugubria latis.

Ergo velut ramos altas attollit in auras
Quercus, & ad versis stat contra flamina venti,
Mole immota sua, densis immotaq; ramis:
Sic, Thoma, ramus sis tanquam quercus, ævum

MISCELLANEA:

Si qua tuum forsan fortuna injuria vexet.
 Exemplo Socer esto tibi: constantia mentis,
 Nesciaq; in duris frangi patientia rebus,
 Quem magnū faciunt: dum tempore tempora cuncta
 Temperat, & casus prudentior excutit omnes:
 Stans contra adversos, velut arbor quercea, ventos.
 Ille suam natam tibi nunc, charissime Thoma,
 Fœdere conjugij conjungit: Cura parentum
 Quam jussit teneris pietatem discere ab annis
 Instruxitq; pijs & castis moribus, ipsi
 Grata Deo ut summo, grata & mortalibus esset.
 Scilicet in natas manant exempla parentum,
 Utq; Deum Mater, sic matrem nata sequetur.
 Gratulor ergo tibi de tali, Sponse, puella,
 Utq; tibi, Sponseq; tuæ feliciter istud
 Conjugium cedat, votis ardentibus opto.

Hactenus ingenuas, primis florentibus annis,
 Artes sectatus, diversa Lycea Scholasq;
 Sponse peragrasti, teq; Heidelbergæ forensi
 Versantem in studio tota trieteride vidit.
 Non ibi in obscura latuisti absconditus umbra,
 Quin luce in clara doctorum turba virorum
 Congressu ingenio tecum est: te solvere jussit
 Implicitos legum nodos, perplexaq; sensa,

Prompt-

D A N. H E R M A N N I

Promptus eras cunctis, & respondere paratus.
 Inde tuo ingenio applaudens Academia (velles
 Si modo) te dignis titulis ornare volebat.
 Nec tibi defuerat magnarum occasio rerum.
 Verum habet ipsa suam taciturna modestia laudem:
 Teq; ipso contentus eras, contentus ut es nunc.

Ergo dum patriam venisti rursus in urbem,
 Te quoq; amat patria, & primores urbis, & Ordo
 Civicus, atq; omnes consanguinitate propinqui.
 Inde fit, ut claris tibi virgo parentibus orta,
 Iuncta sit, hisq; tuis thalamis bene quisq; precetur.
 Quin etiam ipse Hymen præcinctus tempora myrto,
 Concelebrare tua venit spectacula pompa,
 Atq; Facem portans flagrantem, præviis omnes
 Antei, inq; Face inscribit memorabile dictum:
 V T F A X C O N I U G I I S I C F L A G R E T M U T U A F L A M M A .

Hac satis scripsisse mihi, quem Febris iniqua
 Vexat, & ingenij prostratum exhaurit acumen.
 Plura alij scribant. Quod restat at, optime Sponse,
 Fide Deo, tua cantus agas, aliena relinquo,
 Dissimules, & erunt tibi si qua ferenda, labores.
 Assidueq; Deum tua voto in cuncta vocato:
 Sic tibi conjugium hoc fatis felicibus ibit,
 Sic dabit oranti, Deus optimus, optima quaque.

EPI.

MISCELLANEA.

EPITAPHIUM, ANNO 1594

ab ipso auctore graviter decumbente ex-
structum, & post ejus obitum in Chartophy-
lacio repertum. quod ad sepulchrum
suum erigi, his verbis jam tūc
mandavit:

*Hæc quando Dei Voluntas sive nunc, sive deinceps
ita statuet, ad posteros extare debebunt
monimenti loco.*



Hic jaceo Daniel Herman de gente Borussia
Natus, ubi patrios Nida pererrat agros.
Erudijt puerum Argentinæ Ludus; at Albus
Mons Iuvenem expolijt; Cæsaris Aula virum.
Hinc cupidum plures me rerum discere casus
Dantiscum voluit Regia castra sequi.
Hæc sequor: atq; Urbis commissa negotia tractans
Civica, militibus sapiùs æra fero.
Inde ubi Victori Stephano Livonia celsit,
Pulsus ab hac terra Moschus & hostis erat:
Me quoq; Rex inter Livonos vivere jussit,
Contulit & studijs prædia larga meis.
Hic igitur vixi: Conjux mihi ducta q; Rige est
Vrsula Krögero Fœmina patre lata.

Dd

Mo.

D A N. H E R M A N N I

Moribus excultis, pietate & prædita multa,

Inq; meos nutus officiosa fuit.

Qui nos concordēs vita conjunxit in ista,

Iungat in extremo nos Deus ille die.

Me tandem Riga aggeribus vallata recepit,

Atq; mihi requiem præbuit, & tumulum.

Inveni portum: Spes, & Fortuna valete.

Inveni in Christi gaudia viva sinu.

Absolvi miseræ tandem ludibria vitæ

Expertus mortis vulnera: Vivo tamen.

Vivendo didici, didici moriendo, voluptas

Quanta sit in solum Spem posuisse Deum.

Nimirum requie Christi mihi sanguine parta,

Perfruor, & Spes est nunc rata facta mihi.

Vivite felices, quotquot didicistis, amici,

Quid prosit, soli fidere posse Deo.

Vixi, & quem dederas cursum mihi, Christe, peregi,

Nec mihi Vita brevis, nec mihi longa fuit.

Danielis Hermanni Niedburgen.

Poëmatum FINIS.



MIHI DATA EST OMNIS

POTESTAS IN COELO



ET IN TERRA

Jehova lux mea & salus mea Psal: 27

EXCVDEBAT IN
REGIA CIVITATE
MARITIMA RIGA

Nicolaus Mollinus